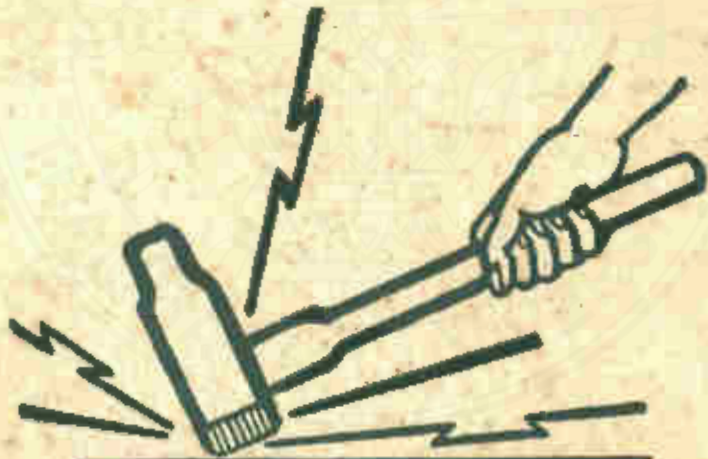

อภิปรายร่างรัฐธรรมนูญ

กำเนิด ๒๔ มกราคม ๒๔๗๖

LE DÉMOCRATE

โดย

“วิญญูชน”

(อุทิศแก่ระบอบประชาธิปไตย)

วิจารณ์และเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ กับรัฐธรรมนูญฉบับ
พ.ศ. ๒๔๘๒ โดยพิศดาร พร้อมทั้งเสนอข้อที่ควรแปรญัตติแก้ไข

04/12/2565

รัฐธรรมนูญเพื่อให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น

อภิปรายร่างรัฐธรรมนูญ

โดย

“วิญญูชน”

(อุทิศแด่ระบอบประชาธิปไตย)

วิจารณ์และเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ กับรัฐธรรมนูญฉบับ
พ.ศ. ๒๔๘๒ โดยพิสดาร พร้อมทั้งเสนอข้อที่ควรปรารถนาแก้ไข
รัฐธรรมนูญเพื่อให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น

๑๘.๑๒.๒๔

4/-

04/12/2565

๑๙ ส.ค. ๒๕๒๔
๑๐-๓๐๗

อธิบดีทนาย

พท. ดร. วิญญูชน เกษมชาติ

ความนำ

ในที่สุดร่างรัฐธรรมนูญซึ่งได้ใช้เวลาในการเตรียมการ และในการยกร่างนานที่สุด
ในโลก โดยเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าตอบแทนให้แก่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเป็นเวลา ๖ ปีเป็นเงิน
ประมาณเกือบ ๗๐,๐๐๐,๐๐๐ บาทก็ได้นำเรื่อง และสภาร่างรัฐธรรมนูญพร้อมที่จะเริ่มพิจารณา
ว่าร่างรัฐธรรมนูญนั้นจะใช้ได้หรือไม่

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนี้ ตามข้อบังคับของสภาร่างรัฐธรรมนูญในขั้นแรก
สภาร่างรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยว่าจะรับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณาหรือไม่ ถ้าสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณา สภาจะต้องตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่

ถ้าสภาร่างรัฐธรรมนูญลงมติให้รับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณา สภาจะต้องตั้งคณะ
กรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมีจำนวนกรรมการ ๒๕ คน ในขั้นนี้สมาชิกสภาร่าง
ดูใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญอย่างไร ก็ต้องเสนอคำแปรญัตติตั้งวงหน้าเป็นหนังสือต่อ
ประธานกรรมการภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่สภารับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณา ในการ
พิจารณาในขั้นนี้ตามข้อบังคับของสภาต้องพิจารณาเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับหลักสารสำคัญที่สภาได้ลง
มติไว้เท่านั้น จะพิจารณานอกเหนือไปมิได้ ซึ่งหมายความว่าสมาชิกจะขอแปรญัตติตั้งหลักการ
สำคัญขึ้นใหม่ หรือจะยกเลิกหลักการสำคัญที่ตั้งมาไปแล้วมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการยก
การร่างรัฐธรรมนูญจะได้เสนอญัตติขอให้สภาลงมติตั้งสารสำคัญขึ้นใหม่ หรือให้เปลี่ยนแปลง
แก้ไขหลักการสำคัญที่ตั้งมาไว้แล้ว คณะกรรมการที่ว่ามี ๕ คณะ คือ คณะกรรมการทั้ง
ความคิดเห็นของประชาชน คณะกรรมการระเบียบวาระ คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม และคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ

เราเชื่อว่า สภาร่างรัฐธรรมนูญคงจะรับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณาเป็นเอกฉันท์
เพราะร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้วางขึ้นตามหลักการสำคัญที่สภาได้ลงมติไปแล้วประการหนึ่ง อีกประ
การหนึ่ง สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญทุกคนย่อมตระหนักดีแล้วว่าประชาชนซึ่งการมีรัฐสม
มุญโดยเร็วที่สุดเพราะแผ่นดินได้วางรัฐธรรมนูญมาแล้วเป็นเวลากว่า ๖ ปี อย่างไรก็ตามแม้ว่า
คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจะใช้เวลาโดยร่างเป็นเวลากว่า ๑ ปี ก็เห็น เราก็เห็น

ก็ตาม ถ้ายกเว้นบทบัญญัติบางมาตราที่เกี่ยวกับภาวฉะฐนฐานการศึกษาเป็นคุณดั่งมีตัวอย่าง
หนึ่งของผู้เดือดร้อน และที่ไม่ให้ผู้ทบทวนหรือเป็นรัฐมนตรีแล้ว ร่างรัฐธรรมนูญนี้ก็จะมีความ
เหมาะสมแก่สถานการณ์ของบ้านเมืองพอสมควร หากได้มีการแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ในการพิจารณาว่ารัฐธรรมนูญข้อนี้ เราจะพิจารณาคำขอเรื่องตามลำดับมาตรา
และจะได้พิจารณาคำปรารถนาในที่สุดท้าย เพราะคำปรารถนารวมเกี่ยวพันพาดพิงกับตัวบท

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้

มาตรา ๒ ประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุข
ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา

มาตรา ๓ ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญถาวร และพระมหากษัตริย์มีพระบรมราชโองการ
แต่งตั้งและถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๔ ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญถาวร และพระมหากษัตริย์มีพระบรมราชโองการ
แต่งตั้งและถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๕ ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญถาวร และพระมหากษัตริย์มีพระบรมราชโองการ
แต่งตั้งและถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๖ ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญถาวร และพระมหากษัตริย์มีพระบรมราชโองการ
แต่งตั้งและถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

หมวด ๒

พระมหากษัตริย์

มาตรา ๗ องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละ
เมิดมิได้

เมิดมิได้

มาตรา ๘ องค์พระมหากษัตริย์มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งและถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๙ องค์พระมหากษัตริย์มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งและถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๑๐ องค์พระมหากษัตริย์มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งและถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๖ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

มาตรา^๕น^๕ลอกเอามาจากมาตรา ๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา

มาตรา^๕น^๕ลอกเอามาจากมาตรา ๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๘ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะมนตรี

มาตรา^๕น^๕ลอกเอามาจากมาตรา ๙ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๙ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล

มาตรา^๕น^๕ลอกเอามาจากมาตรา ๑๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย ทรงเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด

ของทหารทั้งปวง

มาตรา^๕น^๕ลอกเอามาจากมาตรา ๑๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะสถาปนาฐานันดรศักดิ์ และ

พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

มาตรา^๕น^๕ลอกเอามาจากมาตรา ๑๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๒ พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็น ประธานของคณะมนตรี

หนึ่งและของมนตรีอื่นอีกไม่มากกว่าแปดคนประกอบเป็นคณะของมนตรี

คณะของมนตรีมีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระ-

พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษาและมีหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา^๕น^๕ลอกเอามาจากมาตรา ๑๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๓ การเลือกและแต่งตั้งของมนตรีทั้ง การให้ของมนตรีพ้นจากตำแหน่งก็ดี ให้

เป็นไปตามพระราชอัชฌาศัย

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานของมนตรี หรือ

ให้ประธานของมนตรีพ้นจากตำแหน่ง และให้ประธานของมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราช

โองการแต่งตั้งของมนตรีอื่นหรือ ให้ของมนตรีอื่นพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๔ ของคณะรัฐมนตรีไม่เป็นข้าราชการประจำ รัฐมนตรี หรือข้าราชการการเมืองอื่น สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทน หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง และต้องไม่แสดงการฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใด ๆ

มาตรา ๑๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ของคณะรัฐมนตรีต้องปฏิญาณตนเฉพาะพระพักตร์พระมหากษัตริย์ ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๑๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

ซึ่งวรรค ๒ บัญญัติว่า

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะซื่อสัตย์สุจริตและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ (พระบรมนามาภิไธย) และจะปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

เราไม่คิดใจที่คดีคำในวงเล็บ เพราะคงถืออ่าเป็นการปฏิญาณต่อพระพักตร์พระมหากษัตริย์ ซึ่งไม่จำเป็นต้องระบุพระบรมนามาภิไธย ผิดกับการปฏิญาณตนของผู้ดำรงราชการแทนพระองค์ ซึ่งกระทำต่อที่ประชุมรัฐสภาในร่างมาตรา ๒๑ แต่เราสงสัยในเหตุผลของผู้ร่างที่ขยายคำว่า “ซื่อสัตย์สุจริต” คือพระมหากษัตริย์ มาเป็นซื่อสัตย์สุจริตต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งถ้าเขียนเช่นนั้นก็แปลความหมายไปได้ว่า คณะมนตรีจะต้องจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ แต่ไม่จำเป็นต้องซื่อสัตย์สุจริตต่อพระองค์ซึ่งเป็นการไม่สมควร ถ้าประสงค์จะให้ของมนตรีปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วยก็ไม่ต้องระบุนามที่พระองค์ซื่อสัตย์สุจริตต่อพระมหากษัตริย์

ฉะนั้นเราเห็นควรแปรญัตติเพิ่มคำว่า “ซึ่งด้วยเหตุ” และหน้าคำว่า “จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์”

มาตรา ๑๖ องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก หรือมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒

มาตรา ๑๗ การแต่งตั้งและถอดถอนข้าราชการในพระองค์และสมุหราชองครักษ์ ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

มาตรา ๑๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒

แต่ได้คัดข้อความตอนท้ายที่ว่า “และในกรณีใดที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งหรือถอดถอนให้องคมนตรีเป็นผู้ลงนามพระบรมราชโองการ”

เราเห็นว่าเมื่อได้ถวายพระราชอำนาจให้พระมหากษัตริย์แต่งตั้งและถอดถอนข้าราชการในพระองค์และสมุหราชองครักษ์ตามพระราชอัธยาศัยแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลอันใดที่ฝ่ายรัฐบาลจะเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการในการแต่งตั้งหรือถอดถอน เพราะถ้าเป็นเช่นนั้น การแต่งตั้งหรือถอดถอนก็อาจไม่เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย เราจึงเห็นควรให้องคมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัตติเติมความคือไปขึ้นต่อท้ายร่างมาตรา ๑๗ “และในกรณีใดที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งหรือถอดถอน ให้องคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ”

มาตรา ๑๘ ในเมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือจะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม จะได้ทรงแต่งตั้งผู้ใดคนหนึ่งด้วยความเห็นชอบของรัฐสภาเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒

ซึ่งบัญญัติว่า 12/255๓ เมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง

จะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ จะได้ทรงแต่งตั้งผู้ใดคนหนึ่งด้วยความเห็นชอบของรัฐสภาเป็นผู้
สำเร็จราชการแทนพระองค์ และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ” ซึ่ง
จะเห็นได้ว่า ใจความเป็นอย่างเดียวกัน เพียงแต่เปลี่ยนข้อความที่ว่า “หรือด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งจะ
ทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้” เป็น “หรือจะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม”

เราไม่ศึกษาในการพยายามแก้ไขข้อความเพื่อให้ผิดไปจากของเดิม เพราะใจความ
ยังคงเดิมอยู่

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทน พระองค์
ตามความในมาตรา ๑๔ กัต ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ดำรารททรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์ เพราะยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะ หรือเพราะเหตุอื่นใดกัต ให้คณะองคมนตรีลงชื่อผู้ใด
ผู้หนึ่งที่สมควรดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ คือรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ เมื่อ
รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก็ให้ประธานรัฐสภาประกาศในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
แต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

มาตรา ๒๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๒๐ ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา
๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปพลางก่อน

ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามความในมาตรา ๑๔ หรือ
มาตรา ๑๕ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จ
ราชการแทนพระองค์ชั่วคราว

ในระหว่างที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามความในวรรค แรก
กัต ในระหว่างที่ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามความในวรรคสอง กัต
ประธานองคมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นประธานองคมนตรีมิได้

ในกรณีที่ประธานองคมนตรีไม่ดำรงปฏิบัติหน้าที่ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ให้องคมนตรี
เลือกองคมนตรีคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานองคมนตรีชั่วคราว

มาตรา ๒๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

๐ มาตรา ๒๑ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับแต่งตั้ง

ตามความในมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมรัฐสภา ด้วยถ้อยคำ ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า จะซื่อสัตย์สุจริตและจงรักภักดีต่อ พระมหากษัตริย์ (พระบรมนามาภิไธย) และจะปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของมประเทศและประชาชน ทั้งจงรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๒๒ ^๕ ลอกเอาจากมาตรา ๒๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๒๓ การสืบราชสมบัติให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎมณเฑียรบาล ว่าด้วยการสืบ ราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ และประกอบด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา

การยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธ- ศักราช ๒๔๖๗ ให้กระทำได้โดยวิธีการอย่างเดียวกันกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๓ ^๕ ลอกเอาจากมาตรา ๒๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๐ แต่ได้

แก้ไขวรรค ๒ ให้มีการยกเลิก หรือ แก้ไขเพิ่มเติม กฎมณเฑียรบาลว่าด้วย การ สืบราชสันตติวงศ์ ได้ แต่ในมาตรา ๒๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ ได้มีบัญญัติห้ามไว้มิให้มีการยก เลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลนั้น เหตุผลที่บัญญัติห้ามไว้ก็คงเป็นว่า กฎมณเฑียรบาล ว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ที่ใช้อยู่ในรัชสมัยนั้นเหมาะสมควรที่สุดแล้ว ถ้าหรับที่จะยึดถือเป็นหลัก ในการสืบราชสันตติวงศ์ ไม่สมควรแก้ไขเพิ่มเติม ถ้าหากมีบทบัญญัติให้มีการ ยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมได้แล้ว ถ้าสืบการสืบราชสันตติวงศ์ซึ่งดีและเป็นธรรมอยู่แล้วก็อาจจะถูก เปลี่ยนแปลงแก้ไขไปในทางที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรมได้ ยิ่งกว่านั้น ถ้าปล่อยให้มีการยก เลิกกฎมณเฑียรบาลได้โดยวิธีการอย่างเดียวกันกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่ เป็น การ ยก ณะโรหนักในเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีเสียงข้างมากในรัฐสภา ก็หมายความว่า กฎมณเฑียรบาล อาจจะถูกลบเลิกไปได้ ซึ่งในกรณีเช่นนั้น จะเขาอะไรมาเป็นหลักสำหรับการสืบราชสันตติวงศ์ เมื่อไม่มีหลักในการสืบราชสันตติวงศ์แล้วก็จะเกิดความยุ่งยากในการสถาปนาพระมหากษัตริย์ ในกรณี ที่ราชบัลลังก์ว่างลง การที่แก้ไขบทบัญญัติในวรรค ๒ ให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณ เฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ได้ จึงเป็นช่องโหว่ที่อาจนำมาซึ่งความเสียหายร้ายแรงเหตุผล

๑๖๑๑๒๖๕๕

ที่แก้วรรค ๒ ของมาตรา ๒๓ ของรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ เรายังไม่ตระหนักชัด แต่เราพบเหตุผล
 “ร่างรัฐธรรมนูญ” ในฉบับปกดำฟ้าของที่ปรึกษา “คู่ทอง” ของจอมพลสฤษดิ์ จนกระทั่งที่อ้างว่า การ
 ท้มบทบัญญัติไม่ให้ยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ขั้รหมายมาดนั้น ไม่เข้าใจว่าเพื่อประ ดังค์อะไร
 และได้ตั้งปัญหาขึ้นว่า ถ้าการเสนอข้อผู้ตั้งบราชธรรมนูญตามกฏมณเฑียรมาดนั้น ถ้าไม่เห็นชอบจะทำ
 อยางไรจะเลิกเอาคนขึ้นมาใหม่ก็มีกฏมณเฑียรมาด จะแก้กฏมณเฑียรมาดก็แก้ไม่ได้ เรื่องจะเป็น
 ว่าไม่ตามมาดคงพระมหากษัตริย์ได้ การที่อ้างเหตุผลเช่นนี้แสดงว่าผู้ร่างไม่ได้อ่านกฏมณเฑียรมาด
 เลยจึงเข้าใจว่า ถ้าด้วยผู้ตั้งบราชธรรมนูญนั้นมันมีองค์เดียว ถ้าเสนอข้อไปแต่ผู้สภาไม่เห็นชอบก็เลยตั้ง
 พระมหากษัตริย์ไม่ได้ จึงต้องให้มีบทบัญญัติให้แก้กฏมณเฑียรมาดได้ แต่ตามกฏมณเฑียรมาด
 นั้นได้คำด้วยผู้ตั้งบราชธรรมนูญก็ได้เป็นสายลับคือไปเป็นล่าดับ ถ้าผู้สภาไม่เห็นชอบด้วยในผู้ตั้งบราช
 ธรรมนูญก็อันดับแรกก็เสนอผู้ตั้งบราชธรรมนูญ ๒ และต่อ ๆ ไปได้อีกมากมายโดยไม่มีควมจำเป็นอัน
 ใดเลยที่จะต้องไปแก้กฏมณเฑียรมาด ต่อมาจึงได้ร่างรัฐธรรมนูญคงจะได้รับอิทธิพลสูงใจจาก
 เหตุผลของที่ปรึกษา “คู่ทอง” เขาก็ได้ จึงได้ตั้งมติวางหลักสารดำคัญให้มีการยกเลิกหรือแก้ไข
 เพิ่มเติมกฏมณเฑียรมาดได้ ซึ่งเป็นหลักการที่ผิดพลาดอย่างดำคัญ และควรอย่างที่สุดที่จะต้อง
 แก้ไขให้เป็นไปตามควมบทวรรค ๒ ของมาตรา ๒๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ เพื่อป้องกัน
 มิให้เกิดความยุ่งยากและการกระทบกระเทือนแก่ดำดับผู้ตั้งบราชธรรมนูญในภายหลัง

ฉะนั้น เรายังเห็นควรให้แก้บัญญัติ แก้ไขวรรค ๒ ของมาตรา ๒๒ เป็นดังนี้
 “การยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฏมณเฑียรมาดว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระ
 พุทธศักราช ๒๔๖๗ จะกระทำมิได้”

แต่การแก้ไขดังกล่าวนี้ สมาริทธิไม่มีสิทธิที่จะเสนอ เพราะเป็นหลักการดำคัญ จะต้อง
 เสนอโดยคณะกรรมาธิการชุดใดชุดหนึ่งดังกล่าวแล้ว

มาตรา ๒๓ ในกรณีราชันย์ดังที่กล่าวข้างตง ให้คณะองคมนตรีเสนอพระนามผู้ตั้ง
 ราชสันตติวงศ์ตามกฏมณเฑียรมาดว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ต่อ
 รัฐสภาเพื่อรอควมเห็นชอบ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์

ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประชาชนวิงวอนประกาศเพื่อให้
ประชาชนทราบ

ในระหว่างที่ยังไม่ประกาศของผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามมาตรา ๑๘ ถ้าได้มีการแต่งตั้งผู้
ใดเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้ตามความในมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ก็ให้ผู้นั้นปฏิบัติ
หน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปพลางก่อน แต่ถ้าไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์หรือผู้สำเร็จ
ราชการแทนพระองค์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดก็ให้ประชาชนของกมณคร เป็นผู้สำเร็จ
ราชการแทนพระองค์ไปพลางก่อน

ในกรณีที่ประชาชนของกมณคร เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ลงความในวรรคก่อน
ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐ วรรคสามและวรรคสี่มาใช้บังคับ

มาตรานี้ลอกจากเอามาจากมาตรา ๒๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒
แต่เพิ่มข้อความที่ว่า "หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุใดเหตุ
หนึ่งเหตุใด" ลงไปในวรรคที่ ๒

ตามบทบัญญัติเดิมในวรรค ๒ ของมาตรา ๒๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒
นั้น ในกรณีที่ยังไม่ประกาศของผู้สืบราชสันตติวงศ์ ถ้าไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ก็ให้
ประชาชนของกมณครเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปพลางก่อน แต่การที่คณะกรรมาธิการยกร่าง
ได้เพิ่มข้อความดังกล่าวลงไป ทำให้มีความหมายว่า ถ้าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไม่อาจปฏิบัติ
หน้าที่ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ก็ให้ประชาชนของกมณครเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปพลางก่อน
ด้วย ซึ่งในกรณีเช่นนี้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ก็จะมิได้ของคน

อันที่จริง ตามมาตรา ๒๐ วรรค ๒ นั้น ก็ได้บัญญัติไว้แล้วว่า ในกรณีที่ผู้สำเร็จ
ราชการแทนพระองค์ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ประชาชนของกมณครจะกำหนดผู้สำเร็จ
ราชการแทนพระองค์ชั่วคราวเท่านั้น ไม่ใช่มาเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เสียเอง การที่
บัญญัติไว้ก็ในมาตรา ๒๒ วรรค ๒ และให้ประชาชนของกมณครเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

เดี่ยง นั้น นอกจากจะทำให้มีผู้สำเร็จราชการ ๒ คนในขณะเดียวกันแล้ว ยังทำให้เป็นปัญหาว่า
ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไม่สามารปฏิบัติหน้าที่นั้น จะใช้มาตราไหนบังคับ

อย่างไรก็ตาม การที่บัญญัติให้มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ๒ คนในขณะเดียวกันนั้น
เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ที่เต็มใจความนั้นเข้าไปก็อาจเป็นเพราะผู้ร่างเข้าใจผิดว่า ผู้ร่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับปี ๒๔๘๒ คงจะหลงผิดไปก็เป็นได้ จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมเดี่ยใหม่ ซึ่งเป็นการแก้ของที่
ถูกอยู่แล้วให้เป็นผิด

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัติคดีข้อความที่ว่า “หรือผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด” ออกเดี่ย

หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา ๒๔ บุคคลไม่ว่าเพศกำเนิด หรือ ศาสนา ใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่ง
รัฐธรรมนูญเดี่ย

มาตรา ๒๕ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย ฐานันตรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้ง
ก็ดี โดยประการอื่นใดก็ดี ไม่ทำให้เกิดเอกสิทธิ์อย่างใดเลย

มาตรา ๒๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิการของศาสนาหรือดัตถิ
นิยมในทางศาสนา แต่ย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถิของคุณ เมื่อไม่เป็น
ปฏิบัตย์ก่อกวนหรือรบกวนของ และไม่เป็นารขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ
ประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวในวรรคก่อน บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำ
การใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเดี่ยประโยชน์อันควรคุ้มครองได้เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิการของ

คำด่า หรือลัทธินิยมในทางคำด่า หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อผิดแตกต่างจากบุคคลอื่น
มาตรา ๒๕ ในลोकเอามาจากมาตรา ๒๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๒๖ บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายซึ่งไว้
อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จริงแก่บุคคลนั้น จะหนัก
กว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งไว้ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๒๗ ในลोकเอามาจากมาตรา ๒๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๒๘ ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด
ก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคล
นั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาจะต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียก
หลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุความหนักแน่นที่บัญญัติไว้
โดยเฉพาะในกฎหมาย และจะต้องแจ้งเหตุที่ไม่ให้ประกันแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบ

บุคคลที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมตามสมควร

มาตรา ๒๙ ในลोकเอามาจากมาตรา ๓๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย

การจับกุมคุมขังหรือตรวจค้นตัวบุคคลไม่ว่าในกรณีใด ๆ จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัย
อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แต่ผู้ที่ถูกจับหรือถูกตรวจค้นจะต้องได้รับแจ้งเหตุพร้อม
ด้วยรายละเอียดความสมควร ในการที่ถูกจับหรือถูกตรวจค้นโดยไม่ชักช้า และผู้ถูกคุมขังย่อมมี
สิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะได้

ในกรณีที่มีการคุมขังตัวบุคคล ผู้ถูกคุมขังเองก็ดี พนักงานอัยการก็ดี บุคคลอื่นใด
เพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขังก็ดี มีสิทธิร้องคัดค้านข้อเท็จจริงที่มีอำนาจพิจารณาาคดีอาญาว่า การคุมขัง
เป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมีคำร้องเช่นว่านี้ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้า
เห็นว่าคำร้องนั้นไม่ถูกต้อง ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขัง

๒๕/11/๒๕๖๕

แสดงให้เป็นทศพอใจของศาลไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ศาลตั้งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที

มาตรา ๓๑ ออกมาจากมาตรา ๓๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒

มาตรา ๓๐ การเกณฑ์แรงงาน จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการมีชัยพิบัติสาธารณชนอันมีมาเป็นการฉุกเฉิน หรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งบัญญัติให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในระหว่างเวลาที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๓๑ ออกมาจากมาตรา ๓๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒

เว้นแต่จะได้คิดคำว่า "พระบรมราชโองการ" ที่อยู่หน้า "ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน" ออก ซึ่งหมายความว่า การประกาศ สถานการณ์ ฉุกเฉินตามกฎหมาย จำด้วยสถานการณ์ ฉุกเฉิน นั้นไม่จำต้องมีประกาศพระบรมราชโองการ เพียงแต่รัฐบาตประกาศก็เพียงพอ ไร้ได้ตามที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น ที่ไร้อยู่ในปัจจุบัน

มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในเขตแดน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัย และครอบครอง เขตแดน โดยปกติสุจริตการเข้าไปในเขตแดนโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองที่ การตรวจค้นเขตแดนก็ทำ จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๓๒ ออกมาจากมาตรา ๓๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒

มาตรา ๓๒ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตและการจำกัดสิทธิ เช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

การดัดแปรคดีย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการดัดแปรคดีย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศโดยตรง หรือการ

ได้มาซึ่งทรัพย์สินสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์แก่การผังเมืองหรือประโยชน์ของรัฐอย่างอื่น และ
ต้องชดใช้ค่าทำขวัญอันเป็นธรรม แก่เจ้าของ ตลอดจนผู้ทรงสิทธิคามที่ระบุไว้ในกฎหมาย ว่าด้วยการ
เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ บรรดาที่ได้รับความสะดวกในการเวนคืนนั้นด้วย

มาตรา ๓๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดย
เพิ่มเติมข้อความในวรรค ๓ ที่ว่า "หรือเพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง หรือประโยชน์
ของรัฐอย่างอื่น" และคดีวรรคท้ายออกที่ว่า "การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเข้าใช้หรือครอบครอง
อสังหาริมทรัพย์ของบุคคลก็ดี การโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลมาเป็นของรัฐก็ดี ถ้า
มิใช่ด้วยความยินยอมของบุคคลนั้น จะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยสาธารณะ หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ และ
ต้องชดใช้ค่าทดแทนอันเป็นธรรมแก่ผู้ได้รับความเสียหายด้วย"

สำหรับข้อความที่เติมเข้าไปในวรรค ๓ นั้น หมายความว่า การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
โดยกฎหมายนั้น จะทำได้ไม่เฉพาะแต่เพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภคหรือการอันจำเป็นในการ
ป้องกันประเทศหรือการได้มาซึ่งทรัพย์สินสาธารณะเท่านั้น แต่รวมถึงการเวนคืนเพื่อประโยชน์แก่
การผังเมือง หรือเพื่อประโยชน์ของรัฐอย่างอื่นด้วย อันที่จริงการเวนคืนเพื่อประโยชน์ของรัฐอย่าง
อื่นนั้นมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๗๕ แกะโรเพิ่มเติมปี ๒๔๘๕ แล้ว ไม่ใช่ของใหม่ ที่
เติมเข้ามาใหม่ก็คือการเวนคืนเพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง ซึ่งรัฐหรือเทศบาลอาจจะต้องทำเพื่อ
ประโยชน์แก่การวางผังเมือง เช่นเพื่อทำถนนหนทางเป็นต้น เราไม่คิดใจในการเพิ่มเติมดังกล่าว
แต่เห็นว่าจะคงวรรคท้ายของมาตรา ๓๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ ไว้ เพื่อเป็นหลัก
ประกันแก่ประชาชนว่า ในกรณีใช้หรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์หรือโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริม
ทรัพย์นั้น ควรจะกระทำเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยสาธารณะหรือเพื่อป้องกันภัย
พิบัติสาธารณะเท่านั้น

ฉะนั้น เรนเห็นควรแปรญัตติเพิ่มข้อความอันเป็นวรรคท้ายของมาตรา ๓๔ แห่ง
รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ เป็นวรรคท้ายของมาตรา ๓๒

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการพูด การเขียน การพิมพ์และการโฆษณา

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้อีกโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือเพื่อลดภัยแก่ประชาชน หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อบริรักษ์ความดีความงามทางจิตใจของเยาวชน

การปิดโรงพิมพ์หรือห้ามตัวการพิมพ์กีดกัน การให้เสนอเรื่องหรือข้อความในหนังสือพิมพ์ไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนโฆษณาการค้า จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มิประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในระหว่างเวลาที่มิประกาศใช้กฎอัยการศึก แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งได้ตราขึ้นตามความในวรรคสอง

การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์ รัฐจะกระทำมิได้

มาตรา ๓๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดยศักดิ์คำว่า "พระบรมราชโองการ" ในวรรค ๓ ออก ซึ่งมีความหมายว่า การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไม่ต้องมีประกาศพระบรมราชโองการ ดังกล่าวแล้วในการวิจารณ์มาตรา ๓๐

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการศึกษาอบรม เมื่อการศึกษาอบรมนั้นไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาอบรม และไม่ขัดต่อกฎหมายเกี่ยวกับกาจัดตั้งสถานศึกษา

มาตรา ๓๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ แต่ได้ตัดวรรค ๒ ออก ที่ว่า "สถานศึกษาของรัฐและของเทศบาลต้องให้ความเสมอภาคแก่บุคคลในการเข้ารับการศึกษาอบรมตามความสามารถของบุคคลนั้น" การที่ตัดวรรค ๒ ออกเช่นนี้ทำให้สถานศึกษาของรัฐและของเทศบาลมีช่องทางที่จะเลือกที่รักมักที่ชังในการให้บุคคลเข้ารับการศึกษา เช่นอาจเลือกรับเฉพาะบุตรของชนบางหมู่บางเหล่า หรือให้สิทธิหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัตติเพิ่มข้อความที่ตัดออกเข้าไป เพื่อเป็นเหตุประกันแก่ประชาชนในการเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐและของเทศบาลโดยเสมอหน้ากัน

มาตรา ๓๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ ในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ ในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะไร้อาการระงับ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม ในระหว่างเวลาที่มิประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในระหว่างเวลาที่มิประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรานี้ลอกเอาจากมาตรา ๓๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดยตัดคำว่า "พระบรมราชโองการ" ในวรรค ๒ ออก ซึ่งมีความหมายว่าการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไม่ต้องมีประกาศพระบรมราชโองการ ดังกล่าวแล้วในการวิจารณ์มาตรา ๓๐ และ ๓๓

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการรวมกันเป็นสมาคม เมื่อมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

การจัดตั้งและการดำเนินกิจการของสมาคมย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรานี้ลอกเอาจากมาตรา ๓๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง เพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองโดยวิถีทางประชาธิปไตย และไม่ขัดต่อระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ

การจัดตั้งและการดำเนินกิจการของ พรรคการเมือง ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรานี้ลอกเอาจากมาตรา ๓๙ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดยเปลี่ยนวรรค ๒ เดิมใหม่ ซึ่งหมายความว่า การจัดตั้งและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองจะต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง แทนที่ประชาชนจะมีเสรีภาพตั้งพรรคการเมือง และดำเนิน กิจการ ของพรรคการเมืองได้ โดยอิสระเต็มที่ เหมือนดังที่ปรากฏ ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ รัฐมนตรีต้องออกกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองมาเป็น หลัก ในการจัดตั้งและดำเนินกิจการของพรรคการเมืองได้ เราไม่ขัดข้องที่จะมีกฎหมายพรรคการเมือง แต่

กฎหมายนั้นจะต้องให้เสรีภาพในการตั้งและดำเนินกิจการของพรรคใดโดยเสรี ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำ
ได้ ไม่ใช่กำหนดให้มีสมาชิก ๕-๕๐,๐๐๐ คนอย่างที่เดาต่อกัน

ความในวรรค ๒ ของมาตรา ๓๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ นั้นไม่ให้นำ
กฎหมายว่าด้วยสมาคมมาใช้บังคับแก่พรรคการเมือง หมายความว่า ถ้าจะหากกฎหมายมาบังคับ
พรรคการเมืองก็ต้องออกเป็นกฎหมายเฉพาะ แต่เมื่อจะมีกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองแล้ว วรรคนี้
ก็ไม่จำเป็นต้องมี

มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางไปรษณีย์ หรือทางอื่น
ที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การลัก หรือการเปิดเผยความหมาย โทรเลข โทรศัพท์ หรือตั้งตู้สื่อสาร
อื่นใดที่บุคคลมีศักดิ์ดังกล่าวนี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอภาคในการใช้การสื่อสารที่จัดไว้เป็นบริการสาธารณะ
มาตรา^๕นํลอกเอามาจากมาตรา ๔๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการเลือกตั้งที่อยู่ภายในราชอาณาจักร
และในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อ
ความปลอดภัยของประเทศ เศรษฐกิจแห่งชาติ หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อรักษา
ความดีอันพันซ์ในครอบครัว

การเนรเทศบุคคลผู้ที่มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักรจะกระทำมิได้

มาตรา^๕นํลอกเอามาจากมาตรา ๔๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๔๐ บุคคลคนเดียวหรือหลายคนร่วมกันย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ภายใน
ในเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา^๕นํลอกเอามาจากมาตรา ๔๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา^{๕๖}๔๑ สิทธิของบุคคลในครอบครัวย่อมได้รับคุ้มครอง

มาตรา^๕ ๔๑ ออกเมาจากมาตรา ๔๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๔๒ สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ ซึ่งเป็นนิติบุคคล ให้รับผิดเพื่อการกระทำของเจ้าพนักงาน ในฐานะเดิมอนเป็นตักการหรือสายจ้าง ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา^๕ ๔๓ ออกเมาจากมาตรา ๔๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๔๓ บุคคลซึ่งเป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการประจำอื่น และข้าราชการดรง
ท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับประชาชนพลเมือง เว้นแต่ที่จำกัดใน
กฎหมาย หรือกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจจากกฎหมายเฉพาะในดรงที่เกี่ยวกับการเมือง
สมรรถภาพหรือวินัย

มาตรา^๕ ๔๔ ออกเมาจากมาตรา ๔๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๔๔ บุคคลจะใช้สิทธิ และเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญ นี้ให้เป็นปฏิปักษ์ต่อชาติ
ศาสนาทระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญได้

มาตรา^๕ ๓๕ ออกเมาจากมาตรา ๓๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๗๕

แก้ไขเพิ่มเติมปี ๒๔๘๕

หมวด ๔

หน้าที่ของชนชาวไทย

มาตรา ๔๕ บุคคลมีหน้าที่บ่งกันประเทศ

มาตรา^๕ ๔๖ ออกเมาจากมาตรา ๔๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๔๖ บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา^๕ ๔๗ ออกเมาจากมาตรา ๔๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๔๗ บุคคล มีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งการปกครอง ระบอบ ประชาธิปไตยอัน มีพระ
มหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา^๕ ๔๘ ออกเมาจากมาตรา ๔๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

โดยเติมคำว่า "ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข" เข้าไปซึ่งแม้จะ

ไม่เต็มที่มีคความหมายอย่างเดียวกัน เพราะได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒ แต่คำว่า "ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข" การปกครองตามรัฐธรรมนูญ^{๕๔} เป็นระบอบอื่นไปไม่ได้

มาตรา ๔๘ บุคคลมีหน้าที่เคารพต่อกฎหมาย

มาตรา^{๕๕}นํ้าลอกเอามาจากมาตรา ๔๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๔๘ ในการใช้สิทธิเลือกตั้งและสิทธิออกเสียงประชามติ บุคคลมีหน้าที่ต้องกระทำโดยสุจริต และมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา^{๕๖}นํ้าลอกเอามาจากมาตรา ๕๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา^{๕๗}นํ้าลอกเอามาจากมาตรา ๕๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๕๑ บุคคลมีหน้าที่ช่วยเหลือราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา^{๕๘}นํ้าลอกเอามาจากมาตรา ๕๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๕๒ บุคคลมีหน้าที่รับการศึกษาอบรมชั้นประถมศึกษา ภายในเงื่อนไข

และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา^{๕๙}นํ้าลอกเอามาจากมาตรา ๕๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

หมวด ๕

แผนงานนโยบายแห่งรัฐ

มาตรา ๕๓ บทบัญญัติ ในหมวดนี้ มีไว้เพื่อ เป็น แนวทาง สำหรับ การตรา กฎหมาย และการบริหารราชการตามนโยบายดังกล่าวกำหนดไว้ และไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการฟ้องร้องรัฐ

มาตรา^{๕๔}นํ้าลอกเอามาจากมาตรา ๕๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๕๔ รัฐจะต้องรักษาไว้ซึ่งเอกราช

มาตรา^{๕๕}นํ้าลอกเอามาจากมาตรา ๕๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๕๕ รัฐพึงส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ และถือหลักเสมอภาคใน

การปฏิบัติต่อกัน 12/2565

มาตรา^{๕๖} ลอกเอามาจากมาตรา ๕๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๕๖ รัฐพึงร่วมมือกับ นานาประเทศ ในการรักษาความ ยุติธรรม ระหว่างประเทศ
และมั่นคงสันติสุขของโลก

มาตรา^{๕๗} ลอกเอามาจากมาตรา ๕๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๕๗ คำสั่งทหารพึงมีโดยเหมาระดมแก่ความจำเป็นสำหรับรักษาเอกราช

มาตรา^{๕๘} ลอกเอามาจากมาตรา ๕๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๕๘ คำสั่งทหารเป็นของชาติ อยู่ในบังคับบัญชาสูงสุดของพระมหากษัตริย์ ไม่ขึ้น
ต่อเอกชน คณะบุคคลหรือพรรคการเมืองใด ๆ

มาตรา^{๕๙} ลอกเอามาจากมาตรา ๕๙ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๕๙ คำสั่งทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม หรือเพื่อปราบปรามการ
จลาจล และจะไร้ได้ก็แต่โดยกระแงพระบรมราชโองการ เว้นแต่ในกรณีที่มีประกาศใช้กฎอัยการศึก
การใช้คำสั่งทหารเพื่อช่วยเหลือราชการอื่น ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา^{๖๐} ลอกเอามาจากมาตรา ๖๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๖๐ เอกชนก็ดี คณะบุคคลก็ดี พรรคการเมืองก็ดี จะใช้คำสั่งทหารไม่ว่าโดย
ตรงหรือโดยทางอ้อมเป็นเครื่องมือในทางการเมืองมิได้

มาตรา^{๖๑} ลอกเอามาจากมาตรา ๖๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๖๑ การศึกษาอบรม พึงมี จุดประสงค์ที่จะ ให้ชนชาวไทย เป็นพลเมืองดีมีร่างกาย
แข็งแรงและชนาธิปไตย มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบกิจการอาชีพและมีจิตใจเป็นนัก
ประชาธิปไตย

มาตรา^{๖๒} ลอกเอามาจากมาตรา ๖๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๖๒ รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษาอบรม

การจัดระบบการศึกษาอบรมเป็นหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะ สถานศึกษาทั้งปวงย่อมอยู่ภายใต้
การควบคุมดูแลของรัฐ

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา รัฐพึงจัดการให้สถานศึกษาคำเนินกิจการของตนเองได้
ภายในขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๓ วรรคสอง มาตรา ๖๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๖๓ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ จะต้องจัดให้โดย
ไม่เก็บค่าเล่าเรียน

รัฐพึงช่วยเหลือให้ได้มีอุปกรณ์การศึกษาครบตามควร

มาตรา ๖๔ วรรคสอง มาตรา ๖๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๖๔ รัฐพึงสนับสนุนการวิจัยในศิลปวิทยา และวิทยาศาสตร์

มาตรา ๖๕ วรรคสอง มาตรา ๖๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๖๕ รัฐพึงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประจำชาติ แต่ต้องไม่กระทำโดย
เป็นการบังคับบีบบังคับบุคคล

มาตรา ๖๖ วรรคสอง มาตรา ๖๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๖๖ รัฐพึงบำรุงรักษาสถานที่และวัตถุอันมีค่าในทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม
และศิลปกรรม

มาตรา ๖๖ วรรคสอง มาตรา ๖๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ แต่คำขัด
ความตอนท้ายออก ซึ่งบัญญัติว่า “และป้องกันมิให้มีการส่งวัตถุเช่นว่านออกนอกราชอาณาจักร”
การที่ศาลตรวจ ๒ ออกเช่นนี้ หมายความว่า หากมีรัฐบาลใดรัฐหนึ่งประ
สงค์จะให้มีการค้าวัตถุอันมีค่าในทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปกรรมโดยเสรีไม่มีการ
ควบคุมการส่งออกนอกราชอาณาจักร ก็ยอมทำได้ ซึ่งเราเห็นว่าไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น เพราะการ
บำรุงรักษาอย่างเดียงไม่พอที่จะรักษารองมีค่าไว้ได้ จะต้องมีการควบคุมหรือป้องกันมิให้มีการส่ง
ออกด้วย

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัติ เดิมข้อความที่ว่า “และป้องกันมิให้มีการส่ง
วัตถุเช่นว่านออกนอกราชอาณาจักร” ทั่วยมาตรา

มาตรา ๖๗ การริเริ่มทางเศรษฐกิจส่วนเอกชนย่อมเป็นไปโดยเสรี แต่ทั้งนี้จะต้องไม่
เป็นการรบกวนแก่กิจการประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็นสาธารณูปโภค และจะต้องไม่เป็นการ
บั่นทอนมนุษยธรรม ความมั่นคงของสังคม หรือเสรีภาพของบุคคล

การประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็นสาธารณูปโภค รัฐพึงจัดให้ประสานกันกับการ
ดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจส่วนเอกชน ในทางที่จะให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนเป็นส่วนรวม
กิจการอันเป็นการผูกขาดคดีของตนก็ดี จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย

มาตรา ๖๘ ^๕ ลอกเอาจากมาตรา ๖๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๖๘ รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการประกอบเกษตรกรรม เพื่อเพิ่มพูนผลิตผลทั้งใน
ทางปริมาณและคุณภาพ และพึงสนับสนุนการสหกรณ์เพื่อผลเช่นว่านั้นด้วย

มาตรา ๖๙ ^๕ ลอกเอาจากมาตรา ๖๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๖๙ รัฐพึงสนับสนุนการค้าและการประกอบการผลิตของเอกชน ทั้งในเกษตร-
กรรมและอุตสาหกรรม

มาตรา ๗๐ ^๕ ลอกเอาจากมาตรา ๗๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๗๐ รัฐพึงจัดการตามควร เพื่อมิให้มีการใช้แรงงานเด็กเกินกว่าสภาพแห่งร่าง
กายของเด็ก

มาตรา ๗๑ ^๕ ลอกเอาจากมาตรา ๗๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๗๑ รัฐพึงส่งเสริมการสาธารณสุข ตลอดจนการมารดาและทารก สงเคราะห์
การบ่มช้ำกันและปราบโรคระบาด รัฐจะต้องกระทำให้แก่ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่า

มาตรา ๗๒ ^๕ ลอกเอาจากมาตรา ๗๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

หมวด ๖

อำนาจนิติบัญญัติ

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗๒ รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทน

รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๗๓ ประชามติของสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๗๓ ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนเป็นรองประธาน

รัฐสภา

ประธานรัฐสภามีหน้าที่ดำเนินกิจการของรัฐสภาในกรณีประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามระเบียบ และทำหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ประธานรัฐสภาไม่ดำรงปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ให้รองประธานรัฐสภาทำหน้าที่แทน

มาตรา ๗๔ ประธานวุฒิสภา

มาตรา ๗๔ ร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำ และยินยอม

ของรัฐสภา

มาตรา ๗๕ ประธานวุฒิสภา

มาตรา ๗๕ ร่างพระราชบัญญัติซึ่งได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

มาตรา ๗๖ ประธานวุฒิสภา

มาตรา ๗๖ ร่างพระราชบัญญัติใดพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย และพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือมิได้พระราชทานคืนมาภายในเก้าสิบวัน รัฐสภาจะตั้งปรึกษาร่าง

พระราชบัญญัติขึ้นใหม่ ถ้ารัฐสภาลงมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภาแล้ว ให้นำกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มีได้ทรงลงพระปรมาภิไธย พระราชทานลงมาภายในสามสิบวัน ก็ให้นำกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ เดิมเช่นหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

มาตรา ๑๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๕๒

มาตรา ๑๖ บุคคลจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนในขณะเดียวกันมิได้

มาตรา ๑๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๕๒

มาตรา ๑๗ ทวิ เห็นควรแปรรูปคดีเพิ่มขึ้น

ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๕๒ มาตรา ๑๕ ใ้บัญญัติไว้ว่า "สมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนจะเป็นข้าราชการประจำมิได้" มาตรานี้ได้แยกข้าราชการประจำไม่ให้นำมาเกี่ยวข้องกับการเมือง ถ้าข้าราชการประจำจะมาเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือจะสมัครรับเลือกตั้งก็ต้องลาออกก่อน และเมื่อเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จะกลับมาเป็นข้าราชการประจำก็จะต้องลาออกจากสมาชิกสภา ทั้งนี้เป็นการป้องกันไม่ให้ข้าราชการประจำมายุ่งกับการเมือง ซึ่งมีช่องทางที่จะใช้อิทธิพลทางการเมืองมาเป็นประโยชน์ต่อการดำรงตำแหน่งข้าราชการประจำ และเป็นทางป้องกันไม่ให้ข้าราชการประจำใช้เวลาของราชการไปทำงานทางการเมือง ซึ่งจะทำให้งานในหน้าที่ประจำเสียหายหรือบกพร่อง นอกจากนี้ ข้าราชการประจำที่เป็นสมาชิกรัฐสภา ย่อมเกรงกลัวอำนาจของรัฐสภาซึ่งบังคับบัญชาตนอยู่ ในการออกเสียงลงคะแนนในสภา ก็จะต้องออกเสียงให้แก่รัฐสภาเดี๋ยวนั้น เพราะเกรงว่าถ้าออกเสียงค้ำถัด ตำแหน่งข้าราชการประจำก็อาจจะได้รับยกความกระตมกระเทือนเราจึงเห็นว่า ควรจะมีบทบัญญัติห้ามไม่ให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนเป็นข้าราชการประจำ

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรรูปคดีเพิ่มควมต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๗ ทวิ

"มาตรา ๑๗ ทวิ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาจะเป็นข้าราชการประจำมิได้"

มาตรา ๗๘ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนสภาโคตภาหนึ่งไม่น้อยกว่าห้าคนมี
สิทธิเข้าชื่อร้องขอประธานสภาที่ตนเป็นสมาชิก ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกแห่งสภานั้นคนใด
คนหนึ่งสิ้นสุดลงตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำ
ร้องนั้นไปยังคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญให้ถือเป็นเด็ดขาด และให้คณะกรรมการ
รัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตั้งแต่วันในวาระที่

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุด
ลง ย่อมไม่กระทบกระทั่งกิจการที่สมาชิกคนนั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิกก่อนที่ประธานแห่ง
สภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัย

มาตรา ๗๙ ออกเอาจากมาตรา ๗๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

ส่วนที่ ๒

วุฒิสภา

มาตรา ๗๘ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตั้งจากผู้ทรงคุณ
วุฒิในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน และมีสัญชาติ
ไทยโดยกำเนิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบบริบูรณ์

สมาชิกวุฒิสภาให้มีจำนวนตามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทน หากจ
นวนที่คำนวณได้มีเศษให้ปัดทิ้ง

มาตรา ๗๙ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ ซึ่ง
บัญญัติว่า "วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกมีจำนวนหนึ่งร้อยคน ซึ่งพระมหากษัตริย์เลือกและแต่งตั้ง
จากผู้มีชื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน และมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบบริบูรณ์ ซึ่ง
ทรงพระราชมติเห็นว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีควมชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันจะ
ยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน

ให้ประธานของกมตวิเฒ่เป็นผู้ลงนามรับถ่มของพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา"

ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ สมาชิกวุฒิสภามีจำนวนเพียงหนึ่งร้อยคน แต่
ตามร่างมาตราที่กำหนดให้มีสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน ปัญหาที่ว่า จำนวนสามใน
สี่นี้เป็นจำนวนที่เหมาะสมหรือไม่ ?

โดยที่คำร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจมากกว่าสมาชิกวุฒิสภาตาม
รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ มาก โดยเฉพาะก็คือ สิทธิที่จะร่วมประชุมลงมติไม่ไว้วางใจรัฐ-
บาล และสิทธิที่จะมอบอำนาจนิติบัญญัติให้แก่รัฐบาลไว้ตามที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๗๖
ถ้าสมาชิกวุฒิสภาก็หมดร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกเพียงหนึ่งในแปด ก็สามารถจะทำให้
รัฐสภาหยุดประชุม และรัฐบาลมีอำนาจออกกฎหมายเองได้นานเท่าานที่ตนชอบอำนาจกำหนด
ไว้ซึ่งเท่ากับว่า เดียงของคัวแทนราษฎรเพียง ๑ ใน ๘ ก็สามารถระงับยับยั้งไม่ให้คัวแทนของ
ราษฎร ๗ ใน ๘ หรือ ๘๗ ๒ % ไร้อิทธิหรืออำนาจนิติบัญญัติได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเกลียดและน่า
กลัวสำหรับระบอบประชาธิปไตย จริงอยู่การมอบอำนาจเช่นนี้มีในกรณีพิเศษเท่านั้น คือในยาม
สงคราม หรือในยามที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะคับขันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร
เราจะไม่พิจารณาอย่างกว้างขวางในที่นี้ว่า การมอบอำนาจเช่นนี้จะเป็นการสมควรหรือไม่จน
กว่าจะกล่าวถึงมาตรานี้ ในที่นี้เราพิจารณาเฉพาะจำนวนสมาชิกวุฒิสภาก็ไร้อิทธิ ๓ ใน ๔
ของจำนวนผู้แทนของราษฎรซึ่งประธานเลือกตั้งขึ้นมา การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็น
การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน คัวแทนของประชาชนที่แท้จริง จึง
เป็นผู้ที่ประชาชนเลือกตั้งขึ้นมา ไม่ใช่ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง ฉะนั้นในการตัดสินปัญหาสำคัญของ
บ้านเมือง อันได้แก่การมอบอำนาจนิติบัญญัติให้แก่รัฐบาลซึ่งเป็นการมีรัฐสภาแบบเดียวกับที่
สภาอุษุมัตในปี ๒๔๗๖ ที่ต่างกันก็แต่ว่าครั้งนั้นเป็นการมีสภาโดยใช้อำนาจไม่ใช่โดยการให้
เดียงของสมาชิกนั้น กว่าจะให้เดียงข้างมากของคัวแทนของราษฎรเป็นผู้ตัดสิน ไม่ใช่เดียงข้าง
น้อย หรือเดียงอื่น เราจึงเห็นว่า จำนวนสมาชิกวุฒิสภาก็ไม่ควรเป็น ๓ ใน ๔ ของจำนวน
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพียงกึ่งหนึ่งก็เป็นการเพียงพอแล้ว ซึ่งจะมีจำนวนประมาณ ๑๐๐ คน
เท่ากับที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

นอกจากนั้น ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ นั้น ของกมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการในการแต่งตั้งสมาชิกรัฐสภา ซึ่งหมายความว่า คณะองคมนตรีซึ่งเป็นที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจในการแต่งตั้ง แต่ในร่างมาตรา ๒๒๖ ประธานองคมนตรีไม่มีหน้าที่รับสนองพระบรมราชโองการ ซึ่งย่อมหมายความว่า หน้าที่ดังกล่าวนี้ตกอยู่กับนายกรัฐมนตรี นักก่อรัฐบาตนั้นเองเป็นผู้แต่งตั้งสมาชิกรัฐสภา เขาเห็นว่า เพื่อให้รัฐบาลและคณะองคมนตรีร่วมกันแต่งตั้งสมาชิกรัฐสภา ควรจะให้ทั้งประธานองคมนตรีและนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผู้ "ทรงคุณวุฒิในวิชาการหรือกิจการต่างๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน" จริง ๆ

สำหรับข้ออ้างที่ใช้ เราซึ่งใจที่ใช้คำว่า "ตั้ง" แทนคำว่า "แต่งตั้ง" ดังที่เคยใช้กันมานานแล้ว ที่ผู้ร่างเติม ๆ ใช้คำว่า "แต่งตั้ง" เราเห็นว่าถูกต้องแล้ว ก็ขอสมาชิกทั้ง ๒๕๓ ท่าน ได้ถูก "ตั้ง" ขึ้นมา ฝ่ายหนึ่งตั้งโดยการ "เลือก" อีกฝ่ายหนึ่งตั้งโดยการ "แต่งตั้ง" แม้ในร่างฉบับนี้เองก็ได้ใช้คำว่า "แต่งตั้ง" ในความหมายท่านของเดียวกัน เช่นในมาตรา ๑๒ ว่าด้วยการ "แต่งตั้ง" ของกมนตรี มาตรา ๑๗ ว่าด้วยการ "แต่งตั้ง" ข้าราชการในพระองค์ และสมุหราชองครักษ์ มาตรา ๑๘ ว่าด้วยการ "แต่งตั้ง" ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มาตรา ๑๖๒ ว่าด้วยการ "แต่งตั้ง" ผู้พิพากษา และมาตรา ๑๖๖ ว่าด้วยการ "แต่งตั้ง" ตุลาการรัฐธรรมนูญ ส่วนการ "ตั้ง" นั้น ใช้ในการตั้งสถาบัน เช่น ตั้งศาลในมาตรา ๑๕๘ และ ๑๕๙

ส่วนการเบียดเบียน คุณสมบัติจากการ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งมาเป็นผู้มั่งมีชาติไทย โดยกำเนิด ไม่ใช่โดยการแปลงชาติกัน เราเห็นชอบด้วย

- ฉะนั้น ในมาตรา ๒๒๖ นี้ เราเห็นควรปรับปรุงดังนี้
- (๑) บรรทัดแรก ขอแก้คำว่า "ตั้ง" เป็น "แต่งตั้ง"
 - (๒) บรรทัด ๒ ขอแก้คำว่า "สามในสี่" เป็น "กึ่งหนึ่ง"
 - (๓) ขอเติมความต่อไปนี้เป็นวรรค ๓

"ให้ประธานองคมนตรีและนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกรัฐสภา"

มาตรา ๘๐ ต่มาชิกภาพแห่งสมาชิกวุฒิสภามีกำหนด เวลาคราว ละหกปีนับ แต่วันที่พระ-
มหากษัตริย์ทรงตั้ง เฉพาะในวาระเริ่มแรกเมื่อครบกำหนดตามปี ให้มีการเปลี่ยนสมาชิกเป็นจำนวน
กึ่งหนึ่งโดยวิธีจับสลาก

พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะตั้งผู้ที่ยกความวาระเป็นสมาชิกออกได้

มาตราที่ลอกจากมาตรา ๘๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดย
แก้คำว่า “แต่งตั้ง” ในวรรคแรก เป็น “ตั้ง” และแก้คำว่า “เลือกและแต่งตั้งในวรรค ๒
เป็น “ตั้ง”

เราเห็นควรแปรญัติแก้ไขคำว่า “ตั้ง” เป็น “แต่งตั้ง” ทั้ง ๒ วรรคด้วยเหตุผล
เช่นเดียวกับที่กล่าวข้างต้น

มาตรา ๘๑ ต่มาชิกภาพแห่งสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงเมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก

(๔) มีลักษณะต้องห้ามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๗ (๑) (๒) (๓) และ (๕) และ
มาตรา ๘๐ (๑) (๒) และ (๓)

(๕) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือ
ความผิดที่เป็นเหตุโทษ หรือในความผิดที่มีกำหนดโทษระงับเหตุโทษ

มาตราที่ลอกจากมาตรา ๘๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๘๒ ถ้าตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงเพราะเหตุอื่นใด นอกจากถึงคราวออก
ตามวาระ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตั้งบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๕ เข้า
มาเป็นสมาชิกแทน สมาชิกซึ่งเข้ามาแทนนั้นย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่ง
คนแทน

มาตราที่ลอกจากมาตรา ๘๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

ที่ผิดกันก็เพียงว่า ๖๕

(๑) ใช้คำว่า "ตั้ง" แทนคำว่า "เลือกและแต่งตั้ง"

(๒) คัดวรรค ๒ ออก ซึ่งมีบัญญัติว่า "ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๒ วรรค ๒ มาใช้บังคับแก่การตั้งผู้มิได้ภาคความในมาตรา"

เราเห็นว่า คำว่า "ตั้ง" ในมาตรานี้ควรใช้คำว่า "แต่งตั้ง" ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับที่ต่าง มาแล้วในมาตรา ๘๕ ส่วนวรรค ๒ ที่คัดออกไปนั้น ย่อมหมายความว่า ให้นายกรัฐมนตรีรับ ถิ่นของพระบรมราชโองการในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง แต่เราได้เห็นมาแล้ว ในมาตรา ๘๕ ว่า ควรให้ประธานของคณะมนตรีและนายกรัฐมนตรีร่วมกันลงนามรับถิ่นของพระบรม- ราชโองการในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัติคือ ดังนี้

(๑) แก้ใช้คำว่า "ตั้ง" เป็น "แต่งตั้ง"

(๒) เพิ่มความต่อไปเป็นวรรค ๒ "ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๕ วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาความในมาตรา"

ส่วนที่ ๓

สภาผู้แทน

มาตรา ๘๓ สภาผู้แทน ประกอบ ด้วยสมาชิก ซึ่งราษฎร เลือก ตั้ง มีจำนวน ตาม เกณฑ์ที่ บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๔

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ และให้ถือเขต จังหวัดเป็นเกณฑ์

การเลือกตั้งจะใช้วิธีรวมเขตหรือแบ่งเขต ให้เป็นไปตามกฎหมาย ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทน

มาตรานี้ลอกมาจากมาตรา ๘๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดยเปลี่ยน วิธีการกำหนดเขตเลือกตั้ง ที่ถือวิธีรวมเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์มาเป็นว่า จะรวมเขตหรือแบ่งเขต ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง

เราเห็นชอบด้วยที่ทำการเปลี่ยนแปลง วิธีการกำหนดเขตเลือกตั้งจากที่ ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ
ให้นำอยู่ในกฎหมายเลือกตั้ง เพราะมีทางที่จะแก้ไขได้ตามภาคสมัย ซึ่งถ้ากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
แล้ว ก็ไม่มีทางแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ แต่ควรระดมคำว่า "หรือวิธีอื่นใด" ท้ายคำว่า "แบ่งเขต"
เพื่อให้ยืดหยุ่นได้ เพราะอาจจะใช้วิธีทั้งสองผสมกันได้

มาตรา ๘๔ การเลือกตั้ง สมาชิก สภาผู้แทน ให้ถือเกณฑ์ จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัด
ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในบัญชีท้ายก่อนมีที่ทำการเลือกตั้ง ทั้งนี้สำหรับคนคือ
สมาชิกสภาผู้แทนหนึ่งคน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นคนก็ให้ทำการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรเกินหนึ่งแสนห้าหมื่นคน ก็ให้ทำการเลือก
ตั้งสมาชิกสภาผู้แทนในจังหวัดนั้นเพิ่มจนอีกหนึ่งคนคือจำนวนราษฎรทุกหนึ่งแสนห้าหมื่นคน เศษ
ของหนึ่งแสนห้าหมื่น ถ้าถึงเจ็ดหมื่นห้าพันหรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งแสนห้าหมื่น

มาตรา ๘๕ ออกมาจากมาตรา ๘๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดยแก้ไข
ข้อความที่ว่า "ตามผลสำรวจสำมะโนครัวครั้งสุดท้าย" เป็น "ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร
ที่ประกาศในบัญชีท้าย ก่อนมีที่ทำการเลือกตั้ง" เราเห็นด้วยที่ทำการแก้ไขเช่นนี้ เพราะสำมะโนครัว
นั้นมีกระทำกัน ๑๐ ปีต่อครั้ง ถ้าถือจำนวนผู้แทนราษฎรตามจำนวนสำมะโนครัวเป็นเกณฑ์ ๑๐ ปี
จึงจะมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้แทนราษฎรครั้งหนึ่ง ซึ่งจะทำให้จำนวนผู้แทนราษฎรไม่ได้สอดคล้อง
กับจำนวนพลเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

มาตรา ๘๕ บุคคลผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๖ และไม่เป็นบุคคล
ต้องห้ามตามมาตรา ๘๗ ย่อมมีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๘๖ ออกมาจากมาตรา ๘๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๘๖ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) สัญชาติไทยตามกฎหมาย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีบิดาเป็นคนต่างศาสดาก็
บุคคลผู้ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติก็ดี ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนอีกด้วย

(๒) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง

(๓) มาตรฐานการศึกษาหรือคุณสมบัตินั้นเมื่อไม่มี การศึกษาถึง มาตรฐานให้เป็นไป ตามกฎหมายว่าด้วยการเด็กคงตั้งมารึกถึงภายหลังแทน

(๔) คุณสมบัตินั้นหากมีกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเด็กคงตั้งมารึกถึงภายหลังแทน มาตราที่ลอกมาจากมาตรา ๔๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดยมีหลักการ ที่แตกต่างกับมาตรา ๔๕ อยู่ ๓ ประการคือ

- ๑. การนับอายุครบ ๒๐ ปี ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นับตั้งวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่ มีการเลือกตั้ง แทนที่จะนับตั้งวันเลือกตั้ง
- ๒. กำหนดมาตรฐานการศึกษา หรือคุณสมบัตินั้น เป็นคุณสมบัตินั้นของผู้เลือกตั้ง
- ๓. กำหนดคุณสมบัตินั้นอย่างอื่นไว้โดยที่กฎหมายเลือกตั้ง

การที่เปลี่ยนวันนับอายุครบ ๒๐ ปี นับจากวันเลือกตั้ง มาเป็นวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้งนั้น เราเห็นว่าไม่ควร เมื่อกฎหมายรับรองว่าบุคคลนั้นมีอายุครบ ๒๐ ปี บริบูรณ์ย่อมบรรลุนิติภาวะ ก็เป็นผู้ใหญ่แล้ว เราเห็นว่า ทุกคนที่มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ควรจะมีสิทธิเลือกตั้งทันที สิทธินี้เป็นสิทธิตามธรรมชาติของบุคคลในระบบประชาธิปไตย ไม่ควร จะเปลี่ยนแปลงไปแต่ควรจะมีการเลือกตั้งกันเมื่อใด ถ้าหากว่าการเลือกตั้งได้กระทำกันในวัน ปลายปี บุคคลที่เกิดในคอนปลายปีก็จะเสียสิทธิหรือถูกตัดสิทธิเลือกตั้งไปเป็นเวลาเกือบ ๑ ปีซึ่งไม่ เป็นการยุติธรรม เราจึงเห็นว่า ควรถือว่าเมื่อมีอายุครบ ๒๐ ปีเมื่อใด ก็มีสิทธิเลือกตั้งเมื่อนั้น เช่นเดียวกับผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๔๕ ก็ให้สิทธิวันอายุครบ ๓๐ ปี ในวันเลือกตั้ง

ส่วนการที่ถือเอามาตรฐานการศึกษา เป็นคุณสมบัตินั้นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้น เราเห็นว่า เป็นการคัดสิทธิของประชาชนทั้งประเทศเป็นจำนวนประมาณถึงกึ่งจำนวน เพราะพระราชบัญญัติ ประถมศึกษาเพิ่งประกาศใช้มาได้เพียง ๔๔ ปีเท่านั้น คนในชนบทที่มีอายุตั้งแต่ ๔๕ ปีขึ้นไปมีน้อย เหลือเกินที่จะมีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาสามัญ (ประถม ๔) นอกจากนั้นราษฎรในเขตจังหวัดภาคใต้ ก็จะถูกตัดสิทธิเลือกตั้งกว่า ๔-๕๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะส่วนมากไม่ได้เข้าเรียนประถมศึกษา การ ที่จะอ้างว่า ราษฎรที่ไม่มีมาตรฐาน การศึกษาไม่สามารถจะรู้ คุลยพินิจเลือกตั้งผู้แทน ราษฎร ที่ดีได้มัน

เป็นการดูถูกราชฎี เพราะตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ผู้แทนแต่ละองค์มีที่ถูกราชฎีแตกต่างกันมาก ความรู้ชั้นปริญญาเป็นจำนวนมาก แม้ในการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายผู้ที่มีความรู้ชั้นปริญญา หรือเทียบเท่าก็มีถึงครึ่งจำนวน มาตราฐานการศึกษาจะกำหนดอย่างไรก็ไม่พ้นจบประถมศึกษา (ป. ๔) ซึ่งเพียงพอที่จะให้คนฉลาดเกินผู้ที่มีความรู้ชั้นเกิดจากความจำเป็นของชีวิตในสมัยโลก มีจรรยาที่น้อยๆ โทรมัน หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ไม่ เราจึงไม่เห็นด้วยที่จะเอามาตรฐานการศึกษามาเป็นคุณสมบัติของผู้เลือกตั้ง จริงอยู่ตามร่างมาตรา ๖ เมื่อไม่มีการศึกษาถึงมาตรฐานก็ให้กำหนดคุณสมบัติอื่นแทนได้ เช่นเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน รับราชการทหาร หรือเป็นหัวหน้าครอบครัว ฯลฯ แต่ถ้าให้กำหนดคุณสมบัติอื่นแทนมาตรฐานการศึกษาได้แล้ว มาตรฐานการศึกษาก็กลายเป็นสิ่งไม่จำเป็น ฉะนั้น การที่กำหนดมาตรฐานการศึกษาเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งก็ไร้ความหมาย นอกจากนั้น ถ้าเห็นว่า ประชาชนยังไม่เข้าใจเรื่องผู้แทน จะช่วยกีดกันของตัวจริงที่กำหนดมาตรฐานการศึกษาชั้นสูงให้เป็นคุณสมบัติอื่นหนึ่งของผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ยอมทำได้ เราจึงเห็นว่า ควรจะตั้งขกเด็กในความในข้อนี้เสีย แต่หลักการในเรื่องนี้เป็นสาระสำคัญอันหนึ่ง การแปรญัตติจะทำได้ แต่โดยคณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่งเท่านั้น

ถ้ารับคุณสมบัติอย่างอื่น นอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ แล้วนั้น ตามร่างนี้ให้กำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้งได้อีก ซึ่งตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ ไม่ยอมให้ทำเช่นนั้นได้ ก็จะไปกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพิ่มเติมจนออกนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ไม่ได้ เราเห็นว่าวิธีนี้เป็นวิธีให้สิทธิประกันแก่สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นอย่างดี เพราะสิทธินี้เป็นสิทธิมูลฐานของประชาชนที่เกิดมาเป็นพลเมืองของประเทศที่อยู่ในระบอบประชาธิปไตย ไม่ควรมีการแก้ไขบ่อยครั้งตามความต้องการของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ง่ายนัก อย่างไรก็ตาม คุณสมบัติตามข้อนี้ได้กำหนดขึ้นเป็นหลักสาระสำคัญอันหนึ่ง การแปรญัตติจะทำได้โดยคณะกรรมการเท่านั้น

ฉะนั้น ในมาตรา ๖ เราเห็นควรแปรญัตติดังนี้

(๑) ในอนุมาตรา (๒) คำว่า "วันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง" ขอแก้เป็น "ในวันเลือกตั้ง"

(๒) อนุมาตรา (๑) ขอตัดออก

(๓) อนุมาตรา (๔) ข้อตัดออก

มาตรา ๔๗ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

- (๑) บุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่เต็มประกอบ
- (๒) คนหูหนวกและเป็นใบ้ซึ่งไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้
- (๓) ภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช
- (๔) ผู้ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๕) ผู้อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา

มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒

มาตรา ๔๘ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๔๕ และมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ ทั้งไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ ย่อมมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน แต่บทบัญญัติมาตรา ๔๕ (๕) มิให้นำมาใช้บังคับในกรณีที่ยังมิได้มีคำพิพากษาของศาลใดศาลหนึ่งให้จำคุกผู้ต้องคุมขัง

มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒

มาตรา ๔๙ ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) สัญชาติไทยตามกฎหมาย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าวก็ต่บุคคลผู้ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงระชาภักดิ์ ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนอีกด้วย

- (๒) อายุไม่ต่ำกว่าสามสิบบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- (๓) มาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา

ผู้แทน

(๔) คุณสมบัติอื่นหากมีกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ ซึ่งกำหนด

คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เพียง ๒ ประการ คือ

- ๑. มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเด็กครึ่ง
- ๒. มีความรู้ไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาหรือเทียบเท่า

ตามที่ได้เพิ่มคุณสมบัติของผู้สมัครรับเด็กครึ่งเกี่ยวกับสัญชาตินั้น เราเห็นด้วย เพื่อให้เป็นการเชื่อได้ว่าผู้แทนราษฎรผู้ที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น อย่างน้อยก็ควรมีหลักประกันในความเป็นคนไทยพอสมควร

ถ้าหากคุณสมบัติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาชั้น เมื่อบัญญัติให้เป็นไปตามกฎหมายเด็กครึ่ง ก็ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ให้เหมาะสมแก่กาลสมัย เช่น ถ้าเห็นว่า ประชาชนของเราส่วนมากยังมีวิจาร์ณญาณในการเลือกผู้แทนราษฎรไม่ดีพอ ก็อาจจะช่วยยกอำนาจให้บ้างในระดับ โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษาของผู้สมัครรับเด็กครึ่ง ไว้ให้สูงพอสมควรเพื่อที่จะไม่เป็นการศักดิ์สิทธิ์ในการสมัครรับเด็กครึ่งจนเกินความจำเป็น เราจึงเห็นด้วยที่กำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายเด็กครึ่ง

แต่อย่างไรก็ดี เราไม่เห็นด้วยที่ได้เพิ่มคุณสมบัติอย่างอื่นเข้าไปอีก โดยให้ไปกำหนดไว้ในกฎหมายเด็กครึ่ง เหตุผลก็มีเช่นเดียวกับที่ได้กล่าวแล้ว ในกรณีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเด็กครึ่ง เมื่อต้องการจะให้ผู้สมัครรับเด็กครึ่งมีคุณสมบัติอย่างไร ก็ควรกำหนดไว้ให้แน่นอนในรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นสิทธิของฐานของระบอบประชาธิปไตย ประชาชนผู้จะสมัครรับเด็กครึ่งจะได้รู้ล่วงหน้าเป็นเวลานานว่า ถ้าเราจะสมัครรับเด็กครึ่งเราจะต้องมีคุณสมบัติประการใดบ้าง ซึ่งถ้ายังขาดอยู่ เราจะได้รีบซ่อมแซมตัวเองมาให้ครบถ้วน มิใช่ว่า คุ้ๆ ก็ถูกศักดิ์สิทธิ์โดยกฎหมายเด็กครึ่ง ยกตัวอย่างเช่น ไม่เคยมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายเด็กครึ่งมาก่อนเลย ว่าผู้ที่จะสมัครรับเด็กครึ่งในเขตจังหวัดใด จะต้องเกิดในจังหวัดนั้น หรือจะต้องมีภูมิดำเนาในจังหวัดนั้น เป็นเวลาไม่น้อยเท่าไร แต่เมื่อกฎหมายเด็กครึ่งออกมาใหม่ กำหนดว่าผู้มีสิทธิสมัครรับเด็กครึ่งจะต้องเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเด็กครึ่ง หรือมีภูมิดำเนาในจังหวัดนั้นไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติเช่นนั้นก็หมดโอกาสที่จะสมัครรับเด็กครึ่งในสมัยนั้น และจะแก้ไขอย่างไรก็ไม่ทัน แต่ถ้ามบทบัญญัติเช่นนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญ ผู้หนึ่งจะได้จัดการตั้งภูมิดำเนาในจังหวัดที่สมัครรับเด็กครึ่งล่วงหน้า ฉะนั้น ถ้าประสงค์จะให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเด็กครึ่งมี

คุณสมบัตินั้นก็ยิ่ง ก็ควรกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ก็เป็นคุณสมบัตินั้นจริงๆ เท่านั้น ซึ่งถ้าขาดเสียแล้ว อาจจะทำให้ผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งไม่มีคุณสมบัตินั้น เราจึงเห็นว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ได้ออกครั้งนี้ไม่มีคุณสมบัตินั้น เราจึงเห็นว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ได้ออกครั้งนี้ไม่มีคุณสมบัตินั้น เราจึงเห็นว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ได้ออกครั้งนี้ไม่มีคุณสมบัตินั้น

ฉะนั้น เราเห็นควรแก้ไขรัฐธรรมนูญ (๔) ออก

มาตรา ๕๐ บุคคลที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ

- (๑) ผู้ศึกษาต่อพลศึกษาให้โทษ
- (๒) คนตาบอดทั้งสองข้าง
- (๓) บุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี
- (๔) ผู้เคยต้องคำพิพากษา ให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๕) ข้าราชการและข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

มาตรา ๕๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ มีข้อแตกต่างกันอยู่ ๒ ประการคือตามมาตรา ๕๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ ข้าราชการประจำเท่านั้นที่ห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง แต่มาตรานี้ห้ามไปถึงข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย

คำว่า "ข้าราชการส่วนท้องถิ่น" หมายถึงพนักงานส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล และพนักงานตำบล ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล การห้ามมิให้ข้าราชการประเภทนี้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งก็จะมีเหตุผลว่าบุคคลประเภทนี้ก็เป็นข้าราชการประเภทหนึ่งเหมือนกัน เมื่อห้ามข้าราชการไม่ให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งก็ควรห้ามบุคคลประเภทนี้ด้วย ก่อนนี้ บุคคลประเภทนี้ยังไม่ได้มีฐานะเหมือนข้าราชการ รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ จึงไม่ได้ห้ามไม่ให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

นอกจากนี้ ตามมาตรา ๕๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ นั้น ได้ห้ามมิให้ผู้

ที่เคยเป็นข้าราชการประจำมาแล้ว แต่พ้นจากตำแหน่งมายังไม่ครบ ๑ ปี ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งด้วย เราเห็นว่าข้อห้ามเช่นนี้ควรจะได้แก้ไขในมาตรา ๕๔ เพื่อให้ข้าราชการเขาเปรียบผู้สมัครอื่น ๆ ด้วย การตายออกก่อนวันรับสมัครเลือกตั้งเลือกตั้งเพียงวันสองวัน ซึ่งก่อนวันสมัครอาจมีข้อกล่าวหาหรือข้อพิพาทในหน้าที่ราชการหาเสียงได้เป็นเวลานาน

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัตติดังนี้ คือ เติมข้อความต่อไปนี้เป็นอนุมาตรา (๖) ของมาตรา ๕๐ "บุคคลซึ่งเคยเป็นข้าราชการและข้าราชการท้องถิ่น ซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำมาแล้ว และได้พ้นจากตำแหน่งมายังไม่ถึงหนึ่งปีในวันเลือกตั้ง แต่บทบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้จำเป็นต้องเข้ารับราชการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย"

มาตรา ๕๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ หักเงินเดือนและวิธีการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการคลังสมาชิกสภาผู้แทน

มาตรา ๕๒ ลอกมาจากมาตรา ๕๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๕๒ อายุของสภาผู้แทนมีกำหนดคราวละสี่ปี นับแต่วันเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรก

มาตรา ๕๓ ลอกมาจากมาตรา ๕๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดยแก้กำหนดการนับอายุของสภาผู้แทนตั้งแต่วันเปิด สมัยประชุมรัฐสภา ครั้งแรกแทนที่จะ เป็นวันเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งทั่วไป

ถ้ารับอายุของสภาผู้แทนนั้น รัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ก็กำหนดไว้ ๔ ปี ได้มาเปลี่ยนเป็น ๕ ปี ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมปี ๒๔๘๕ เราเห็นว่าตามที่ปฏิบัติกันในประเทศต่าง ๆ ส่วนมากถืออายุ ๔ ปี ซึ่งเราเห็นด้วย ส่วนการนับอายุสภาผู้แทนตั้งแต่วันเปิดสมัยประชุมสภาครั้งแรกแทนที่จะเป็นวันเลือกตั้งนั้น ทำให้อายุของสภายืดไปอีกไม่เกิน ๓๐ วัน เพราะสภาจะต้องประชุมกันครั้งแรกภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเลือกตั้ง ขันนี้ก็ไม่สำคัญอันใด

มาตรา ๕๓ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน จะกระทำได้เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนแล้ว พระราชกฤษฎีกานี้ให้ระบุระยะเวลารับสมัคร ผู้สมัครรับเลือก

ซึ่งและวันเลือกตั้งด้วย ในกรณีการเลือกตั้งทั่วไป ให้กำหนดวันเลือกตั้งวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

มาตราแก้ไขเปลี่ยนแปลงแปลงมาจากมาตรา ๕๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ ซึ่งบัญญัติว่า "เมื่ออายุของสมาชิกแทนต้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันอายุของสมาชิกแทนต้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร"

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่เป็นสาระสำคัญคือ ตามมาตรา ๕๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ เมื่ออายุของสมาชิกแทนต้นสุดลง จะต้องมีการเลือกตั้งทั่วไปภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ต้นอายุ แต่ตามร่างนี้ไม่มีบทบังคับไว้เช่นนั้น แต่บัญญัติไว้ว่า การเลือกตั้งจะมีขึ้นโดยที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เลือกตั้ง ถ้ายังไม่มีพระราชกฤษฎีกา ก็ยังไม่มี การเลือกตั้ง เรื่องจึงเป็นไปได้ว่า รัฐสภาอาจจะเห็นชอบหรือไม่ให้มีการเลือกตั้งก็ได้โดยไม่มีกำหนดเวลา แม้ในกรณีที่มีการยุบสภา ก็ยังมีการเลือกตั้งภายใน ๕๐ วัน (มาตรา ๕๔) แต่ในกรณีที่สภาหมดอายุไปเอง กลับไม่มีกำหนดเวลาที่จะให้มีการเลือกตั้ง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ไม่มีเหตุผลที่จะเป็นเช่นนั้น

ฉะนั้น เราจึงเห็นควรแปรญัตติแก้ไขมาตรา ๕๓ นี้ โดยนำความในมาตรา ๕๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ มาใช้แทน เพื่อให้มีการเลือกตั้งภายใน ๖๐ วัน

มาตรา ๕๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทน เพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกใหม่

การยุบสภาผู้แทนให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในเก้าสิบวัน

การยุบสภาผู้แทนจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน

มาตราที่ลอกมาจากมาตรา ๕๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๐๒

มาตรา ๕๕ สมาชิกภาพแห่งสมาชิกสภาผู้แทนเริ่มแต่วันเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรก

มาตรา ๕๑ ต่อมารวมจากมาตรา ๔๘ โดยแก้ไขให้เริ่มนับอายุสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนจากวันเลือกตั้งมาเป็นวันเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรก เช่นเดียวกับการนับอายุของสภาผู้แทน

มาตรา ๕๒ สมาชิกภาพแห่งสมาชิกสภาผู้แทนอันสุดลงเมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทน หรือมีการยุบสภาผู้แทน
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ราชคุณสมบัตินามตรา ๔๘ และมีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๗
- (๑) (๒) (๓) และ (๔) และมาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๓)
- (๕) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดที่เป็นเหตุโทษ หรือความผิดที่มิกำหนดโทษชั้นต่อโทษ

มาตรา ๕๓ ต่อมารวมจากมาตรา ๕๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ แก้ไข

เดิมคำว่า " ราชคุณสมบัตินามตรา ๔๘ และ " ดังข้างหน้าข้อความในอนุมาตรา (๕) ซึ่งควรจะหมายความว่าถ้าราชคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว สมาชิกภาพอันสุดลงด้วยการเติมข้อความดังกล่าวนี้มีปัญหาที่จะต้องพิจารณา ๓ ประการ คือ จำเป็นจะต้องเติมข้อความนั้นหรือไม่ ถ้าจำเป็นมาตรานี้จะอย่างไร? และที่ใช้คำว่า " และ " นั้นถูกต้องหรือไม่?

การราชคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเกิดขึ้นได้ในกรณีเดียวคือ การราชสัญชาติไทย หรือคุณสมบัตินามตรา ๕๑ ซึ่งมีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าวหรือผู้ที่แปลงชาติมาเป็นไทย ในกรณีเช่นนี้ ควรให้ราชจากสมาชิกภาพจากการเป็นสมาชิก และเพิ่มข้อความข้างนี้เป็นสิ่งจำเป็น แต่คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น มิได้มีบัญญัติอยู่ในมาตรา ๔๘ (ซึ่งกำหนดถึงสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งของบุคคล) แต่มีบัญญัติอยู่ในมาตรา ๕๑ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญใช้เวลายกกว้างเป็นเวลาดำเนินการใช้เวลาดำเนินการอันนับเป็นเดือนแต่ก็ปล่อยให้มีการผิดพลาดบกพร่อง เช่นนี้ได้นำเดี่ยวยาวจริงๆ นอกจากนี้การใช้คำว่า " และ " นั้นเราเห็นว่าไม่ถูกต้อง เพราะย่อหมายถึงว่าสมาชิกภาพอันสุดลงเพราะข้อบังคับของราชคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และทั้งยังมี

ลักษณะต้องห้ามดังกล่าวนี้ด้วย เพื่อให้มีความหมายเช่นนั้น จะคงใช้คำว่า "หรือ" จริงอยู่ใน
 ในอนุมาตราอื่น ได้มีการใช้คำว่า "และ" ในกรณีดังกล่าวถึงลักษณะต้องห้ามในมาตรา ๔๗
 และมาตรา ๕๐ แต่ในความ ๒ มาตรานี้ กล่าวถึงตัวบุคคลไม่ใช่ลักษณะของบุคคล ก็ถ้าเป็น
 บุคคลวิกลจริต คนหูหนวก ภูมิปัญญาเสื่อม นักรบหรือชนกบฏ หรือผู้ศรัทธาเดิพคติ หรือคน
 คาบอด ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่ง สมาชิกภาพก็ย่อมสุดสิ้นลง

ฉะนั้นเราเห็นควรแปรพฤติในอนุมาตรา (๔) โดยแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำว่า
 "มาตรา ๔๗ และ" เป็น "มาตรา ๔๗ หรือ"

มาตรา ๕๗ ถ้าตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะเหตุอื่นใด นอกจากถึงคราวออกตามอายุของ
 สมาชิกแทน หรือเมื่อมีการยุบสภาผู้แทน ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกแทนภายในกำหนดเวลาเก้าสิบ
 วัน เว้นแต่อายุของสมาชิกแทนจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

สมาชิกภาพของสมาชิกผู้เข้ามาแทนนั้น เริ่มแต่วันเข้ารับหน้าที่และอยู่ในตำแหน่งได้เพียง
 เท่าอายุของสภาที่เหลืออยู่

มาตราที่ลอกมาจากมาตรา ๑๐๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

ส่วนที่ ๔

บทที่ ๒ แก่สภาทั้งสอง

มาตรา ๕๔ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ใน
 ความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ
 เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย

มาตราที่ลอกมาจากมาตรา ๑๐๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๕๕ ก่อนเข้ารับหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทน ต้องปฏิญาณตนในที่
 ประชุมแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า จะปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของข้าพเจ้าโดย
บริสุทธิ์ใจ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามที่รัฐธรรมนุญ
แห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๑๐๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐๐ คุณสมบัติและสภาพผู้แทนแต่ละสภามีประชาชนสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภา
คนหนึ่งหรือสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้นๆ ตามมติของสภา

มาตรา ๑๐๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดย

เติมคำว่า “หรือสองคน” เข้าไป ทำให้มีทั้งตั้งรองประธานสภาได้ ๒ คน แทนที่จะเป็น
คนเดียว

มาตรา ๑๐๑ ประธานและรองประธานวุฒิสภาคำรงตำแหน่ง จนถึงวันก่อนวันเลือกประธาน
และรองประธานวุฒิสภาใหม่ ซึ่งจะต้องกระทำเมื่อถึงคราวที่มีการเปลี่ยนสมาชิกทั้ง

ประธานและรองประธานสภาผู้แทนคำรงตำแหน่งขึ้นหรือยุบสภา หรือมีการยุบสภา

ประธานและรองประธานวุฒิสภา และสภาผู้แทน ย่อมพ้นจากตำแหน่งก่อนถึงวาระ พ้นจากคำ
แห่งตามความในสองวรรคก่อนเมื่อ

- (๑) ชาติจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก
- (๒) ลาออกจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๐๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ แต่ได้ตัด

ความในอนุมาตรา (๓) และ (๔) ออก ซึ่งมีบัญญัติว่า

- “(๓) คำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่น
- (๔) ต้องคำพิพากษาโทษจำคุก”

โดยที่เราเห็นควรแปรญัตติตัดมาตราที่ห้ามไม่ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นรัฐมนตรีออก
จำเป็นจะต้องให้อนุมาตรา (๓) คงมีอยู่ในมาตรา ๑๐๑ นี้ คือถ้าประธานหรือรองประธานสภา
เป็นรัฐมนตรีก็ต้องออกจากตำแหน่ง ส่วนอนุมาตรา (๔) นั้น มีบัญญัติในมาตรา ๘๑ และ ๘๖

อยู่แต่อย่างถ้าต้องคำพิพากษาให้จำคุกที่ขาดจากสมาชิกภาพ เมื่อขาดจากสมาชิกภาพก็เป็นประธานหรือรองประธานไม่ได้

มาตรา^๕ เราเห็นควรแปรญัตติ เติมความต่อไปนี้เป็นอนุมาตรา (๓)

“(๓) คำร้องคำแห่งรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่น”

มาตรา ๑๐๒ ประธานวุฒิสภา และประธานสภาผู้แทน มีหน้าที่ดำเนินกิจการ ของสภานั้น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบ รองประธานมีหน้าที่ดำเนินกิจการแทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา^๕ ลอกมาจากมาตรา ๑๐๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐๓ ในเมื่อประธานและรองประธานวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่งสภานั้นๆ เลือกตั้งกันขึ้นเองเป็นประธาน ในคราวประชุมนั้น

มาตรา^๕ ลอกมาจากมาตรา ๑๐๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐๔ การประชุมวุฒิสภาก็ดี การประชุมสภาผู้แทนก็ดี ต้องมีสมาชิกประชุมไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสามรองจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา^๕ ลอกมาจากมาตรา ๑๐๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐๕ การลงมติจันฉัยรัชปรีชา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่เรื่องซึ่งมีบัญญัติไว้เป็นพิเศษในรัฐธรรมนูญนี้

สมาชิกคนหนึ่งยอมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มจนได้ข้อเสียงหนึ่งเป็นเสียงวีรชาติ

มาตรา^๕ ลอกมาจากมาตรา ๑๐๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐๖ ในที่ประชุมวุฒิสภาก็ดี ที่ประชุมสภาผู้แทนก็ดี ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาก็ดี สมาชิกผู้ใดจะกล่าวด้วยคำใดๆ ในทางแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้

เขตสิทธิชนชั้นคุ้มครองไปตั้งผู้พิมพ์และจัดโฆษณารายงานการประชุมโดยคำสั่งของสภา และ
คุ้มครองไปถึงบุคคลที่สภาเชิญมาแสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมด้วย

มาตรา ๑๐๘ มาตรการนอกมาจากมาตรา ๑๐๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐๗ สมัยประชุมของวุฒิสภาและสภาผู้แทน ย่อมเริ่มต้นและสิ้นสุดลงพร้อมกัน
ตามสมัยประชุมของรัฐสภา

มาตรา ๑๐๖ มาตรการนอกมาจากมาตรา ๑๐๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐๕ ในระหว่างที่สภาผู้แทนอยู่ยุบ จะมีการประชุมวุฒิสภามิได้

มาตรา ๑๐๔ มาตรการนอกมาจากมาตรา ๑๐๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐๓ ในบั้นหนึ่งให้มัตม์ประชุมสามัญของรัฐสภาสมัยหนึ่งหรือหลายสมัย แล้วแต่
สภาผู้แทนจะกำหนด การประชุมครั้งแรกต้องให้สมาชิกได้มาประชุมภายในสามสิบวันนับแต่วัน
วันเลือกตั้ง

วันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปี ให้สภาผู้แทนเป็นผู้กำหนด

มาตรา ๑๐๒ มาตรการนอกมาจากมาตรา ๑๐๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐๑ สมัยประชุมสามัญสมัยหนึ่งๆ ให้มีกำหนดเวลาเก้าสิบวัน แต่พระมหากษัตริย์
จะโปรดเกล้าฯ ให้ขยายเวลาออกไปก็ได้

ในระหว่างเวลาดังกล่าวในวรรคก่อน จะโปรดเกล้าฯ ให้มีัดประชุมก็ได้

มาตรา ๑๐๐ มาตรการนอกมาจากมาตรา ๑๐๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐๐ พระมหากษัตริย์ทรงเรียกประชุมรัฐสภา ทรงเปิดและปิดประชุม
พระมหากษัตริย์จะแต่งตั้งพระราชดำเนนมาทรงทำพิธีเปิดประชุมด้วยพระองค์เอง หรือจะ
โปรดเกล้าฯ ให้รัชทายาทซึ่งบรรดุนิติภรรยาแล้ว หรือผู้ใดผู้หนึ่งมาทำพิธีแทนพระองค์ก็ได้

มาตรา ๑๐๙ มาตรการนอกมาจากมาตรา ๑๐๙ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๐๘ เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุม
รัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญก็ได้

มาตรา ๑๐๗ มาตรการนอกมาจากมาตรา ๑๐๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๑๓ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนทั้งสองสภาพร้อมกัน หรือสมาชิก
ของทั้งสองสภาไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอ
ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญก็ได้

คำร้องขอดังกล่าวในวรรคก่อน ถ้าเป็นของสมาชิกทั้งสองสภา ให้ยื่นต่อประธาน
รัฐสภา ถ้าเป็นของสมาชิกสภาใดให้ยื่นต่อประธานสภานั้น

ให้ประธานสภาผู้ได้รับคำร้องขอนำความกราบบังคมทูล และรับสนองพระบรมราช-
โองการ

มาตรา ๑๑๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

โดยเพียงแต่ตั้งข้อความในวรรคสอง ซึ่งมีบัญญัติว่า "คำร้องขอดังกล่าวในวรรคก่อน ถ้า
เป็นของสมาชิกทั้งสองสภาใดให้ยื่นต่อประธานแห่งสภานั้น ถ้าเป็นของสมาชิกทั้งสองสภาให้ยื่น
ต่อประธานรัฐสภา

คณะกรรมการราษฎรทรงเห็นว่า ความความในวรรคแรกนั้นได้กล่าวถึงสมาชิก
ของทั้งสองสภาก่อน ในวรรค ๒ จึงควรกล่าวเช่นเดียวกัน ซึ่งก็มีเหตุผล เราไม่คิดใจในการตั้ง
ข้อความเช่นนั้น

มาตรา ๑๑๔ การเรียกประชุม การขยายเวลาประชุมและการปิดประชุมรัฐสภาให้
กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๑๑๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๑๕ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับหรือคุมขัง หรือหมายเรียกตัว
สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทน ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาใน
คดีอาญา เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือในกรณีที่จับในขณะ
กระทำผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนในขณะกระทำ ความผิด ให้ราย
งานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยด่วน และประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่ง
ปล่อยผู้ถูกจับให้พ้นจากการคุมขังได้

มาตรา ๑๑๕ ออกมาจากมาตรา ๑๑๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๑๖ ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนในคดีอาญา ไม่ว่าจะฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมมิได้เว้นแต่จะได้รั้งอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก แต่กระนั้นการพิจารณาคดีก็ยังไม่เป็นกรรหัตถ์ของต่อกรณีที่สมาชิกผู้นั้นจะมาเข้าประชุมสภา

การพิจารณาคดีศาลได้กระทำไปก่อนมีคำสั่งว่าจำเลยเป็นสมาชิกของ สภา โด สภา หนึ่งย่อมเป็นอันใช้ได้

มาตรา ๑๑๖ ออกมาจากมาตรา ๑๑๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๑๗ ถ้าสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณายู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณีต้องตั้งปล่อยทันที ถ้าหากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ

คำสั่งปล่อยตามความในวรรคก่อน ให้มีผลบังคับตั้งแต่วันตั้งปล่อยจนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม

มาตรา ๑๑๗ ออกมาจากมาตรา ๑๑๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๑๘ ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทน แต่ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับทางการเงิน สมาชิกสภาผู้แทนจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับทางการเงิน หมายความว่า ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อความต่อไปนี้ทั้งหมดหรือแต่ข้อใดข้อหนึ่ง กล่าวคือ การตั้งขึ้นหรือยกเลิกหรือลดหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือผ่อนหรือวางระเบียบการบังคับขึ้นเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรรหรือรักษาหรือจ่ายเงินแผ่นดินหรือการกู้เงิน หรือการค้าประกัน หรือการใช้เงินกู้ หรือร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยให้เป็นอำนาจของประธานสภาผู้แทนที่จะวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับทางการเงินหรือไม่

มาตรา ๑๒๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒

มาตรา ๑๑๘ ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทน เมื่อสภาผู้แทนได้พิจารณา
ลงมติให้ไว้ได้แล้ว ให้นำเสนอต่อวุฒิสภา และวุฒิสภาจะตั้งพิจารณาให้เสร็จภายในกำหนด
หกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน วุฒิสภาจะตั้ง
พิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดตามสิบวัน ทั้งนี้ เว้นแต่สภาผู้แทนจะได้ลงมติขอยาวเวลาออกไป
เป็นพิเศษ

กำหนดวันดังกล่าวในวรรคก่อนให้หมายถึงวัน ในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่าง
พระราชบัญญัตินั้นได้มาถึงวุฒิสภา

ถ้าวุฒิสภาไม่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้เสร็จภายในกำหนดเวลาที่กำหนดในวรรค
แรก ก็ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

มาตรา ๑๒๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ โดย
ศักดิ์คำว่า “ก่อน” ในข้อความที่ว่า “ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทน ก่อน”
ความจริง คำ ๆ นี้ได้ใช้มาก่อนแล้วในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๔๘ ซึ่งทำให้มีความหมายเด่นชัด
ขึ้นจนกว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นจะตั้งเสนอต่อสภาผู้แทนก่อน เมื่อสภาผู้แทนได้ลงมติให้ไว้ได้
แล้วจึงให้เสนอวุฒิสภา ถ้าจะตั้งคัดถ้อยคำทำนองนี้กันเพื่อจะไม่ให้เห็นว่าเป็นการคัดออกของเก่า
แล้วยังมีอีกหลายคำในมาตราต่าง ๆ ที่จะต้องคัดออก เช่นคำว่า “ด้วย” “ก็” “ก็ตาม”
อะไรทำนองนี้ แต่คำในกฎหมายนั้น ความไพเราะเพราะพริ้งก็ยังมีอยู่เหมือนกันโดยเฉพาะคำว่า
“ก่อน” ในมาตราที่มีความหมายมากกว่าที่จะให้มีความไพเราะ แต่เป็นคำที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความ
เด่นชัดของข้อความ

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัติเพิ่มเติมคำว่า “ก่อน” ต่อท้ายข้อความที่ว่า “ร่าง
พระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทน”

มาตรา ๑๒๐ เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว

(๑) ถ้าหากวุฒิสภาเห็นชอบด้วยโดยไม่แก้ไขเพิ่มเติม ก็ให้ดำเนินการต่อไปตาม
ความในมาตรา ๑๕

(๒) ถ้าหากวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและตั้งร่างพระราชบัญญัติฉบับถัดมาซึ่งสภาผู้แทน

(๓) ถ้าหากวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม ก็ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมนั้นกลับคืนมายังสภาผู้แทน ในกรณีเช่นว่านี้ ให้สภาทั้งสองต่างตั้งบุคคลที่เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนกำหนดประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาว่าร่างพระราชบัญญัตินั้น แล้วให้คณะกรรมการร่วมกันนั้นรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติตามที่ได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วนั้น ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามความในมาตรา ๗๕ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

คณะกรรมการร่วมกันย่อมมีอำนาจเรียกบุคคลใด ๆ มาแสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ และออกสิทธิที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๖ นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำการหน้าที่ตามความนี้ด้วย

การประชุมคณะกรรมการร่วมกัน ต้องมีกรรมการประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นำข้อบังคับการประชุมปรึกษาของวุฒิสภาในส่วนที่เกี่ยวกับกรรมการมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๗๒

มาตรา ๑๒๑ ร่างพระราชบัญญัติที่ค้างยับยั้งไว้โดยบทบัญญัติมาตรา ๑๒๐ นั้น เมื่อเวลาหนึ่งปีได้ล่วงพ้นไป นับแต่วันที่วุฒิสภาตั้งร่างพระราชบัญญัติกลับคืนมายังสภาผู้แทนสภาผู้แทนอาจกร่างพระราชบัญญัติขึ้นพิจารณาใหม่ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าหากสภาผู้แทนลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาคัดขยกระแนงเพียงมากกว่ากึ่งจำนวน สมาชิกทั้งหมดของสภาแล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามความในมาตรา ๗๕

ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ค้างยับยั้งไว้เป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับกิจการเงิน สภาผู้แทน

ขายกรวางเงินพิจารณาใหม่ได้ทันที ในกรณีเช่นนั้น ถ้าหากสภาผู้แทนองค์เดิมยื่นร่างเดิม หรือ
ร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาคณะแพนเพียงมากกกว่ากึ่งจำนวนองค์มาชิกทั้งหมด ของ สภา
แล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการ
ต่อไปตามความในมาตรา ๑๕

มาตรา ๑๒๑ ออกเอาจากมาตรา ๑๒๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๒๒ ในกรณีที่สภาผู้แทนส่นชายหรือมีกรรมการผู้แทน บรรดา ร่าง พระ-
ราชบัญญัติที่รัฐสภายังมีได้ให้ความเห็นชอบ หรือที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยหรือมิได้
พระราชทานคืนมาภายในเก้าสิบวันให้เป็นอันตกไป

มาตรา ๑๒๓ ออกเอาจากมาตรา ๑๒๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๒๓ งบประมาณแผ่นดินประจำปี ให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราช-
บัญญัติออกไม่ทันปีใหม่ ให้ใช้พระราชบัญญัติงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลาง

มาตรา ๑๒๔ ออกเอาจากมาตรา ๑๒๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๒๔ การจ่ายเงินแผ่นดิน จะกระทำไดก็เฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมาย
จำกัดวงงบประมาณ เงินแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วนจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลัก
เกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีเช่นว่านี้ต้องขออนุมัติจากรัฐสภาในโอกาสแรกที่
พึงกระทำได้

คำอนุมัติของรัฐสภาให้ทำเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะเรื่อง หรือรวมลงไว้ในพระราช-
บัญญัติโอนเงินในงบประมาณ หรือพระบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติงบประมาณ
ประจำปีถัดไป

มาตรา ๑๒๕ ออกเอาจากมาตรา ๑๒๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๒๕ คุณสมบัติและสภาผู้แทนมีอำนาจควบคุมราชการแผ่นดินโดยบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๒๖ ออกเอาจากมาตรา ๑๒๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

04/12/2555

มาตรา ๑๒๖ ในที่ประชุมวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนสมาชิกทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถาม
รัฐมนตรีในข้อความใดอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อเห็นว่า
ข้อความนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

มาตรา ๑๒๗ ^๕ ลอกเอาจากมาตรา ๑๒๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๒๗ สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในห้าของจำนวน
สมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอให้เบ็ดตกิปรายทั่วไปในวุฒิสภาหรือสภา
ผู้แทนแล้วแต่กรณี เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยว
กับการบริหารราชการแผ่นดิน

ญัตติดังกล่าวในวรรคก่อน ถ้าเป็นของสมาชิกสภาใดให้ยื่นต่อประธานสภานั้น และ
ให้ประธานสภาที่ได้รับญัตติแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อกำหนดเวลาสำหรับอารเบ็ดตกิปราย
ทั่วไปซึ่งต้องไม่ช้ากว่าสามเดือนนับแต่วันที่นายกรัฐมนตรีได้รับแจ้ง แต่คณะรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิ
ที่จะขอให้ระงับการเบ็ดตกิปรายทั่วไปนั้นเสียได้ เมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยว
กับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ในการเบ็ดตกิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๒๗ จะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้

มาตรา ๑๒๘ ^๕ ลอกเอาจากมาตรา ๑๓๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๒๘ สมาชิกสภาผู้แทนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
แห่งสภานั้น มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเบ็ดตกิปรายทั่วไป เพื่อดงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็น
รายตัวหรือทั้งคณะ

การเบ็ดตกิปรายทั่วไปดังกล่าวในวรรคหนึ่งให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

เมื่อการเบ็ดตกิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง โดยมีใช้ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเบ็ดตกิปราย
นั้นไป ให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ แต่การลงมติในกรณีเช่น
นี้ให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุด

๐4/ มาตรา ๑๒๙ ^๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ เป็น

การแก้ไขหลักการดำเนินกิจการของรัฐธรรมนูญฉบับที่มณฑล ๒ ๓ ภาคที่เคยมีมาซึ่งบัญญัติให้มีการเบียดเบียน
 ปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ได้วางใจรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะเฉพาะในสภาผู้แทนเท่านั้นแต่ ตาม
 มาตราที่การเบียดเบียนปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ได้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวทั้งรายคณะ จะต้องกระทำ
 ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ซึ่งหมายความว่าให้สมาชิกวุฒิสภาพร้อมลงมติด้วย ซึ่งเราเห็นว่า
 เป็นการไม่ถูกต้อง เพราะเมื่อรัฐบาลเป็นผู้แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว สมาชิกวุฒิสภาก็ย่อม
 จะยอมเอียงไปในทางที่จะเป็นฝ่ายรัฐบาล แม้รัฐบาลจะบริหารราชการผิดอย่างใด สมาชิก
 วุฒิสภาก็จะต้องลงมติให้กับฝ่ายรัฐบาล ยิ่งไม่มีการห้ามไม่ให้ข้าราชการประจำเป็นสมาชิก
 วุฒิสภาด้วยแล้ว สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นข้าราชการก็ไม่วันที่จะลงมติเป็นอย่างอื่น เพราะรัฐบาล
 บังคับบัญชาข้าราชการอยู่ ฉะนั้น แม้สมาชิกสภาผู้แทนส่วนข้างมากจะลงมติไม่ได้วางใจรัฐบาล
 รัฐบาลก็ไม่ต้องออก เพราะมีเสียงสนับสนุนอยู่แล้วจากสมาชิกวุฒิสภาถึง ๓ ใน ๗ ได้เพียง
 จากสมาชิกสภาผู้แทนอีกเพียง ๑ ใน ๘ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน มติไม่ได้วางใจรัฐบาลก็
 ไม่เกิดขึ้นได้ อันที่จริงในประเทศที่มณฑล ๒ ๓ ภาคนี้ ถ้าสภาผู้แทนสภาของผู้ที่ได้รับการ
 แต่งตั้งแล้ว สภาผู้แทนที่มีอำนาจแค่เพียงยับยั้งกฎหมายเท่านั้น ห้ามอำนาจควบคุมรัฐบาลไม่
 อำนาจยอมเป็นรองสภาของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะ เพราะเขาถือว่าเจตน์จำนงอัน
 แท้จริงของประชาชนอยู่ที่สภา

การที่กำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจควบคุมรัฐบาลด้วยการร่วมลงมติไม่ได้วางใจรัฐบาลนี้
 เราเข้าใจว่าเป็นความประสงค์ของคนเพียงคนเดียวซึ่งต้องการเป็นรัฐบาลตลอดไป แม้จะมีเสียง
 สนับสนุนจากสภาผู้แทนราษฎรแค่เพียงส่วนน้อย ก็คือ ๑ ใน ๘ ก็สามารถตั้งรัฐบาลได้ เพราะ
 มีสมาชิกวุฒิสภานับสนับสนุนอยู่ถึง ๓ ใน ๘ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนอยู่ด้วย ต้องการเสียง
 จากสภาผู้แทนเพียง ๑ ใน ๘ กับอีก ๒-๓ คน ก็มีเสียงข้างมากแล้ว และเมื่อเป็นรัฐบาลแล้ว
 ก็ไม่ต้องออก เพราะแม้สมาชิกสภาผู้แทนส่วนข้างมากไม่สนับสนุน ก็ยังเป็นรัฐบาลอยู่ได้
 การบัญญัติข้อความเช่นนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญย่อมเป็นอันควายแก่บ้านเมือง เพราะรัฐบาลที่คง
 มีทางที่จะเป็นรัฐบาลของคนเอง โดยคนเองและเพื่อตนเอง ไม่ใช่รัฐบาลของประชาชน โดยประ

ราชชน เพื่อพระราชชน พรวรคการเมื่องที่มั่งคั่งข้างมากในสภามุแทนมีทางที่จะไม่ได้จัดตั้งรัฐบาล
ถ้าสมาชิกวุฒิสภาไม่สนับสนุน หรือถ้าตั้งรัฐบาลขึ้นมาอีกอาจถูกตมตมิไม่ได้วางใจด้วยการร่วมมือ
กันของสมาชิกสภาผู้แทนเพียง ๑ ใน ๘ กับสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ครั้นแล้วผู้ที่สมาชิกวุฒิสภา
สนับสนุนซึ่งมีเสียงข้างน้อยในสภามุแทนก็ได้เป็นรัฐบาล เมื่อเป็นเช่นนั้นบ้านเมืองจะเป็นประชาธิปไตย
ที่สมบูรณ์หรือแม้แต่เกือบสมบูรณ์ได้อย่างไร เรายังมองไม่เห็น เราจึงเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่ง
ที่จะต้องแก้ไขร่างมาตรานี้ โดยนำหลักการในมาตรา ๑๓๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒
มาใช้ แต่การขอแปรญัตติจะต้องทำโดยคณะกรรมาธิการ เพราะหลักการนี้เป็นหลักการ
สำคัญของรัฐธรรมนูญ

มาตรฐานเราเห็นควรแปรญัตติดังนี้ คือ เลิกความใน วรรค ๒ และ ๓ และ
ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เมื่อการเบียดเบียนในสภามุแทนสิ้นสุดลงโดยมิใช่ด้วยมติ ให้ผ่านระเบียบวาระเบียด
เบียนนั้นไป ก็ให้ประธานสภาผู้แทนแจ้งไปยังประธานวุฒิสภา และในกรณีเช่นว่านี้ วุฒิสภา
อาจเบียดเบียนต่อไปในปัญหาเดียวกันนั้น และอาจส่งข้อตั้งเหตุไปยังสภาผู้แทนเพื่อประกอบ
การพิจารณาของสภานั้นได้

การลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ ให้สภามุแทนกระทำภายหลังที่ได้รับแจ้งผลแห่ง
การประชุมปรึกษาของวุฒิสภาตามความในวรรคก่อนแล้ว”

มาตรา ๑๒๘ ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับราชการแผ่นดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะ
ฟังความคิดเห็นของสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทน นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธาน
รัฐสภาขอให้มีการเบียดเบียนต่อไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ในกรณีเช่นว่านี้ รัฐสภา
จะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้

มาตรฐานลอกเอามาจากมาตรา ๑๓๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๓๐ การประชุมวุฒิสภาและสภาผู้แทน ย่อมเป็นการเปิดเผยตาม
ลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของแต่ละสภา แต่ถ้าหากคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกของแต่ละ
สภาไม่ยินยอมให้ยื่นข้อตั้งหรือข้อตั้งให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

มาตรา ๑๓๑ ^๕ ออกมาจากมาตรา ๑๓๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๓๑ ^๕ คุณสมบัติและสภาพผู้แทนมีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละภาคังเป็นคณะกรรมการสมาชิกสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลที่เป็นสมาชิกหรือมิได้ เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกำหนดกิจการหรือพิจารณาข้อบังคับเรื่องใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภา แต่รายงานต่อสภา คณะกรรมการที่กล่าวนี้มีอำนาจเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือเรื่องที่พิจารณาขู่ขึ้นได้

เอกสิทธิ์บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๖ ^๕ ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำความผิดตาม

มาตรา ๑๓๒

มาตรา ๑๓๒ ^๕ ออกมาจากมาตรา ๑๓๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๓๒ ^๕ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๑๓๓ ^๕ ออกมาจากมาตรา ๑๓๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๓๓ ^๕ คุณสมบัติและสภาพผู้แทนมีอำนาจตั้งข้อบังคับการประชุมปรึกษาของ แต่ละภาค เกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การประชุม การปรึกษาและกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๓๖ ^๕ ออกมาจากมาตรา ๑๓๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

ส่วนที่ ๕

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา

มาตรา ๑๓๔ ^๕ ในกรณีต่อไปนี้ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน

(๑) การให้ความเห็นชอบในการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามความในมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕

(๒) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามความใน

- (๓) การให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามความในมาตรา ๒๓
- (๔) การปรึกษาร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามความในมาตรา ๗๖
- (๕) การเปิดประชุมรัฐสภาตามความในมาตรา ๑๑๑
- (๖) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามความในมาตรา ๑๒๔ และมาตรา ๑๒๕
- (๗) การแถลงนโยบายตามความในมาตรา ๑๔๑
- (๘) การให้ความยินยอมในการประกาศสงครามตามความในมาตรา ๑๔๕
- (๙) การให้ความเห็นชอบแก่หนังสือสัญญาตามความในมาตรา ๑๕๐
- (๑๐) การแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญตามความในมาตรา ๑๖๔
- (๑๑) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามความในมาตรา ๑๖๕
- (๑๒) การตัดความรัฐธรรมนูญตามความในมาตรา ๑๗๓

มาตรานี้ลอกเอามาจากมาตรา ๑๓๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ แต่ได้เพิ่มเติมข้อความให้รัฐสภาประชุมร่วมกันในกรณีเปิดอภิปรายไม่ได้วางใจ (อนุมาตรา ๖) และการแถลงนโยบาย (อนุมาตรา ๗)

ถ้าหากไม่ให้อุทิศภามาร่วมของมคิไม่ได้วางใจรัฐบาล การประชุมร่วมกันในกรณีนั้นก็ไม่มี ส่วนการแถลงนโยบายนั้น ถ้ารัฐบาลไม่ประสงค์รับการได้วางใจของรัฐสภาแล้ว ในการแถลงนโยบาย สภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกันก็ไม่สำคัญอย่างไร

ฉะนั้นในมาตรานี้ เห็นควรแปรญัตติ ตัดคำว่า "มาตรา ๑๒๔ และ" ออกจากอนุมาตรา (๖)

มาตรา ๑๓๕ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของวุฒิสภาโดยอนุโลม

มาตรานี้ลอกเอามาจากมาตรา ๑๓๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๓๖ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาให้นำบทใช้แก่สภาทั้งสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรานี้ลอกเอามาจากมาตรา ๑๓๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

หมวด ๗

อำนาจบริหาร

มาตรา ๑๓๗ พระมหากษัตริย์ทรงตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง และรัฐมนตรีอีก
ไม่น้อยกว่าสิบห้าคนและไม่มากกว่ายี่สิบห้าคน ประกอบด้วยเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหาร
ราชการแผ่นดิน

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตั้งนายกรัฐมนตรี
มาตรา ๑๔๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ ขอ
ให้สังเกตว่า ตามมาตรา^{๕๕}นี้ ประธานรัฐสภาคือประธานวุฒิสภานั้นเอง เป็นผู้
นามรับสนองพระบรมราชโองการตั้งนายกรัฐมนตรี การนี้จึงเป็นไปได้ว่าบุคคลที่วุฒิสภานับ
ถนุซึ่งมีเสียงข้างน้อยในสภาผู้แทน สามารถจะเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลได้โดยไม่ยาก ถ้าหากไม่
มีการแก้ไขร่างมาตรา ๑๒๘ ดังกล่าวแล้ว ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ นี้ สภาผู้แทน
เป็นผู้ให้ความไว้วางใจแก่รัฐบาลที่จัดขึ้นใหม่ และการลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลก็เป็นอำนาจของ
สภาผู้แทน

สำหรับร่างมาตรา^{๕๕} เมื่อไม่มีการลงมติไว้วางใจในการตั้งรัฐบาลแล้ว เราก็เห็นว่า ผู้รับ
สนองพระบรมราชโองการในการตั้งนายกรัฐมนตรีควรจะเป็นประธานสภาผู้แทนผู้เป็นประธานตัวแทน
ของราษฎรที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้นมา อย่างน้อยก็แสดงให้เห็นว่า หัวหน้ารัฐบาลนั้น ได้รับความ
เห็นชอบจากตัวแทนของราษฎรแล้ว นอกจากนั้นประธานสภาผู้แทนย่อมมีศักดิ์กว่าประธานวุฒิส
ภาว่า ในสภาผู้แทนนั้นผู้ใดมีเสียงสนับสนุนมากกว่า

ฉะนั้นเราเห็นควรแปรพฤติการณ์คือ "ประธานรัฐสภา" ขอนแก่นเป็น "ประธาน
สภาผู้แทน"

มาตรา ๑๓๘ ก่อนเข้ารับหน้าที่ รัฐมนตรีต้องปฏิญาณตนเฉพาะพระพักตร์พระ
มหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้ารอดภัยด้วยบุญคุณของ
กษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน
ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๑๓๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ โดย
แก้ไขเล็กน้อย คือในการปฏิญาณตนไม่ต้องเอ่ยชื่อผู้ปฏิญาณ และไม่ต้องระบุพระบรม-
นามาภิไธย ทำนองเดียวกับการปฏิญาณตนขององคมนตรีในมาตรา ๑๕ ซึ่งเราเห็นด้วยด้วย
เหตุผลอย่างเดียวกับที่แสดงไว้แล้วในการพิจารณามาตรา ๑๕ การแก้ไขข้อหนึ่งก็คือย้ายคำ
ว่า “ซื่อสัตย์สุจริต” ต่อพระมหากษัตริย์มาเป็นซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ซึ่งเราไม่เห็นด้วย เพราะเมื่อ
เขียนเช่นนั้นหมายความว่า รัฐมนตรีจะต้องจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์แต่ไม่จำเป็นต้องซื่อสัตย์
สุจริตต่อพระองค์ก็ได้ เพราะได้ตัดออกเสียแล้ว ถ้าเห็นว่า รัฐมนตรีควรจะปฏิญาณตนว่า
จะต้องซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ เพราะด้วยอย่างมีมาแล้วว่า รัฐมนตรีบางคนไม่ซื่อสัตย์สุจริตต่อ
หน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ได้ทำการคดโกงประชาชนเพื่อประโยชน์ของตน
เองและบริวาร ที่เขียนเติมลงไปว่า “จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต” ก็เป็นการสมควร
และเราเห็นชอบด้วยอย่างยิ่ง เพราะเมื่อได้ปฏิญาณตนต่อพระมหากษัตริย์เช่นนั้นแล้วอาจจะทำ
ให้รัฐมนตรีบางคนมีหิริ โอตปีปะไม่ทำการคดโกงหรือทุจริตก็ได้ แต่การซื่อสัตย์สุจริตต่อพระ
มหากษัตริย์ควรจะมีอยู่

ฉะนั้น มาตราเห็นควรแปรญัตติเพิ่มคำว่า “ซื่อสัตย์สุจริตและ” หน้า
คำว่า “จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์”

มาตรา ๑๓๕ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีอื่นจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา
ไม่ได้

มาตรา ๑๔๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ แก้
ได้แก้ไขในหลักการสำคัญที่สุดอันหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย คือตามมาตรา ๑๔๒ แห่ง
รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ นั้น “รัฐมนตรีจะเป็นข้าราชการประจำมิได้” แต่มาตรา

*บัญญัติว่า รัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกรัฐสภาไม่ได้ ซึ่งหมายความว่าไว้แต่จะห้ามมิให้สมาชิกรัฐสภา
 โดยเฉพาะผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีเท่านั้น แต่ยังอนุญาตให้รัฐมนตรีเป็นข้าราชการประจำอีกด้วย
 เหตุผลที่ไม่ต้องการให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีนั้น มีปรากฏเป็น "ทางกร" อยู่ใน
 ในร่างคำปรารภว่า "เพื่อคงแห่งอำนาจอันจะยังระบอบรัฐธรรมนุญให้คงอยู่ในเสถียรภาพ สมควร
 ที่อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารจะแยกจากกันให้มากขึ้น" ซึ่งฟังดูแล้วก็ไม่เป็นเหตุผลที่จะ
 ให้เห็นได้ว่า เมื่อใดแยกอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารออกจากกันให้มากยิ่งขึ้น หรือหนึ่ง
 ไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีแล้ว จะเกิดคงแห่งอำนาจ (Balance of Power) อันจะยัง
 ระบอบรัฐธรรมนุญให้คงอยู่ในเสถียรภาพได้อย่างไร ถ้าแยกอำนาจทั้งสองออกจากกันเป็นการทำ
 ให้ระบอบประชาธิปไตยไม่มีเสถียรภาพแล้ว ระบอบประชาธิปไตยของอังกฤษก็ไม่มีเสถียรภาพ
 เพราะอังกฤษไม่ได้แยกอำนาจออกจากกันโดยไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรี ตรงกันข้าม ตาม
 ระบอบประชาธิปไตยของอังกฤษนั้น รัฐมนตรีต้องเป็นผู้แทนราษฎร ซึ่งแทนที่ระบอบประชาธิปไตย
 จะไม่มีเสถียรภาพ แต่กลับปรากฏว่ามีเสถียรภาพตลอดมานับเป็นร้อย ๆ ปี เสถียรภาพที่อ้างถึงไม่
 ไร้เสถียรภาพของระบอบการปกครองแน่ แต่เป็นเสถียรภาพของรัฐชาติ ถ้าผู้แทนราษฎรเป็น
 รัฐมนตรีไม่ได้แล้ว รัฐชาติของตนเอง โดยตนเอง เพื่อตนเอง ก็จะมีเสถียรภาพยั่งยืนตลอดไป
 โดยที่คนอื่นมาเป็นรัฐบาลไม่ได้ แม้จะได้รับเลือกตั้งมาจากราษฎร

แต่เหตุผลที่ไม่ต้องการให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรี "อันไม่เป็นทางกร" นั้น มีปรากฏ
 เป็นสายตึกษณ์อักษรอยู่ใน "ร่างรัฐธรรมนุญ" ซึ่งว่ากันว่าที่ปรึกษาตัวเฒ่าของจอมพลสฤษดิ์
 ชนะวิทย์เป็นผู้ร่าง และได้แจกต้นร่างสู่สภาร่างรัฐธรรมนุญหลังจากคำสั่งสภาร่างรัฐธรรมนุญไม่นาน
 และเหตุผลนี้คือมีอิทธิพลเห็นต่อสมาชิกสภา ร่างรัฐธรรมนุญจนถึง กับกำหนดเป็นหลักการสำคัญของ
 ร่างรัฐธรรมนุญฉบับใหม่ ผู้ร่างได้ตั้งว่าหลักการที่ไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีนั้นเป็นหลักการ
 ที่สำคัญที่สุดในการร่างรัฐธรรมนุญของเขา และเหตุผลที่ขมขื่นมาตมนับสนุนกฤษฎีของเขาก็เป็นไปอย่าง
 น่าขม ๆ และเหตุใดให้เหตุผลที่เราได้อธิบายไว้แล้วในบทความชื่อ "รัฐบาลของใคร" ใน
 หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย การที่ไม่ให้ผู้แทนเป็นรัฐมนตรีนั้น เหตุผลเบื้องหลังมีเพียงประการเดียว
 คือต้องการจะเป็นรัฐบาลโดยไม่คงเลือกตั้ง และกักกันไม่ให้ผู้แทนราษฎรเข้าร่วมรัฐบาลเพื่อจะ

ได้เป็นรัฐบาลของตนเอง โดยตนเองและเพื่อตนเอง แทนที่จะเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน เพราะฉะนั้น จึงกำหนดสารสำคัญในรัฐธรรมนูญให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา แทนที่จะเป็นประธานของคณะมนตรีหรืออย่างน้อยก็ให้บุคคลทั้งสองต้องนามรับสนองพระบรมราชโองการร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อจะได้คุมเสียงในวุฒิสภาได้เต็มที่ และแทนที่จะให้ประธานสภาผู้แทนเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ในการตั้งนายกรัฐมนตรีก็ให้ประธานรัฐสภาคือประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนาม เพราะถ้าให้ประธานสภาผู้แทนลงนามแล้ว ประธานสภาผู้แทนอาจจะกราบบังคมทูลให้ทรงตั้งผู้อื่น เป็นผู้คุมเสียงข้างมากในสภาผู้แทนเป็นนายกรัฐมนตรีได้ และแทนที่จะให้สภาผู้แทนฝ่ายเดียวเป็นผู้ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล ก็ให้วุฒิสภามาร่วมลงมติด้วย ซึ่งในกรณีเช่นนี้ถ้าฝ่ายตนเป็นรัฐบาล ก็ยากที่จะถูกลงมติไม่ไว้วางใจหรือถ้าตนไม่ได้เป็นรัฐบาล ก็ยากแก่การที่จะลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลแล้วเป็นรัฐบาลเดียวเอง

ถ้าหากว่าไม่มีการแก้ไขมาตราแล้ว ผลเสียหายก็จะเกิดขึ้นอย่างมีผลกึ่งดังดี ประการแรก รัฐบาลของตนเอง โดยตนเอง เพื่อตนเองจะเกิดขึ้นได้ง่ายดังกล่าวแล้วข้างนี้ เมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐบาลประชาธิปไตยที่แท้ก็ทำขึ้นไม่ได้ ประการที่ ๒ บทบัญญัติมาตราใหม่ไม่ได้ห้ามมิให้ผู้แทนราษฎรลาออกมาเป็นรัฐมนตรี เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้แทนราษฎรก็ย่อมลาออกมาเป็นรัฐมนตรีได้และต้องมีการเลือกตั้งกันใหม่ ซึ่งเป็นกรณีเช่นนี้โดยไม่จำเป็น ประการที่ ๓ ในกรณีที่พ้นพรรคการเมือง พรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งย่อมเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล และตามปกติหัวหน้าพรรคจะเป็นนายกรัฐมนตรี ถ้าหากว่าหัวหน้าพรรคเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่แล้วก่อนเลือกตั้งเมื่อได้รับเลือกตั้งอีกก็จะต้องตั้งรัฐบาลใหม่ แต่ตามมาตรา ๘๕ สมาชิกภาพแห่งสมาชิกสภาผู้แทนเริ่มตั้งแต่วันเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรก ฉะนั้น เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้ว ก่อนวันเปิดประชุมรัฐสภา นายกรัฐมนตรีก็ต้องลาออกจากตำแหน่งโดยเด็ดขาด แม้จะเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งตามมาตรา ๑๕๓ ก็ไม่ได้เพราะถ้ายังเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ก็เป็นผู้แทนราษฎรไม่ได้ และเมื่อเป็นผู้แทนราษฎรอยู่ก็เป็นนายกรัฐมนตรีไม่ได้ เมื่อต้องออกจากนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีอื่น ๆ ก็ต้องออกด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้แผ่นดินก็จะว่างรัฐบาล ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรจะเกิดขึ้น เพราะถ้าแผ่นดินว่างรัฐบาล ก็ไม่มีใครบริหารราชการแผ่นดิน แผ่นดินจะไม่ว่างรัฐบาลก็ต่อเมื่อตอนเลยเที่ยงยามของวันเปิดสมัยประชุมครั้งแรก นายกรัฐมนตรีได้ลาออกจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนแล้วมีประกาศ

ตั้งรัฐบาลใหม่ ซึ่งหมายความว่านายรัฐมนตรีอยู่ในตำแหน่งผู้แทนราษฎรเพียง ๑ ปีทันที เป็นเรื่องตลกอันดีและเป็นตลกซึ่งหัวเราะกันไม่ออกด้วย

เพื่อให้รัฐบาลเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน และเพื่อคดียุติธรรมที่ยากต่าง ๆ เราเห็นควรแก้ไขมาตรานี้ ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นรัฐมนตรีได้โดยไม่ต้องออกจากสมาชิกภาพแห่งวุฒิสภา

นอกจากนั้น เรายังเห็นข้อไปอีกว่ารัฐมนตรีนั้นไม่ควรเป็นข้าราชการประจำ ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ เพราะถ้าข้าราชการมาเป็นรัฐมนตรีย่อมปฏิบัติหน้าที่บกพร่องไม่ทางฝ่ายราชการประจำก็ทางฝ่ายราชการการเมืองอย่างแน่นอน เพราะตามปกติหน้าที่แต่ละฝ่ายก็มุ่งงานเต็มมืออยู่แล้ว นอกจากนี้ตำแหน่งรัฐมนตรียังก่อให้เกิดอิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ที่ประจำด้วย เพราะข้าราชการประจำต้องยำเกรง อีกประการหนึ่ง รัฐมนตรีที่มาจากข้าราชการอาจหย่อนหรือขาดความชำนาญในความรับผิดชอบอีกด้วย เพราะเมื่อได้ยศตำแหน่งประจำได้แล้ว แม้จะต้องออกจากรัฐมนตรีก็ยังมั่งคั่งตำแหน่งประจำครองอยู่ และในการปฏิบัติหน้าที่ก็คอยฟังคำสั่งของหัวหน้ารัฐบาล ตระหัดระหือไปไม่ว่าคนจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบก็ตาม ตัวอย่างมีมาแต่อดีตกาล

อนึ่ง นายกรัฐมนตรีก็ควรรัฐมนตรีคนหนึ่งนั่นเอง เมื่อเขียนว่า รัฐมนตรีย่อมหมายถึงถึงนายกรัฐมนตรีด้วย ดังปรากฏในมาตรา ๑๓๘ และ ๑๔๐ ในมาตราข้างไม่จำเป็นต้องได้คำว่า "นายกรัฐมนตรี" เข้าไปด้วย

ฉะนั้น มาตรา^๕ เรายเห็นควรแก้แก้ไขใหม่ดังนี้ "มาตรา ๑๓๘ ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีจะเป็นข้าราชการประจำมิได้"

แต่โดยที่ความ^๕อันเป็นเหตุถกถางสำคัญ การแก้^๕แก้คดี^๕ต้องทำโดยคณะกรรมการ^๕ คณะใดคณะหนึ่ง

มาตรา ๑๔๐ รัฐมนตรี^๕ย่อมมีสิทธิเข้าประชุมและแสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมวุฒิสภา หรือสภาผู้แทน หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

เหตุ^๕ที่^๕บัญญัติ^๕ไว้ในมาตรา ๑๖๐ ให้^๕ให้นำ^๕มาใช้^๕บังคับ^๕โดย^๕อนุ^๕โอม

มาตรา^๕นี้^๕ลอก^๕มาจาก^๕มาตรา ๑๔๔ แห่ง^๕รัฐธรรมนูญ^๕ฉบับ^๕ปี ๒๔๘๒ เป็น^๕แต่^๕ว่า

ได้คิดคำว่า “ผู้มีได้เป็นสมาชิกแห่งชาติ” ออก เพราะถือหลักว่า รัฐมนตรีต้องไม่เป็นสมาชิก
รัฐสภา แต่เมื่อได้แปรญัตติมาตรา ๑๓๘ ให้สมาชิกเป็นรัฐมนตรีได้ ก็จำเป็นต้องแปรญัตติได้
ข้อความที่คัดออกเข้าไป

ฉะนั้น เห็นควรแปรญัตติเพิ่มคำว่า “ผู้มีได้เป็นสมาชิกรัฐสภา” คือท้ายคำว่า
“รัฐมนตรี”

มาตรา ๑๔๑ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน ต้องแถลงนโยบายต่อ
รัฐสภาเพื่อทราบ โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ

มาตรานี้ตัดแปลงมาจากมาตรา ๑๔๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดย
เปลี่ยนหลักการเดี๋ยวนั้นว่า ในการแถลงนโยบายนั้น คณะรัฐมนตรีไม่ต้องขอความไว้วางใจ
จากสภาผู้แทนอย่างรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ และในการแถลงนโยบายก็ให้แถลงต่อรัฐสภา
คือประชุมร่วมกัน แทนที่จะแถลงต่อสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ เมื่อแถลง
นโยบายเสร็จแล้ว รัฐสภาก็เข้ารับบริหารราชการแผ่นดินได้เลย ความจริง ถ้ามีระบบพรรคการเมือง
เมืองแล้ว การขอความไว้วางใจก็ไม่จำเป็น เพราะพรรคที่มีเสียงข้างมากในสภาย่อมเป็นฝ่ายจัดตั้ง
รัฐบาล แม้จะต้องขอความไว้วางใจ รัฐบาลที่ย่อมได้รับความไว้วางใจอยู่จนยังคำ อังกฤษก็ใช้วิธีนี้
คือขอพระการเดี๋ยวกตั้งหัวหน้าพรรคที่ชนะก็จัดตั้งรัฐบาลได้เลย ในกรณีที่เสียงมีไม่มากพอก็รวมกับ
พรรคอื่นจนได้เสียงข้างมาก แล้วรวมกันจัดตั้งรัฐบาล เราไม่คิดให้รัฐบาลไม่ต้องขอรับความไว้วางใจ
ในการแถลงนโยบาย

มาตรา ๑๔๒ ในการบริหารราชการแผ่นดิน นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีผู้ได้รับ
แต่งตั้งให้ว่าการกระทรวง ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาในหน้าที่ของตน และรัฐมนตรีทุกคนต้องรับ
ผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี

มาตรานี้เอามาจากมาตรา ๑๔๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ แต่ได้เติม
คำว่า “นายกรัฐมนตรี” ลงไป รรชยจะเกรงว่าความเดิมจะกินไม่ถึงนายกรัฐมนตรี แต่
สิ่งที่เราได้กล่าวแล้วว่า ในมาตรา ๑๓๘ และมาตรา ๑๔๐ ก็มีได้เติมคำว่า “นายกรัฐมนตรี” ลงไป
ถ้าจะแก้ก็ควรแก้ในมาตรา ๑๓๘ และ ๑๔๐ ด้วย มีฉันทานความที่ติดกัน
อรทำทำให้แปลความไปได้ว่าถ้ามาตราใดไม่ได้ใส่คำว่า “นายกรัฐมนตรี” แล้วก็หมายความว่า

เฉพาะรัฐมนตรีเท่านั้น ยิ่งกว่านั้น ในมาตราเดียวกันนี้เองในประโยคต่อมาก็ห้ามคำว่า “นายกรัฐมนตรี” ไม่ต้องมีแต่คำว่ารัฐมนตรีเฉย ๆ เท่านั้น อาจทำให้หมายความว่านายกรัฐมนตรีไม่ต้องรับผิดชอบร่วมกับรัฐมนตรีอื่นในนโยบายทั่วไปของรัฐบาล

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัตติคำที่ว่า “นายกรัฐมนตรี” ออก

มาตรา ๑๔๓ รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) รัฐสภาไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๒๘

(๒) ถ้าผู้แทนยื่นอายุหรือมีการยุบสภาผู้แทน

(๓) คณะรัฐมนตรีลาออก

(๔) ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๔๔

คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต้องอยู่ในตำแหน่ง เพื่อดำเนินการไปจนกว่าจะตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นใหม่

มาตรานี้ลอกมาจากมาตรา ๑๔๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๔๒ โดยแก้ไขเพิ่มเติมให้เข้ากับหลักการที่วางไว้ในกรณีดังกล่าวไม่ไว้วางใจตามมาตรา (๑) นั้น ถ้าหากได้มีการแก้ไขมาตรา ๑๒๘ ให้สภาผู้แทนแต่สภาเดียวเป็นผู้ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลก็ต้องแก้มาตรานี้เป็นว่ารัฐบาลพ้นจากตำแหน่งเมื่อสภาผู้แทนไม่ไว้วางใจ

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัตติโดยแก้คำว่า “รัฐสภา” เป็น “สภาผู้แทน”

มาตรา ๑๔๔ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะดังนี้เมื่อ

(๑) คาย

(๒) ลาออก

(๓) หากคณะมนตรีสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ตามมาตรา ๘๘ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๗ (๑) (๒) (๓) และ (๕) และมาตรา ๙๐ (๑)

(๒) และ (๓)

(๔) รัฐสภาลงมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๒๘

(๕) มีพระบรมราชโองการตามมาตรา ๑๔๕

มาตรานี้ลอกมาจากมาตรา ๑๔๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๔๒

โดยเพิ่มความในอนุมาตรา ๓ ว่าถ้าบุคคลคนใดมีศักดิ์สำหรับผู้มีศรีบริวารเด็กถึงศักดิ์ซึ่งออกจากรัฐมนตรีและเพิ่มอนุมาตรา (๕) เข้าไปอีกข้อหนึ่ง

สำหรับข้อความที่เพิ่มในอนุมาตรา (๓) นั้น หมายความว่า ถ้ารัฐมนตรีลาจากความเป็นสัญชาติไทย ก็ลาจากการเป็นรัฐมนตรีไปในตัวทันที ซึ่งเราเห็นชอบด้วย และเป็นที่น่าสังเกตว่าในมาตรา ๕ ผู้ร่างได้ใช้คำว่า "หรือ" ไม่ใช่ "และ" อย่างในมาตรา ๕๖ ซึ่งว่าด้วยการลาจากสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทน ^{๕๕} ทงนิยมแต่คงให้เห็นชัดแจ้งว่า คำว่า "และ" ในมาตรา ๕๖ นั้นจะต้องแก้เป็น "หรือ" เช่นเดียวกับที่ไว้ในมาตรา ๕๖ นี้ซึ่งเราได้เสนอไว้แล้วในกรอชภิปรายมาตรา ๕๖

ส่วนอนุมาตรา (๕) ที่เพิ่มเข้ามาให้มีพระบรมราชโองการให้รัฐมนตรีออกจากตำแหน่งนั้น เราเห็นด้วย เพราะถ้าไม่มีความชอบ เมื่อนายกรัฐมนตรีต้องการจะให้รัฐมนตรีผู้ใดออกจากตำแหน่งก็ทำไม่ได้ ถ้าเขาไม่ยอมลาออก ก็ขอเวลาตั้ง ตั้งให้มันได้ แต่เวลาจะเขาออกเขาออกไม่ได้ ซึ่งมีผลต่อการแต่งตั้งและถอดถอน

อย่างไรก็ดี เท่าที่เขียนไว้เพียงว่า "มีพระบรมราชโองการตามมาตรา ๑๔๕" ^{๕๖} นั้น เราเห็นว่ายังไม่เพียงพอ เพราะตามมาตรา ๑๔๕ ซึ่งจะได้อ่านต่อไปนั้น กล่าวถึงเฉพาะพระราชอำนาจในการให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีเท่านั้น ไม่ได้กล่าวถึงพระบรมราชโองการเลย จึงเห็นว่า ควรจะเติมความให้ครบถ้วนว่า พระบรมราชโองการนั้นหมายถึงพระราชโองการให้พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรี

ฉะนั้น เห็นควรแปรญัตติเติมคำว่า "ให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี" คือทำย
"พระบรมราชโองการ"

มาตรา ๑๔๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจ ในการให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามที่นายกรัฐมนตรีถวายคำแนะนำได้

มาตรานี้เป็นมาตราแรกที่ร่างขึ้น โดยไม่ได้คัดลอกมาจากรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ เป็นหลักการที่มีมาแต่ในรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งเราเห็นชอบด้วยตามที่ได้อภิปรายมาแต่ในมาตรา ๑๔๔

มาตรา ๑๔๖ ในเหตุฉุกเฉินที่มีคามจำเป็นรีบด่วน ในอันจะรักษาความปลอดภัยสาธารณหรือมีภัยพิบัติสาธารณะ และจะเรียกประชุมรัฐสภาให้ทันก่อนที่มีได้ก็ดี เมื่อกรณี

เช่นว่าน^๕เกิด^๕ขึ้นในระหว่างสัญญาแทนถูกยุบก็ได้ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้
บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไปให้เสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาโดยไม่ชักช้า ถ้า
รัฐสภาด้วยอนุมัติพระราชกำหนดนั้น^๕ให้มีผลเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ถ้ารัฐสภาไม่อนุมัติ
พระราชกำหนดนั้น^๕ก็เป็นอันต่อไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระทั่งกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ไว้พระราช
กำหนด^๕

ถ้าอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๕๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๑ ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีคำถามจำเป็น^๕ซึ่งมีกฎหมายเกี่ยวกับ
การภาษีอากรหรือเงินตรา ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยคณะและระดับเพื่อรักษาประโยชน์ของ
แผ่นดิน พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

พระราชกำหนดที่ได้^๕ตราขึ้นตามความในวรรคก่อน จะต้องมี^๕เสนอต่อรัฐสภาภายใน
สองวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๑๕๖
วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๘ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศใช้กฎอัยการ
ศึก ตามลักษณะและวิธีการตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก

ในกรณีที่^๕มีความจำเป็น^๕ต้องประกาศใช้กฎอัยการศึกเฉพาะแห่งเป็นการรับ^๕รองเจ้าหน้า
ฝ่ายทหารยอมกระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก

มาตรา ๑๕๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่ง พระราชอำนาจ ในการประกาศสงครามเมื่อ
ได้รับความยินยอมของรัฐสภาแล้ว

มติให้ความยินยอมของรัฐสภา ต้องมีเสียง^๕ไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิก
ทั้งหมดของทั้งสองสภา

มาตรา ๑๕๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๐ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการ ทำ หนังสือ ตัญญา
ตัมคิภาพลงบนค้อนและทำหนังสือตัญญาอื่นกับนานาประเทศ

หนังสือตัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือจะตั้งออกพระราชบัญญัติเพื่อ
ให้การเป็นไปตามตัญญาต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มาตรา^๕นี้ลอกมาจากมาตรา ๑๕๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ

มาตรา^๕นี้ลอกมาจากมาตรา ๑๕๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๒ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์
และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

มาตรา^๕นี้ลอกมาจากมาตรา ๑๕๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๓ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการ ครองพระราชฤทธิกา
โดยไม่วัดค่างกฎหมาย

มาตรา^๕นี้ลอกมาจากมาตรา ๑๕๗ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๔ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและถอดถอน ข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่าย
พลเรือนตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่า

มาตรา^๕นี้ลอกมาจากมาตรา ๑๕๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๕ การกำหนดคุณสมบัติ การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอนและ
การลงโทษข้าราชการ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา^๕นี้ลอกมาจากมาตรา ๑๕๙ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๑๓ และ
มาตรา ๑๓๗ บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการใด ๆ อันเกี่ยวกับราชการ
แผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา^๕นี้ลอกมาจากมาตรา ๑๖๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ อย่างไรก็ดี
ได้คัด มาตรา ๑๗ มาตรา ๗๕ มาตรา ๘๒ และมาตรา ๑๗๖ ออก ซึ่งหมายความว่า
ในกรณีแต่งตั้งถอดถอนข้าราชการในพระองค์และตุลาการมหาดไทย และแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา

รวมทั้งการของประธานาธิบดีเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ แทนที่จะเป็นประธานองคมนตรีซึ่งเราได้กล่าวไว้ในการอภิปรายมาตราชั้น ๆ แล้ว และได้เสนอแปรญัตติให้แก้ไขแล้ว จึงเห็นควรให้อ่างมาตราทั้ง ๕ นั้นไว้

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัตติเพิ่มความต่อไปนี้ คือ เพิ่ม "มาตรา ๑๑" หน้า "มาตรา ๑๔" และเพิ่ม "มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖" ต่อท้าย "มาตรา ๑๔" และเพิ่ม "และมาตรา ๑๓๗" ต่อท้าย "มาตรา ๑๓๗"

หมวด ๘

อำนาจตุลาการ

มาตรา ๑๕๗ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลโดยเฉพาะซึ่งจะต้องดำเนินการตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

มาตรา^๓นี้ลอกมาจากมาตรา ๑๖๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๘ บรรดาคำตั้งหยดจะตั้งชนใดก็ได้โดยพระราชนิพนธ์

มาตรา^๓นี้ลอกมาจากมาตรา ๑๖๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๕๙ การตั้งศาลชั้นใหม่ เพื่อพิจารณา พิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือทั้งหมดหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลธรรมดาที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้น จะกระทำมิได้

มาตรา^๓นี้ลอกมาจากมาตรา ๑๖๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๖๐ การบัญญัติกฎหมายให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลหรือวิธีพิจารณา เพื่อใช้แก้คดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะจะกระทำมิได้

มาตรา^๓นี้ลอกมาจากมาตรา ๑๖๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๖๑ ผู้พิพากษามีอิสระในการพิจารณา พิพากษา อรรถคดี ให้เป็นไปตามกฎหมาย

มาตรา^๓นี้ลอกเอามาจากมาตรา ๑๖๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๖๒ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ย้าย และถอดถอนผู้พิพากษา

มาตรา^๓นี้ลอกเอามาจากมาตรา ๑๖๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๖๓ การแต่งตั้ง การย้าย และการถอดถอนผู้พิพากษาจะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการก่อนแล้วจึงนำความกราบบังคมทูล

การเลื่อนตำแหน่งและการเลื่อนเงินเดือนผู้พิพากษาจะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

มาตรา ๑๖๓ ออกมาจากมาตรา ๑๖๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

หมวด ๘

ตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๖๔ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วย ประธานวุฒิสภา ประธานสภาผู้แทน ประธานศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา อธิบดีกรมอัยการและบุคคลอื่นอีกไม่เกินห้ารัฐสภาแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในทางกฎหมาย

ประธานวุฒิสภา เป็นประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๖๔ ออกมาจากมาตรา ๑๖๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๖๕ คณะ ตุลาการ รัฐธรรมนูญ มี หน้าที่ ตามที่บัญญัติ ในรัฐธรรมนูญนี้
วิธีการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๑๖๕ ออกมาจากมาตรา ๑๖๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๖๖ ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งทั่วไป ให้รัฐสภาแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมรัฐสภาครั้งแรก

กำหนดวันดังกล่าวในวรรคก่อน ให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

ในการแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญตามความในวรรคแรก รัฐสภาจะแต่งตั้งผู้ที่พ้นจากตำแหน่งให้เป็นที่ตุลาการรัฐธรรมนูญใหม่อีกได้

มาตรา ๑๖๖ ออกมาจากมาตรา ๑๖๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๖๗ ศาลาการรัฐธรรมนุญซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) เปิดสมัยประชุมรัฐสภาครั้งแรกหลังจากการเลือกตั้งทั่วไป

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนตามมาตรา ๘๘ หรือ มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๗ (๑) (๒) (๓) และ (๕) และมาตรา ๘๐ (๑) (๒) และ (๓)

มาตรา^{นี้} ถูกลบมาจากมาตรา ๑๖๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒

โดยเพิ่มข้อความที่ว่า "ขาดคุณสมบัติสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนตาม มาตรา ๘๘ หรือ" ในอนุมาตรา (๔) และตัดอนุมาตรา (๕) ที่ว่า "ต้องคำพิพากษาโทษ จำคุก" ออก

การที่ขาดคุณสมบัติสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้ประการเดียวคือ ขาดัญชาติ เป็นไทยตามกฎหมาย ก็ต่อศาลาการรัฐธรรมนุญไปแปลงชาติหรือถูกถอนสัญชาติก็ยังคงพ้นจาก ตำแหน่ง แต่ถ้าไปทำความผิดและถูกศาลพิพากษาให้จำคุก ไม่ต้องพ้นจากตำแหน่งอย่างที่บัญญัติ ไว้ในมาตรา ๑๖๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ ซึ่งเราเห็นว่าไม่ควรเป็นเช่นนั้น เพราะ เมื่อถูกศาลพิพากษาให้จำคุกแล้วก็ย่อมเป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป เช่นเดียวกับสมาชิกรัฐสภา เมื่อ ต้องโทษจำคุกอันไม่ไร้เพราะทำความผิดฐานประมาท หรือทำความผิดเหตุโทษแล้ว ก็ต้องพ้นจาก ตำแหน่ง

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัตติเพิ่มความต่อไปนี้เป็นอนุมาตรา (๕) ของ มาตรา ๑๖๗ ก็คือ

"(๕) ต้องคำพิพากษาโทษจำคุก"

มาตรา ๑๖๘ ถ้าตำแหน่งศาลาการรัฐธรรมนุญซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งว่างลงเพราะเหตุอื่น ใด นอกจากถึงคราวออกตามมาตรา ๑๖๗ (๑) ให้รัฐสภาแต่งตั้งศาลาการรัฐธรรมนุญเข้ามา แทนภายในกำหนดเวลาสามสิบวัน

กำหนดวันตั้งศาลในวรกก่อนให้หมายถึงวันในสมัยประชุม
 มาตรการนอกมาจากมาตรา ๑๑๒ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ เป็นแต่
 เปลี่ยนข้อความที่ว่า "เมื่อเปิดสมัยประชุมรัฐสภาครั้งแรกหลังจากการเลือกตั้งทั่วไป" เป็น
 "ตามมาตรา ๑๖๑ (๑)" ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกัน

หมวด ๑๐

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๖๕ รัฐธรรมนูญนี้จะแก้ไขเพิ่มเติมได้ก็แต่โดยเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) ผู้คิดขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกวุฒิสภาและ
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกของทั้งสองสภา ไม่ต่ำกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
 ของทั้งสองสภา

(๒) ผู้คิดขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนน ในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและต้องมี
 เสียงเห็นชอบด้วย ในการแก้ไขเพิ่มเติม นั้นไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิก ทั้งหมดของทั้ง
 สองสภา

(๔) การออกเสียงลงคะแนน ในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียง
 ข้างมากเป็นประมาณ

(๕) เมื่อการพิจารณาวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้วให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว
 ให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขึ้นสุดท้ายให้ใช้วิธีเรียกชื่อ และต้องมีเสียง
 เห็นชอบด้วยในการที่จะ ให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ ไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวน สมาชิกทั้งหมด
 ของทั้งสองสภา

(๗) เมื่อการออกเสียงลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวข้างบนนี้แล้ว ให้นำขึ้นทูลเกล้าฯ
 ถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๗๐ ถ้าพระมหากษัตริย์ทรงพระราชดำริเห็นว่า ร่างรัฐธรรมนูญที่นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ตามมาตรา ๑๖๕ กระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศหรือประชาชน และทรงพระราชดำริเห็นสมควร ให้ประชาชนได้อินิจฉัย พระมหากษัตริย์ขอทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะให้ประชาชนทั่วประเทศ ออกเสียงเป็นประชามติ จำเห็นชอบหรือไม่ เห็นชอบด้วย ร่างรัฐธรรมนูญนั้น

ในการให้ประชาชนออกเสียงเป็นประชามติ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวัน นับแต่วันที่น่าร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ในพระราชกฤษฎีกานั้นต้องกำหนดวันให้ประชาชนออกเสียงภายในเก้าสิบวัน ซึ่งต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

ในเมื่อพระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจตามนี้ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๕ (๗) มาใช้บังคับ

มาตรา ๑๗๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดยคัดข้อความตอนท้ายของวรรค ๒ ที่ว่า “และให้ประชาชนของกมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ” ออกเสียง

ตามมาตรา ๑๗๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ ได้ถวายอำนาจแก่พระมหากษัตริย์ในอันที่จะให้ประชาชนทั่วประเทศ ออกเสียงประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้น แต่ตามร่างนี้ได้คัดข้อความที่ให้ประชาชนของกมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการออก ก็หมายความว่า นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการตามความในมาตรา ๑๕๖ ซึ่งเท่ากับเอาอำนาจไปให้รัฐบาลแทนที่จะถวายพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ ปัญหาที่ว่าอำนาจนี้จะอยู่กับพระมหากษัตริย์หรือรัฐบาล ? เราเห็นว่า ควรจะอยู่กับพระมหากษัตริย์ เพราะพระองค์ขอทรงเป็นกลางในทางการเมือง ถ้าทรงเห็นว่าควรจะให้ประชาชนซึ่งเป็น เจ้าของอำนาจ ขอบโดยชัดแจ้งว่า ควรจะแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นหรือไม่ เพราะร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้กระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศหรือประชาชน

พระองค์ก็จะได้ทรงใช้พระราชอำนาจนั้นด้วยความเที่ยงธรรม แต่ถ้าให้รัฐบาลเป็นผู้พิจารณาแล้ว ก็อาจจะพิจารณาโดยคำนึงถึงในแง่การเมืองมากกว่า ด้วยเหตุนี้เราจึงเห็นว่าควรถวายอำนาจนั้นแก่ พระมหากษัตริย์ โดยให้ประธานของคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ ถอนนามรับสนองพระบรมราชโองการตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัตติเดิมความต่อไปนคือท้ายวรรค ๒ ของมาตรา ๑๗๐ "และให้ประธานของคณะรัฐมนตรีรับสนองพระบรมราชโองการ"

และถ้าแก้ไขเช่นนั้นแล้วก็ต้องแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๕๖ โดยเพิ่ม "มาตรา ๑๗๐" เข้าไปด้วย ซึ่งเป็นรัชยกเว้นที่รัฐมนตรีไม่ต้องลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๗๑ ในการให้ประธานออกเสียงตามมาตรา ๑๗๐ ถ้ามีเสียงข้างมากเป็น ประชามติเห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญพระมหากษัตริย์จะได้ทรงลงพระปรมาภิไธยภายในสามสิบวัน นับแต่วันประกาศผลประชามติ และเมื่อได้ประกาศรัฐธรรมนูญนั้นในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้ บังคับได้

ถ้าไม่มีเสียงข้างมากเป็นประชามติเห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญ ก็ให้ร่างรัฐธรรมนูญ นั้นตกไป

มาตรา ๑๗๑ แยกเอามาจากมาตรา ๑๗๕ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

มาตรา ๑๗๒ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ หลักระเบียบและวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๑๗๒ แยกเอามาจากมาตรา ๑๗๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

หมวด ๑๑

บทสุดท้าย

มาตรา ๑๗๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗๕ ถ้ามีบัญญัติหากรัดความรัฐธรรมนูญ อันอยู่ใน งานของวุฒิสภา สภาผู้แทนหรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้เป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะตี ความ และให้ถือว่าการตีความของรัฐสภาเป็นเด็ดขาด

ในการที่ความรัฐธรรมนุญตามกฎหมายในวรรคก่อน ซึ่งมีอัตราค่าธรรมเนียมไม่ต่ำกว่าถึงจำนวนค่าธรรมเนียมครบของทั้งสองสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๑๗๓ ^๕ บกพร.บัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความแย้งหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๗๔ บกพร.บัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความแย้งหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญ บกพร.บัญญัตินั้นเป็นอันไร้บังคับมิได้

มาตรา ๑๗๕ ^๕ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็น

มาตรา ๑๗๕ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นแย้งหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๔ ก็ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แล้วตั้งความเห็นที่วางขึ้นตามทางการ เพื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ถือเป็นเด็ดขาดและให้ใช้ได้โดยทั่วถึงไป แต่ไม่กระทบกระเทือนคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว

มาตรา ๑๗๖ ^๕ ในยามที่มีสถานการณ์หรือในภาวะคับขันถึงขนาดอันอาจเป็นภัยต่อ

ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร และควรใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภาตามปกติ อาจขัดข้องหรือไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ รัฐสภาอาจมีมติให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางคณะรัฐมนตรีโดยประกาศพระบรมราชโองการ ให้ให้มีบังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

หากสถานการณ์หรือภาวะคับขันดังกล่าวในวรรคแรกเกิดขึ้น ในระหว่างสภาผู้แทนอยู่ยุบก็ได้ หรือไม่ดำรงจะเรียกประชุมรัฐสภาได้ทันต่อกรณี พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางคณะรัฐมนตรีได้โดยประกาศพระบรมราชโองการ ให้ให้มีบังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ

ในบรรดาบทบัญญัติทั้งหมดที่พิจารณามาแล้วตั้งแต่มาตรา ๑ จนถึงมาตรานี้ มาตรา ๑๗๖ ^๕ เป็นมาตราที่ ๒ ที่ได้จากมาตรา ๑๔๕ ที่ได้ยกร่างขึ้นใหม่โดยไม่ได้ลอกหรือดัดแปลงมาจากบท

๕/12/2555

บัญญัติต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญฉบับมี ๒๔๘๒ มาตราร่างขึ้นตามหอการค้ากึ่งรัฐ
ธรรมนูญได้กำหนดไว้ และเราเห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่เป็นอันตราแยกระบอบประชาธิปไตยอย่างร้าย
แรง เพราะตามวรรค ๑ นั้น รัฐขาดอำนาจ บัดสภาพ โดยไม่ต้องละเมิดรัฐธรรมนูญแบบพระ
ยามในปรเทศนิคิชาคา แต่โดยรัฐสภามอบอำนาจให้ทำได้ และเมื่อมีสภาแล้วรัฐขาดก็เป็นสภา
นิติบัญญัติเดี่ยวเองอำนาจออกกฎหมายใช้ได้เอง และไม่ต้องอยู่ในความควบคุมและกำกับของ
รัฐสภา

จริงอยู่ การที่รัฐสภามอบอำนาจให้รัฐขาดมีสภาหรือพูดให้เพราะเหตุว่ามอบอำนาจ
นิติบัญญัติให้รัฐขาดนั้น จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในวรรค ๑ ของมาตรา ๓ คือ

๑. ประเทศอยู่ในสถานะสงคราม หรือในภาวะคับขันถึงขนาดอันอาจเป็นภัยต่อความ
มั่นคงแห่งราชอาณาจักร และ

๒. การใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภาตามปกติอาจรั้งหรือ ไม่เหมาะสมแก่
สถานการณ์

อันที่จริง เมื่อประเทศอยู่ในสถานะสงครามนั้น การประชุมของรัฐสภาในบางครั้งอาจ
จะรั้งหรือไม่ได้ดก แต่ในภาวะคับขันนั้นแม้จะถึงขนาดอย่างไร การประชุมของรัฐสภาที่ย่อม
ดำเนินไปได้โดยไม่มิอะไรติดขัด การมอบอำนาจให้รัฐขาดมีสภาจึงไม่มีค่าความเป็นแค่ประการ
เดียว เราคงไม่ต้องว่า จุดเริ่มต้นมีสมาชิกถึง ๓ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน และ
แต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี ถ้านายกรัฐมนตรีผู้แต่งตั้งสภาชิกจุดเริ่มต้นในสภาผู้แทน
เพียง ๑ ใน ๔ นายกรัฐมนตรีที่คงการอำนาจเด็ดขาดหรืออำนาจเผด็จการก็อำนาจจะทำกรมีสภา
ได้โดยไม่ต้องกำหนด โดยสร้างสถานการณ์ขึ้นมา แล้วอ้างว่าประเทศ "อยู่ในภาวะคับขันถึงขนาด
อันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร" และการที่รัฐสภาจะประชุมกันไม่เหมาะสมแก่
สถานการณ์ จึงขอให้รัฐสภาลงมติมอบอำนาจให้รัฐขาดใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือมีสภา รัฐสภา
ก็จะมอบอำนาจให้มีสภาได้ แม้สมาชิกสภาผู้แทนที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้นมาต่อมาก็คือ ๑ ใน ๔ จะ
ไม่เห็นด้วยก็ไม่มีทางบังคับได้ ผลก็คือมีผู้แทนราษฎรที่เหมือนไม่มี ด้วยเหตุนี้เราจึงเห็นว่ามาตรา
นี้จะเป็นการอุปถัมภ์ให้ระบอบประชาธิปไตยของผู้หลงอำนาจได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ดี แม้ในยามสงครามก็เชื่อว่า การประชุมรัฐสภาจะต้องคิดรัดตอดไป ใน
สงครามโลกครั้งที่แล้ว ประเทศอังกฤษถูกทิ้งระเบิดครั้งแล้วครั้งเล่า แม้ตัวที่รัฐสภาบางห้องนั้นก็ถูก
ระเบิดแต่สภาที่คงประชุมกันตามปกติ ประเทศฝรั่งเศสก่อนทหารเยอรมันยาคราเข้าปารีส การ
ประชุมรัฐสภาที่ดำเนินไปตามปกติ แม้ประเทศไทยเราเอง ในระหว่างสงครามสภาที่ประชุมกันได้
แต่แทนที่จะมีการปิดภาคฤดูมีการยึดอายุสภาคือไปอีกถึงเท่าตัว เราจึงไม่เห็นมีความจำเป็นที่จะ
ต้องมีมาตรา หรือถึงแม้จะมีก็ควรเป็นในกรณีที่เกิดสงครามกรณีเดียวเท่านั้น ซึ่งทำให้รัฐสภา
ไม่อาจประชุมกันได้ตามปกติ แต่ไม่ใช่เพราะการประชุมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ เพราะเป็นข้อ
ความที่มีความหมายกว้างขวางโดยไม่มีขอบเขต ซึ่งผู้ทบทวนใช้อำนาจสามารถจะยกเอามาเป็นข้อ
อ้างได้เสมอ และการปิดภาคนั้น ควรจะต้องมีกำหนด และควรจะต้องมีเสียงเห็นชอบอย่างการ
แก้ไขรัฐธรรมนูญ ก็ต้องในนามของจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภา เพราะเท่ากับเป็นการแก้ไข
รัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราว นอกจากนั้นเมื่อสงครามเลิก หรือแม้ยังไม่เลิกแต่ไม่เป็นการชั่วคราว
ต่อการประชุมของสภา อำนาจนั้นก็ควรจะต้องยุติลง

ฉะนั้น ในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๗๖ นี้ เราเห็นควรแปรญัตติตัดออกทั้งหมด
หรือถ้าจะคงไว้ก็เห็นควรแก้ไขเป็นดังนี้

“ มาตรา ๑๗๖ ในยามที่มีสถานการณ์สงคราม และการใช้อำนาจนิติบัญญัติทาง
รัฐสภาตามปกติครั้งหนึ่ง รัฐสภา อาจมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสอง ในสามของจำนวน
สมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา ให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางคณะรัฐมนตรี โดย
ประกาศพระบรมราชโองการให้ไว้บังคับตั้งแต่วันพระราชบัญญัติ เป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีได้ ถ้าพ้น
กำหนดหนึ่งปีแล้วภาวะการณ์เช่นว่านั้นยังคงมีอยู่ รัฐสภาอาจลงมติให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจ
นิติบัญญัติทางคณะรัฐมนตรีต่อไปอีกครั้งจะไม่เกินหนึ่งปีได้ หรือถ้าภายในกำหนดหนึ่งปีนั้น
สถานการณ์สงครามได้ยุติลง การใช้อำนาจเช่นว่านี้ก็เป็นอันยุติ ”

ต่อมวรรค ๒ นั้น เราไม่เห็นมีความจำเป็นที่จะต้องมี เพราะตามมาตรา ๑๔๖ รัฐสภา
ก็สามารถออกพระราชกำหนดได้อยู่แล้ว จะต่างกันก็แต่เพียงว่าตามมาตรา ๑๔๖ นั้น รัฐสภาจะ

คองนำพระราชกำหนดที่ออกไปนั้นมาให้สภาอนุมัติก่อน จึงจะใช้ได้ต่อไป แต่ในมาตรา ๑๗๖
วรรค ๒ นี้ พระบรมราชโองการที่มีลักษณะเป็นกฎหมายนั้น ไม่ต้องนำมาให้สภาอนุมัติอีก แต่
ถ้าในคราวประชุมสภาคราวต่อไป สภาไม่เห็นด้วยกับพระบรมราชโองการ สภาที่อาจเสนอขอ
ยกเลิกเสียได้เหมือนกัน ซึ่งมีผลเท่ากับไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นเอง

ฉะนั้นเราจึงเห็นควรแปรญัตติตัววรรค ๒ ในมาตรานี้ออก

อย่างไรก็ดี โดยที่มาตรานี้เป็นหลักการสำคัญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ การ
แปรญัตติก็ควรกระทำโดยคณะกรรมการเท่านั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๑๗ ภายในระยะเวลาไม่เกินสิบห้าวัน นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้ พระ
มหากษัตริย์ทรงตั้งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนหนึ่งร้อยยี่สิบคน เมื่อได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
แล้ว ให้เพิ่มหรือลดจำนวนสมาชิกวุฒิสภาให้มีจำนวนเท่าที่กำหนดในมาตรา ๑๑๘

การเพิ่มหรือลดจำนวนสมาชิกวุฒิสภาตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำให้เสร็จก่อนวันเปิด
ประชุมรัฐสภาครั้งแรก ในกรณีเพิ่มพระมหากษัตริย์จะแต่งตั้งเพิ่ม ในกรณีลดให้สมาชิกวุฒิสภา
พ้นจากสมาชิกภาพเท่าจำนวนที่ลดโดยวิธีจับสลาก

ในวาระเริ่มแรกก่อนเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรก ให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา

มาตรา ๑๑๙ ที่ร่างขึ้นใหม่ การที่กำหนดแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาไว้
๑๒๐ คนนั้น คงจะคำนวณจากจำนวนผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายซึ่งมี ๑๖๐ คน
ฉะนั้น จำนวนสมาชิกวุฒิสภาหลังจากเลือกตั้งแล้วจะไม่น้อยกว่า ๑๒๐ คนแน่นอน มีแต่จะมาก
ขึ้นตามจำนวนพลเมืองที่เพิ่มขึ้น การลดจำนวนจึงไม่มีทางเป็นไปได้ จึงขอยกการที่จะไปเขียนเรื่อง
ลดจำนวนสมาชิกวุฒิสภาไว้

อย่างไรก็ดี เราได้เสนอไว้แล้วในมาตรา ๑๑๘ ว่า จำนวนสมาชิกวุฒิสภานั้นควรมี
เพียง ๑๐๐ คนก็พอแล้ว เพราะเป็นสภายับยั้งการแต่งตั้งสมาชิกมาคราวนี้ จึงควรตั้งไว้เพียง ๑๐๐ คน
ผลประโยชน์ของคนผู้หนึ่งเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

หนึ่งในวรรค ๓ การที่ใช้คำว่า "ให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา" นั้น เรา
เห็นว่าไม่ถูกต้อง เพราะรัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทน และวุฒิสภา ถ้าให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่
ของรัฐสภา ก็หมายความว่าวุฒิสภาจะต้องทำหน้าที่เป็นสภาผู้แทนด้วย นั่นก็คือ การพิจารณากฎหมาย
ก็จะต้องผ่านวุฒิสภาในฐานะเป็นสภาผู้แทนก่อน แล้วจึงเสนอไปให้วุฒิสภาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง
ซึ่งดูร่างคงไม่ประสงค์เช่นนั้น และเป็นกรณีขัดแย้งของหลักการสำคัญที่สภาร่างได้วางไว้ ซึ่ง
กำหนดให้วุฒิสภาเป็นสภานิติบัญญัติโดยลำพัง เสมือนว่ามีสภานิติบัญญัติแต่เพียงสภาเดียว วรรค
นี้จึงควรเขียนตามข้อความในหลักการสำคัญนั้น

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัติเขียนมาตรา ๑๗๗ ใหม่ดังนี้

"มาตรา ๑๗๗ ภายในระยะเวลาไม่เกินสามห้าวันนับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้ พระ
มหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนหนึ่งร้อยคน โดยประธานของกมธน์เป็นผู้ลงนาม
รับสนองพระบรมราชโองการ

ในระหว่างที่ยังมิได้เปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรก ให้วุฒิสภากำหน้าที่เป็นสภานิติบัญญัติ
เสมือนว่ามีสภานิติบัญญัติแต่เพียงสภาเดียว"

มาตรา ๑๗๘ ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนให้ครบถ้วนตามเกณฑ์ที่บัญญัติไว้
ในมาตรา ๘๔ ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้

มาตราที่ลอกมาจากมาตรา ๑๘๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ โดยแก้
๕๐ วันเป็น ๑๘๐ วัน

มาตรา^{นี้} คณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญ อาจจะคิดมากไป จึงทำให้มีข้อความที่ว่า
"ให้ครบถ้วนตามเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๔" คงอยู่ตามเดิม ซึ่งไม่จำเป็นต้องมี เพราะที่
มาตรา ๑๘๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ ได้ข้อความตอน^{นี้}ไว้ก็เนื่องจากก่อนที่ใช้
รัฐธรรมนูญฉบับนั้น สมาชิกสภาผู้แทนมีอยู่แต่ ๕๕ คน โดยในการเลือกตั้งได้ถือเกณฑ์
พลเมือง ๒๐๐,๐๐๐ คน ต่อผู้แทนราษฎร ๑ คน ตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวแก้ไขเพิ่มเติม
ปี ๒๔๕๐ แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ ได้เปลี่ยนเป็นถือเกณฑ์พลเมือง ๑๕๐,๐๐๐ คน
ต่อผู้แทนราษฎร ๑ คน ฉะนั้น จึงได้มีการเลือกตั้งเพิ่มเติมตามมาตรา ๘๗ ของรัฐธรรมนูญฉบับ

นั้น มาตรา ๑๘๔ จึงได้กำหนดให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นให้ครบถ้วนตาม เกณฑ์
ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๗ แต่การร่างรัฐธรรมนูญใหม่มีเหตุการณ์เช่นนั้น จึงไม่จำเป็นที่จะต้อง
ระบุให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนให้ครบถ้วนตามเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๔ เพราะเมื่อ
จะต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนก็จะต้องเลือกตั้งให้ครบถ้วน จะเลือกตั้งให้ขาดจำนวนหาได้
ไม่ และถ้าจะต้องเลือกตั้งตามเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๔ จะไปใช้เกณฑ์อื่นไม่ได้ ถ้าจะต้อง
เติมข้อความเช่นนั้นแล้ว มาตรา ๘๓ และ ๘๗ ซึ่งว่าด้วยการเลือกตั้งเช่นเดียวกัน ก็จะต้องเติม
ลงไปด้วย ซึ่งไม่มีข้อความจำเป็น

ฉะนั้น เราเห็นควรจะแปรญัตติตัดคำว่า "ให้ครบถ้วนตามเกณฑ์ที่บัญญัติ
ไว้ในมาตรา ๘๔" ออก

มาตรา ๑๗๕ ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ
นี้ หรือคณะรัฐมนตรีชุดใหม่หากจะมีขึ้นภายหลัง เป็นรัฐบาลบริหารราชการแผ่นดินต่อไป
จนกว่าจะมีสมาชิกสภาผู้แทนเข้ารับหน้าที่และตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นใหม่แล้ว

มาตรานี้เป็นมาตราที่ ๔ และมาตราสุดท้าย ที่ร่างขึ้นใหม่โดยถือหลักการอย่าง
เดียวกับมาตรา ๑๘๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒ มีคำอยู่คำหนึ่งในมาตรานี้คือ
จะรัดกุมนัก คือผู้ร่างได้ใช้คำว่า "รัฐบาล" ซึ่งไม่เคยมีใช้ในรัฐธรรมนูญฉบับใด หรือแม้แต่
ในร่างรัฐธรรมนูญนี้ แม้ในกฎหมายใดๆ ก็ไม่มีใครเคยใช้ เราเห็นว่า แม้จะไม่ได้คำว่า "เป็น
รัฐบาล" เข้าไปก็ได้ความตั้งอยู่แล้ว

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัตติตัดคำว่า "เป็นรัฐบาล" ออก

มาตรา ๑๘๐ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐสภาแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญตามความใน
มาตรา ๑๖๔ ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันเปิดประชุมครั้งแรกหลังจากวันใช้
รัฐธรรมนูญนี้

กำหนดวันดังกล่าวในวรรคก่อนให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

มาตราสุดท้ายนี้ลอกมาจากมาตรา ๑๘๘ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๘๒

บทที่หก คัดลอก

มีมาตราสำคัญอยู่ ๒ มาตราในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ ที่ถูกคัดออกไป เพราะ
 ๑. ปรากฏว่ารัฐธรรมนูญไม่ได้ลงมติวางเป็นหลักดารสำคัญไว้ คือมาตรา ๔๐ ซึ่งมีบัญญัติห้ามมิให้
 ๒. สมาชิกวุฒิสภาหากินกับรัฐ และมาตรา ๑๔๓ ซึ่งมีบัญญัติห้ามมิให้รัฐมนตรีหากินกับรัฐหรือ
 ๓. ดำเนินธุรกิจเอกชน การหากินกับรัฐก็ดี การดำเนินธุรกิจเอกชนก็ดี ในประเทศที่เป็นประชา-
 ๔. ธิปไตยมานานเช่นอังกฤษและสหรัฐ ไม่ยอมให้สมาชิกสภาหรือรัฐมนตรีกระทำ เพราะเห็นว่า
 ๕. เป็นการเอาเปรียบผู้อื่น และอาจไร้อิทธิพลในตำแหน่งกระทำการหาประโยชน์ในทางที่มิชอบได้
 ๖. แม้จะไม่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญก็ถือเป็นมารยาทที่ผู้จะเป็นรัฐมนตรีจะต้องถอนตัวจากวงการ
 ๗. ธุรกิจ แม้จะมีหุ้นส่วนเฉย ๆ ก็ต้องขายหุ้นนั้นแก่ผู้อื่นที่มีไร่บุคคลในครอบครัว ตัวอย่าง เช่น
 ๘. นายจิดฉัตร เมื่อจะมาเป็นรัฐมนตรีสภาใหม่สหรัฐในสมัยประธานาธิบดีทรูแมน ก็ต้องขายหุ้น
 ๙. ทั้งหมดในบริษัทเยนเนอราลมอเตอร์เป็นมูลค่าหลายล้านดอลลาร์ หรือนายแม่คินามารา เมื่อจะ
 ๑๐. มาเป็นรัฐมนตรีสภาใหม่ในสมัยประธานาธิบดีเคนเนดี ก็ต้องออกจากผู้จัดการบริษัทฟอร์ตมอเตอร์
 ๑๑. หรือนายจอห์น กอนเนอร์ เมื่อจะมาเป็นรัฐมนตรีพาณิชย์สหรัฐคนใหม่ เมื่อไม่กี่วันมานี้ก็ต้อง
 ๑๒. ออกจากประธานกรรมการบริษัทเมอร์ก

เพื่อที่จะไม่ให้สมาชิกวุฒิสภาและรัฐมนตรีหากินกับรัฐ และไม่ให้รัฐมนตรีดำเนิน
 ๑. ธุรกิจเอกชน รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ จึงได้บัญญัติห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภาและรัฐมนตรี
 ๒. รับตำแหน่งหน้าที่ใด ๆ จากรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือรับสัมปทาน หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ
 ๓. หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะผูกขาดคัดค้าน ตลอดจนห้ามมิให้รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จาก
 ๔. รัฐหรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ โดยเฉพาะสำหรับรัฐมนตรีนั้น ถูกห้ามมิให้เป็นผู้จัดการ
 ๕. กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทนหรือตุลาการของบุคคลใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อการค้าอีกด้วย ผลก็คือ
 ๖. ผู้ที่เป็นรัฐมนตรีและสมาชิกสภาไม่มีโอกาสหากินกับรัฐได้เลย และรัฐมนตรีก็ต้องถอนตัวจากวง
 ๗. การค้าและธุรกิจหมด และผู้ที่ดำเนินธุรกิจการค้าก็ไม่มีโอกาสได้เป็นรัฐมนตรี การคอร์รัปชัน
 ๘. หรือการหาผลประโยชน์จากการทำสัญญากับรัฐก็หาได้ยากมาก ต่อมาเมื่อมีการตีมติรัฐธรรมนูญ
 ๙. ฉบับปี ๒๕๕๒ ใช้นี้ สมาชิกสภา และรัฐมนตรีที่มีทางหากินกับรัฐ และผู้ที่ทำธุรกิจการ

ถ้ามีโอกาสดำเนินมาเป็นรัฐมนตรี ผลเป็นอย่างไรก็เป็นที่ประจักษ์กันอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องอธิบาย
เพื่อที่จะบังคับกันไม่ให้สมาชิกรัฐสภา และรัฐมนตรีและครอบครัวดำเนินธุรกิจการค้า
อันเป็นเหตุหนึ่งที่จะก่อให้เกิดคอร์รัปชัน เราจึงเห็นควร ให้มีบทบัญญัติท่านองเดียวกับที่บัญญัติ
ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยเห็นควรแปรญัตติดังนี้ คือ
ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗๗ ทวิ และมาตรา ๑๓๘ ทวิ

“มาตรา ๗๗ ทวิ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทน

(๑) ต้องไม่รับตำแหน่งหรือหน้าที่ใดจากรัฐ หน่วยงานราชการของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ
โดยมีประโยชน์ตอบแทนหรือดำรงอยู่ซึ่งตำแหน่งหน้าที่เช่นว่านั้น ทั้งนี้ นอกจากตำแหน่งรัฐมนตรี
หรือข้าราชการเมืองชั้น หรือตำแหน่งที่รัฐมนตรีดำรงโดยมีบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือตำแหน่ง
ที่รัฐสภา วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนเป็นผู้แต่งตั้ง หรือหน้าที่เป็นผู้สอนในมหาวิทยาลัย หรือสถาน
ศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้น

(๒) ต้องไม่เป็นผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ

(๓) ต้องไม่รับสัมปทานจากรัฐ หรือหน่วยงานราชการของรัฐ หรือคงถือได้ซึ่ง
สัมปทานนั้นหรือเป็นสัญญากรับรัฐ หรือหน่วยงานราชการของรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดคัดค้าน
ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

(๔) ต้องไม่รับเงินหรือประโยชน์ใดๆ จากรัฐ หรือหน่วยงานราชการของรัฐเป็นพิเศษ
นอกเหนือไปจากรัฐหรือหน่วยงานราชการของรัฐปฏิบัติกับบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติและ
นอกจากเงินหรือประโยชน์ที่พึงได้รับในฐานะเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทน หรือใน
ฐานะที่ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ดำรงไว้โดยไม่ต้องห้ามตามมาตรานี้

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนรับเบี้ย
หวัด บำเหน็จ บำนาญ หรือเงินมีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดที่ต้องจ่ายตามข้อผูกพัน
ซึ่งมีระบุให้จ่ายในงบประมาณแผ่นดินประจำปี และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่รับหรือดำรงอยู่ใน
ตำแหน่งกรรมการ หรือกรรมการที่มีประโยชน์ตอบแทนตามอัตราที่กำหนดโดยกฎหมายหรือ
โดยพระราชกฤษฎีกา”

“มาตรา ๑๓๘ ทวิ รัฐมนตรีจะกระทำการใด ๆ ที่ห้ามไว้มิให้สมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกผู้แทนกระทำตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๗ ทวิ มิได้ และนอกจากนี้รัฐมนตรีจะเป็นผู้จัดการ กรรมการที่ปรึกษา คัดแทน หรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์การใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจการเพื่อการค้ากำไรมิได้ด้วย

เพื่อประโยชน์แห่งบทบัญญัติมาตรานี้ การกระทำของภรรยาให้ถือว่าเป็นการกระทำของสามีด้วย”

อย่างไรก็ดี การเพิ่มบทบัญญัติ ๒ มาตรานี้เข้าไป เป็นการเพิ่มหลักดำรงสำคัญ การแปรญัตติจะต้องทำโดยคณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่ง

คำปรารภ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(พระปรมาภิไธย)

ตราไว้ ณ วันที่ พุทธศักราช
เป็นปีที่ ในรัชกาลปัจจุบัน
คู่หมั้นคู่ พระพุทธศาสนาภาค เป็นอดีตภาค ปัจจุบันสมัย
จันทร์ศศิณิยม สมศักดิ์ มาต บั๊กซ์
ดิถี สุวิษยคติภาค มาต สุรทิน วาร
โดยกาดบิเทศ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศร รามาธิบดี-
จักรีนฤเบศนทว ดยามีนทราชิราช บรมนาถบพิตร เสด็จออก ณ พระที่นั่งอัมรินทร์มณฑป ทำน-
กต่างอุดมสันนิบาต พระบรมวงศานุวงศ์ และทูตานุทูตผู้แทนนานาประเทศ สมาชิกสภาว่าง
รัฐธรรมนูญ เสด็จมาคยราชบริพาร เฝ้าเบื้องบาทบงกช พรั่งพร้อมกันโดยอนุกรม

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า คานที่สมเด็จพระบรมบิคุดา-

จิราส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ณ วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ นั้น เป็นการสถาปนากฎการปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้นในประเทศไทย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทรงใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งมาจากปวงชนชาวไทยตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กล่าวคือทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล

การปกครองระบอบประชาธิปไตยดังกล่าวได้วิวัฒนาการมาโดยลำดับ ภาวะการณ์บ้านเมืองผันแปรไป เป็นเหตุให้ต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญหลายครั้งหลายคราเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการแห่งกาลสมัย

ไม่มีการวิจารณ์

ตามวิวัฒนาการ ปรากฏว่า ระบอบการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของปวงชนชาวไทยเป็นการถาวรมั่นคงตลอดมา ข้อที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้แก่สัมพันธภาพระหว่างรัฐสภากับรัฐมนตรี และรูปของรัฐสภาเป็นสำคัญ ถ้าอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร อยู่ในฐานะที่คานกันและสมดุลกันตามควรแล้ว บ้านเมืองก็จะอยู่ในเสถียรภาพตามที่ต้องการ

วิธีที่จะให้มีการคานกันและสมดุลกันดังกล่าว เคยใช้วิธีให้มีสมาชิกสองประเภทอยู่ในสภาเดียวกัน คือสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้ง และสมาชิกที่พระมหากษัตริย์ทรงตั้ง แต่ถ้าวิธีให้มีสองสภา คือสภาที่ราษฎรเลือกตั้ง และสภาที่เลือกตั้งอย่างอื่นหรือสภาที่พระมหากษัตริย์ทรงตั้ง แล้วก็กลับไปวิธีเดิม แต่รักษาเสถียรภาพไว้ไม่ได้

คณะปฏิวัติสังเกตเห็นว่า มีความอดทนไม่สงบเรียบร้อย บ้านเมืองอาจประเดี๋ยวอันตรายได้อย่างมาก ถ้าจะให้การปกครองประเทศเป็นไปโดยเรียบร้อย และจะให้การปกครองระบอบรัฐธรรมนูญเป็นการมั่นคงถาวรโดยแท้แล้ว จะต้องสร้างรากฐานของระบอบนั้น โดยพัฒนาการศึกษาและการส่งเสริมธุรกิจของชาติความมั่นคงและโครงการที่แน่นอน กับทั้งจัดให้มีรัฐธรรมนูญที่

เหมารวม จึงได้ทำการปฏิวัติ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ และคณะปฏิวัติได้ประกาศให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕

วิจารณ์ : เราไม่เข้าใจว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เจตนากรรมของคณะปฏิวัติมาจากไหนว่าที่โดยกติการัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕ นั้น เพราะการปกครองตามรัฐธรรมนูญฉบับนั้น บ้านเมืองมีความชัดเจนไม่เรียบร้อย อาจเป็นอันตรายได้อย่างมาก และถ้าจะให้ระบอบรัฐธรรมนูญนั้นคงถาวรจะต้องสร้างรากฐานของระบอบการปกครองโดยพัฒนาการศึกษาและการเศรษฐกิจของชาติ? เจตนาของคณะปฏิวัติที่แท้จริงนั้นปรากฏเป็นตลิ่งชันชักรอยในคำปรารภในรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรแล้วว่า "ปรารถนาจะให้รัฐธรรมนูญที่เหมาะสม และให้การปกครองประเทศเป็นไปโดยเรียบร้อยยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้" เหตุผลเพียงเท่านี้เราก็เห็นว่าเป็นการเพียงพอแล้วไม่จำเป็นที่จะต้องจะไปประดิษฐ์คิดค้นให้มากความ เพราะอาจไม่ตรงกับเจตนาอันแท้จริงของคณะปฏิวัติก็ได้

ฉะนั้น เราเห็นควรแปรญัตติ ตัดคำปรารภทั้ง ๓ บรรคินออก และใช้ความต่อไปนี้แทน

"ครั้นต่อมา คณะปฏิวัติได้กระทำการยึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ และประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ เสีย โดยปรารถนาจะให้รัฐธรรมนูญที่เหมาะสม และให้การปกครองประเทศเป็นไปโดยเรียบร้อยยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้"

การที่จะให้มีรัฐธรรมนูญที่เหมาะสมนั้น หัวหน้าคณะปฏิวัติได้นำความกราบบังคมทูล ว่าสมควรจัดให้มีถาวรรัฐธรรมนูญ และมีรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรเพื่อใช้ไปทดแทน ทรงพระราชดำริเห็นชอบด้วย เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๒ จึงได้มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรแทนกว่าจะได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ซึ่งถาวรรัฐธรรมนูญจะได้จัดร่างขึ้น

วิจารณ์ : เราเห็นว่าไม่มีคำถามจำเป็นที่จะต้องระบุว่าใครเป็นผู้กราบบังคมทูลอย่างไร ในคำปรารภในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ ก็ไม่ได้ระบุเช่นกัน เราจึงเห็นว่าควรแปรญัตติแก้ไขความในวรรคนี้ ดังนี้

“จึง ณ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๒ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไปพลางก่อน จนกว่า จะได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ซึ่งสภาร่างรัฐธรรมนูญจะได้จัดร่างขึ้นตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร”

สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญโดยละเอียดถี่ถ้วน กล่าวคือ ได้ศึกษาคณะกรรมาธิการทั้งความคิดเห็นประชาชน มีหน้าที่รวบรวมพิจารณาความคิดเห็นของประชาชน คณะกรรมาธิการระเบียบวาระ มีหน้าที่ค้นคว้าและรวบรวมหลักฐานสำคัญอันควรพิจารณา และคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่ยกร่างรัฐธรรมนูญ และในการนี้ เฉพาะหลักฐานสำคัญให้ถือตามมติของสภา

ไม่มีการวิจารณ์

ในการร่างรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้อง ได้พิจารณาคูบทรัฐธรรมนูญที่มีมาแล้วในประเทศไทย กับทั้งบทรัฐธรรมนูญของนานาประเทศ ประกอบด้วย แต่ความมุ่งหมายโดยเฉพาะ ก็คือ จะบัญญัติบทรัฐธรรมนูญให้เหมาะสมกับความต้องการของประเทศชาติ เพื่อให้คงอยู่ในเสถียรภาพและความเจริญก้าวหน้าสืบไป

วิจารณ์ : เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้อำนาจโดยรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ เป็นหลัก ทั้งในโครงสร้าง และถ้อยคำสำนวน คงปรากฏว่าได้คัดลอกมาตราต่างๆ ในรัฐธรรมนูญฉบับนั้นมาไว้ถึง ๑๓๕ มาตรา โดยไม่ได้แก้ไขอย่างใดเลยแม้แต่คำเดียว นอกจากนั้นก็เพียงแต่คัดแปลงแก้ไขข้อความและหลักการบางนัยบ้าง และมาตราที่ร่างขึ้นใหม่ก็มีเพียง ๔ มาตรา เมื่อเป็นเช่นนี้จึงควรระบุนความชอบไว้ให้ชัด

ฉะนั้น เราจึงเห็นควรแปรญัตติแก้ไขวรรคนี้ ดังนี้

“ในการร่างรัฐธรรมนูญนี้ ได้อาศัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๔๘๒ เป็นหลัก กับทั้งพิจารณาบทรัฐธรรมนูญของนานาประเทศประกอบด้วย แต่ความมุ่งหมายโดยเฉพาะก็คือ จะให้มีรัฐธรรมนูญที่เหมาะสมกับความต้องการของประเทศชาติ เพื่อให้ระบอบประชาธิปไตยตั้งอยู่ในเสถียรภาพ และความเจริญก้าวหน้าสืบไป”

สภาร่างรัฐธรรมนูญลงมติกำหนดหลักการสำคัญเป็นการทั่วไปว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และได้กำหนดหลักการสำคัญในเรื่องอื่น ๆ อาทิ เรื่องรัฐสภา และเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างรัฐสภากับรัฐบาล กล่าวคือ ให้รัฐสภามีสองสภา สภาหนึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้ง อีกสภาหนึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่พระมหากษัตริย์ทรงตั้ง ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสองสภาแรก สภาหลังมีอำนาจยับยั้งโดยไม่เด็ดขาด รัฐสภาควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินได้ด้วยวิธีการตั้งกระทู้ถามรัฐบาล เปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

เมื่อรัฐสภาอำนาจในการร่างพระราชบัญญัติ และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินดังกล่าวแล้ว สภาร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่าเพื่อความสะดวกแห่งอำนาจอันจะของระบอบรัฐธรรมนูญให้ตั้งอยู่ในเสถียรภาพ สมควรที่อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารจะแยกจากกันให้มากยิ่งขึ้น จึงได้ลงมติหลักการสำคัญว่า นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีอื่น ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารจะเป็นสมาชิกรัฐสภาในขณะเดียวกันไม่ได้

วิจารณ์ : เราเห็นว่า ไม่จำเป็นจะต้องอธิบายว่าหลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญมีอย่างไรเพราะปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแล้ว นอกจากนั้น การที่จะอ้างว่า ถ้าอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารแยกจากกันมากยิ่งขึ้น จะทำให้ระบอบรัฐธรรมนูญตั้งอยู่ในเสถียรภาพนั้น เป็นเหตุผลที่ฟังได้ยาก เพราะหมายความว่า ถ้าอำนาจทั้งสองแยกออกจากกันไม่มาก ระบอบประชาธิปไตยจะไม่มีเสถียรภาพ ซึ่งขัดต่อความจริงที่ปรากฏในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในอังกฤษซึ่งถือกันว่าเป็นนารดาประชาธิปไตย ยิ่งกว่านั้น ในมาตรา ๑๗๖ ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้เอง แทนที่อำนาจ

นิติบัญญัติกับอำนาจบริหารจะแยกจากกันมากยิ่งขึ้น กัดบเอาไปรวมกันซึ่งแทนที่จะทำให้ระบอบ
รัฐธรรมนูญตั้งอยู่ในเสถียรภาพกลับเป็นช่องทางสร้างระบอบเผด็จการตามรัฐธรรมนูญขึ้นมา
ฉะนั้นเราจึงเห็นควรแปรรูปคดีคดีของพรรคนี้ออก

คณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ได้ยกว่่างรัฐธรรมนูญตามหลักสารสำคัญ
ซึ่งสภาว่่างรัฐธรรมนูญได้ลงมติไว้ และได้เสนอเพื่อให้สภาว่่างรัฐธรรมนูญพิจารณา

สภาว่่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเป็นสามวาระ ในวาระที่ ๑ ได้รับว่่างรัฐธรรมนูญ
ไว้พิจารณา ในวาระที่ ๒ ได้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญขึ้น เพื่อพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญนั้น กับคำแปรญัตติภายใต้บังคับแห่งหลักสารสำคัญที่สภาว่่างรัฐธรรมนูญได้
ลงมติไว้ แล้วสภาว่่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการพิจารณา
เสร็จแล้ว เริ่มต้นด้วยข้อรัฐธรรมนูญ คำปรารภแล้วเรียงตามลำดับมาตรา ในวาระที่ ๓ ได้ลง
มติให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญนั้นต่อสภาว่่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา

สภาว่่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญตามความใน
มาตรา ๑๐ แห่งรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรแล้ว ลงมติให้นำร่างรัฐธรรมนูญนั้นขึ้น
สู่ที่ประชุมสภาเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้ต่อไป

ครั้นเมื่อให้นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นสู่ที่ประชุมสภาเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย
ได้ทรงพระราช
วิจารณ์โดยตลอด และทรงพระราชดำริเห็นพ้องต้องตามมติของสภาว่่างรัฐธรรมนูญในฐานะ
รัฐสภาแล้ว

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเห็นชอบเกล้าเห็นชอบกระหม่อม ให้ตรารัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ ขึ้นไว้ให้ไว้แทนรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร ซึ่งได้ตราไว้ ณ
วันที่ ๒๘ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๒ นั้น ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป

ขอให้ปวงชนชาวไทยร่วมแรงร่วมใจกันสนับสนุน ส่งเสริม และรักษาปฏิบัติรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยนี้ ให้เป็นหลักยึดถือสถาพร ขอให้ราษฎรใช้สิทธิของตนให้เป็นผลตาม
ระบอบประชาธิปไตย ขอให้รัฐสภากับรัฐบาลปฏิบัติหน้าที่ตามบทแห่งรัฐธรรมนูญนี้โดยเจตน์จำนง
ตรงกันในอันที่จะจรรโลงประเทศชาติให้มั่นคงเจริญก้าวหน้า จวรโดยพระราชทานให้เกษมสุขสวัสดิ์

จรรยาวัถุรัฐธรรมนุญให้ตมบุนค้อยเดถยรภาพควรมเทำนันครกาด ดมดงพระบรมราชปณ
ชานทุกประการ เทอญ
ไมม่วิวจารณ

สรุป

ทงหมคณ เป็นควมเห็นของเราอนกเกิดจากเจตนาอนบรตททจะไดเห็นรัฐธรรมนุญ
ฉบับเนนรัฐธรรมนุญทมควมเนนประชาธิปไตยมากพอควร และเนนรัฐธรรมนุญทมเดถยรภาพ
อยางทอยางไวในคําปรารภ โดยไมคองมาแกใจแบบรือโครงวางมาจคทกนใหม่อีก อนจะเนน
การทําให้ระบอบประชาธิปไตยชงกกันโดยไมม่ควมจําเนน

ในการแปรญติในสภารางรัฐธรรมนุญนั ไดกถาวเดถยว ถาเนนการแปรญติ
แกไรหตถดํารดําคัญ จะทําไดก้แกโดยคณกรรมาชการคณระโคคณหน่งทเกยวชองกกับการวาง
รัฐธรรมนุญเทานั้น เราจิงหวงว คณกรรมาชการทุกคนคงจะไดพิจารณาคําแปรญติของ
เราคด้วยควมบรตทใจ โดยถือเอาควมตมบุนของระบอบประชาธิปไตย และเหตุผลเนน
ดําคัญ

ควมจิง ทางทจะแกใจหตถดํารดําคัญยงมอถทางหน่ง กือ ขอแกใจชองบงคกับการ
ประชมสภารางรัฐธรรมนุญชอ ๑๐๕ ให้ตมาชกมตทวแปรญติแกใจเพมเคมหรือเบดยเนนแปดง
ชอควม หรือถอยคําโนมาควรท่าง ๆ ไดโดยไมจํากคเชนเคยวกับแปรญติวางพระราชบัญญัติ
หรืออยางนอยกให้ตมาชกมตทวจะเนนญติคตอสภา ขอแกใจหตถดํารดําคัญได เฉพาะในรณ
แปรญติคณ เชนเคยวกับคณกรรมาชการ ตามทบัญญัติไวในชองบงคชอ ๑๑๖

จะอยางไรก้ควม เราหวงว วางรัฐธรรมนุญฉบับนี้ คงจะไดม่การพิจารณาแกใจ
เพมเคมกันอยาง ตระเชยคแตรอบคอบ เพื่อให้เป็นรัฐธรรมนุญทเหมาะสมยงรณในระบอบประ
ชาธิปไตย

กรุงเทพ ฯ

๓๑ มกราคม ๒๕๐๘

รัฐบาลของใคร ?

“วิญญูชน”

(จาก “ประชาชาติไทย” ๑๘-๒๘ ธันวาคม ๒๕๐๗)

1

ในการกล่าวสุนทรพจน์ที่เกดส์เบิร์ก ประธานาธิบดีคณธันแห่งสหรัฐอเมริกาได้สรุปสุนทรพจน์อันมีชื่อเสียงและเป็นอมตะของท่านว่า “... การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน จะไม่ถูกทำลายไปจากพิภพนี้...” สุนทรพจน์ประโยคนั้นนี้ ประชาธิปไตยถือกันว่าเป็นสิ่งที่แสดงถึงแก่นของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างรวบยอดที่สุด ซึ่งมีความหมายว่า ในระบอบประชาธิปไตยนั้น การปกครองเป็นของประชาชน ไม่ใช่เป็นของผู้ใดคนหนึ่ง และการปกครองนั้นก็ปกครองโดยประชาชนด้วยกันเอง ไม่ใช่โดยใครคนใดคนหนึ่งหรือบุคคลหมู่ใดหมู่หนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งการปกครองนั้นก็เพื่อประชาชนทั้งหมดด้วย การปกครองที่จะเรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตยก็จะต้องมีคุณลักษณะดังกล่าวนี้ไว้ด้วย ถ้าหากขาดคุณลักษณะของการปกครองนั้นก็ไม่ใช่ประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตาม การที่ประชาชนทั้งประเทศจะไปดำเนินการปกครองนั้นย่อมเป็นไปได้ จึงจำเป็นต้องตั้งตัวแทนเข้าไปปกครองแทน และโดยที่อำนาจการปกครองมี ๓ ประเภท คือ อำนาจออกกฎหมาย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ จึงต้องมี การตั้งตัวแทนไว้ใช้อำนาจเหล่านั้น ซึ่งมีวิธีการแตกต่างกันอยู่บ้างในประเทศต่างๆ แต่แล้วแต่ใครจะเห็นดีอย่างไร ในที่นี้ เราจะไม่กล่าวถึงวิธีการตั้งตัวแทนไว้ใช้อำนาจออกกฎหมาย และอำนาจตุลาการ แต่จะกล่าวถึงเฉพาะวิธีการตั้งตัวแทนไว้ใช้อำนาจบริหาร หรือรัฐบาล

การตั้งรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยในโลกนี้มีอยู่ ๒ วิธีเท่านั้น คือ ประชาชนเลือกตั้งผู้แทนแล้วผู้แทนตั้งรัฐบาลขึ้น ซึ่งเป็นวิธีของอังกฤษวิธีหนึ่ง และประชาชนเลือกตั้งประมุขของ

รัฐบาลเอง ซึ่งเป็นเจ้าของอเมริกันอีกครึ่งหนึ่ง ทั้งสองวิธีนั้นแม้จะแตกต่างกันในวิธีการ แต่ก็เหมือนกันในข้อที่ว่ารัฐบาลหรือประมุขของรัฐบาลต้องมาจากการเลือกตั้ง ไม่ใช่วิธีอื่น

แต่ความร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งร่างตามหลักการสารสำคัญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดขึ้นนั้น ปรากฏว่า คณะรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีจะต้องประกอบด้วยผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกสภาหรือนายหนึ่งผู้ที่ประชาชนมิได้เลือกตั้งขึ้นมา พูด่างๆ ก็ว่ามีแทนราษฎรที่ประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาขึ้น ไม่มีสิทธิ์ที่จะเป็นรัฐมนตรี แต่จะต้องเป็นคนอื่นซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับประชาชนเลย ไม่ว่าจะโดยการเลือกตั้งหรือโดยทางอื่น ซึ่งนับว่าเป็นหลักการที่ประหลาดที่สุด เพราะเราจะไม่พบหลักการเช่นว่านี้ที่ไหนในโลก

เราจึงตั้งตนตั้งแท้เป็นเจตนาขึ้นมาแล้วว่า ทฤษฎีอันประหลาดนี้ เป็นความคิดของผู้อยู่ใด แต่ในบัดนี้เราได้พบหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วว่า ทฤษฎีนั้นปรากฏอยู่ที่ไหน

2

ใน "ร่างรัฐธรรมนูญ" ซึ่งพิมพ์แจกสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเมื่อหลายปีมาแล้ว ผู้ร่างได้เสนอทฤษฎีไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีไว้อย่างแจ่มชัด โดยถือว่าเป็นหลักการ "อันใหญ่ที่สุด" ของร่างรัฐธรรมนูญนั้น ผู้ร่างอ้างว่าทฤษฎีนี้สหรัฐอเมริกาได้มีมาแล้ว ทั้งรัฐธรรมนูญเคยไกลดัดก็ระบุไว้ ผู้ร่างอ้างว่าทฤษฎีนี้มีเหตุผลทั้งในทางวิชาการและในทางปฏิบัติ

ในทางวิชาการ ผู้ร่างอ้างว่า ระบบรัฐธรรมนูญนี้ได้แยกอำนาจสูงสุด คืออำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการออกจากกัน อำนาจทั้ง ๓ นี้ ไม่ควรจะสัมพันธ์กัน การที่สมาชิกสภาที่มาเป็นรัฐมนตรี เป็นการสับสนในระหว่างอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร โดยเฉพาะผู้แทนราษฎรมีหน้าที่รักษามตประโยชน์ของราษฎร อาจมีหลายถึงหลายอย่างที่ขัดประโยชน์ของรัฐกับของราษฎรจะขัดกัน และเมื่อผู้แทนราษฎรเข้ามาเป็นรัฐบาลเดี่ยวเอง ก็ย่อมจะต้องบกพร่องในหน้าที่รักษามตประโยชน์ของราษฎร นี้เป็นเหตุผลประการแรก

เหตุผลประการที่ ๒ ผู้ร่างอ้างว่าผู้แทนราษฎรที่เข้ามาเป็นรัฐมนตรีนั้น เมื่อถึงเวลาออกเสียงลงคะแนนในสภา ก็ต้องออกเสียงให้แก่รัฐ (ชาติ) ทุกครั้งไป การที่ผู้แทนมาเป็นรัฐมนตรี

จึงเป็นการที่รัฐ (บาท) ไปแย่งเอาเด็กจากรัฐมาเป็นเด็กของรัฐ (บาท) ยิ่งเขาผู้แทนราษฎรมาเป็นรัฐมนตรีมากเพียงใด ก็ยิ่งเป็นการที่รัฐ (บาท) เขาเปรียบราษฎรมากเพียงนั้น

เหตุผลที่ผู้ร่างอ้างว่าเป็นเหตุผลทางวิชาการ ข้อที่ ๓ ก็คือ ผู้ร่างอ้างว่า การที่ยอมให้รัฐมนตรีไปหาเลี้ยงเพื่อรับเด็กคงเป็นผู้แทน ย่อมก่อให้เกิดความอยุติธรรม เป็นการเอาเปรียบแก่ผู้หาเลี้ยงซึ่งมิได้เป็นรัฐมนตรี เพราะมีทางหาเลี้ยงได้ดีกว่า มีทางขอความช่วยเหลือต่อวงมือน้อยของเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่นได้ดีกว่า และมีทางใช้สิทธิพลได้ดีกว่า

สำหรับเหตุผลในทางปฏิบัตินั้น ผู้ร่างกล่าวว่าการที่มีให้สมาชิกสภาเป็นรัฐมนตรีเป็นทางแก้ปัญหาหลายประการเช่น

๑. คดีทางที่จะร้องต้นข้อแย้งกันเข้ามาเป็นรัฐมนตรี และไม่เกิดความรุนแรงของจิตใจ แดกพรรคแตกพวกรเมื่อไม่ได้เป็น

๒. ความรอนรอนของคนที่จะได้เป็นผู้แทนจะน้อยลง ในการหาเลี้ยงเด็กคงจะไม่ทุ่มเทลงทุนอย่างสิ้นเนื้อประดาตัว การไร้เดียงหัดเด็กโดยขาดไม่สุจริตในการเด็กคงก็จะน้อยลงไป ทำให้ได้คนดีจริงๆ เข้ามาเป็นผู้แทน

๓. เป็นวิธีช่วยเสถียรภาพในบ้านเมือง เพราะเมื่อสมาชิกสภาเป็นรัฐมนตรีไม่ได้ก็จะไม่ค่อยสนใจในการโค่นล้มรัฐบาล เพราะแม้จะโค่นรัฐบาลลง ตัวก็ไม่ได้เป็นรัฐมนตรี

นี่เป็นเหตุผลทั้งหมดของเจ้าของทฤษฎีที่ไม่ให้ผู้แทนเป็นรัฐมนตรี เป็นที่เข้าใจกันว่าผู้ร่างรัฐธรรมนูญนี้ คือ ที่ปรึกษาตัวเฒ่าของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งได้ขายไปเสียก่อนที่จะได้เห็น "กฎแห่งกรรม" ให้สติกันตาเห็นแก่จอมพลสฤษดิ์ผู้ร่างออกศุภใจมากมายเป็นประวัติการณ์ รวมทั้งไม่ให้มีรัฐธรรมนูญ

เหตุผลของผู้ร่างได้จูงใจให้สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ นำทฤษฎีอันประหลาดนี้ ไปวางเป็นหลักการไว้ในการร่างรัฐธรรมนูญ เราจะได้พิจารณาว่าเหตุผลทั้งในทางหลักวิชาการและ "ในทางปฏิบัติ" ที่เจ้าของทฤษฎีอันประหลาดได้อ้างไว้นั้นเป็นเหตุผลที่ถูกค้อง หรือควรเชื่อถือได้เพียงใดหรือไม่ 2/2565

ผู้ร่างทฤษฎีประหลาดอ้างว่า การที่ผู้แทนราษฎรมาเป็นรัฐมนตรีนั้นเป็นการตีบตันกัน
 ในระหว่างอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร ซึ่งควรจะแยกเด็ดขาดจากกัน และว่าทฤษฎีนี้สหรัฐ
 ได้ใช้มานานแล้ว แต่รัฐธรรมนูญของเคอโกลด์ก็ใช้ได้เสีย เราได้เคยกล่าวมาก่อนแล้วว่า อำนาจ
 สูงสุดทั้ง ๓ นั้น แม้ในสหรัฐซึ่งถือทฤษฎีว่าควรจะแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด อำนาจแต่ละ
 อำนาจก็ยังก้าวถ่างกันอยู่ ไม่อาจจะแยกให้เด็ดขาดจากกันได้ แม้จะมีกรเด็กดั่งผู้พิพากษา แต่
 ผู้พิพากษาคาดสูงสุด ประธานาธิบดีก็เป็นผู้แต่งตั้ง แม้ประธานาธิบดีจะเป็นผู้ตั้งรัฐมนตรีแต่ก็ยัง
 ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาสูง ถ้าสภาสูงไม่เห็นชอบก็เป็นรัฐมนตรีไม่ได้ ฉะนั้นจะอ้างว่า
 เพื่อให้อำนาจทั้งสามแยกจากกัน ผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติจึงไม่ควร
 เป็นรัฐมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร จึงเป็นเหตุผลที่อ้างเพื่อเหตุเท่านั้น ประเทศอังกฤษซึ่งถือกันว่า
 เป็นมรดกประชาธิปไตย และประเทศประชาธิปไตยส่วนมากต่างก็ใช้หลักที่ว่ารัฐบาลหรือรัฐมนตรี
 ต้องมาจากประชาชนคือผู้แทนราษฎร เพื่อให้ประชาชนปกครองกันเอง และเพื่อให้เป็นการปกครอง
 ของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ในอังกฤษนี้รัฐมนตรีทุกคนถือเป็นประเพณีว่า
 ต้องมาจากผู้แทนราษฎร ถ้าบังเอิญมีการตั้งผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้แทนราษฎรเป็นนายกรัฐมนตรีก็ต้อง
 ไปสมัครรับเลือกตั้งมา อย่างเช่นหอดอกฮัม นายกรัฐมนตรีคนก่อน ส่วนในสหรัฐนั้นประธานา
 ธิบดียึดเป็นทั้งประมุขของรัฐและของรัฐบาลซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมา ทั้งรัฐมนตรีก็ต้องได้รับ
 ความเห็นชอบของสภาสูง จึงถือได้ว่ารัฐบาลของสหรัฐเป็นรัฐบาลโดยประชาชน ที่เจ้าของทฤษฎี
 อันประหลาดอ้างว่า ฉะนั้นสหรัฐได้ใช้มานานแล้วจึงเป็นการอ้างอย่างอำพราง เพราะผู้อ้างหาได้อ้าง
 ด้วยไม่ว่าประมุขของรัฐบาลนั้นประชาชนได้เลือกตั้งขึ้นมา แต่ประมุขของรัฐบาลในทฤษฎีอัน
 ประหลาดนั้นไม่มีใครรู้ว่ามาจากไหน แต่ไม่ใช่จากการเลือกตั้งจากประชาชนอย่างแน่นอน ฉะนั้น
 จะถือว่ารัฐบาลที่ตั้งขึ้นเป็นรัฐบาลโดยประชาชนได้อย่างไร เมื่อไม่เป็นที่รัฐบาลโดยประชาชนแล้ว
 การปกครองจะเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ได้อย่างไร นอกจากนั้นผู้เป็นเจ้าของทฤษฎียังได้อ้าง
 ถึงรัฐธรรมนูญเคอโกลด์ด้วยว่าใช้ทฤษฎีเหมือนกัน แต่ประมุขของรัฐบาลคือประธานาธิบดีที่มา
 จากประชาชนเท่านั้น คือได้รับการเลือกตั้งมา แม้ชื่อของเคอโกลด์จะมีนายกรัฐมนตรี แต่

ประมุขของรัฐขาดไม่ใช่ นายกรัฐมนตรี หากเป็นประธานาธิบดี ฉะนั้นแม้ตามรัฐธรรมนูญเศษ โทลด์ รัฐบาลก็เป็นของประชาชนและโดยประชาชน ซึ่งมีค้ำกับร่างรัฐธรรมนูญใหม่ของเรา ซึ่งไม่รู้ว่า เป็นรัฐบาลของใคร เพราะรัฐบาลมาจากผู้คนที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชน เราจึงกล่าวได้ว่า ทฤษฎีที่ไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีนั้นเป็นทฤษฎีผิดพลาด และไม่เป็นที่ประจักษ์โดย อย่างแน่นอน

4

เหตุผลประการที่ ๒ ที่ผู้ร่างทฤษฎีผิดพลาดไม่ให้ผู้แทน ราษฎร เข้ามาเป็นรัฐมนตรีก็คือ ผู้แทนราษฎรมีหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของราษฎร ฉะนั้นหลายสิ่งหลายอย่างที่ผลประโยชน์ของรัฐกับของราษฎรจะรัดกัน เมื่อผู้แทนราษฎรเข้ามาเป็นรัฐบาลเดี่ยวเอง หน้าที่รักษาผลประโยชน์ของราษฎรก็ย่อมบกพร่อง การที่อ้างเหตุผลเช่นนั้นแสดงว่า ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีถือว่า รัฐบาลกับราษฎรมันมีประโยชน์รัดกัน ราษฎรอยู่ฝ่ายหนึ่งและรัฐบาลอยู่อีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ใช่เป็นฝ่ายเดียวกัน ต่างฝ่ายต่างคอยหาประโยชน์ใส่ตน หรือรักษาประโยชน์ของคน โดยนับว่ารัฐบาลก็ไม่ใช้รัฐบาลของประชาชน (แต่เป็นของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ทฤษฎี เช่นนี้มีอยู่จริงในระบอบการปกครองแบบเผด็จการ หรือแบบทรราชย์ หรือเฮกาทธิปไตย หรืออภิชนาธิปไตย (aristocracy) แต่ไม่มีอยู่ในระบอบประชาธิปไตย เพราะในระบอบประชาธิปไตย นั้น รัฐบาลเป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน รัฐบาลจะทำดังใดก็เพื่อความผาสุกและความเจริญรุ่งเรืองของประชาชนในชาติประโยชน์ของชาติหรือของรัฐบาลคือประโยชน์ของประชาชนในสังกรวม ซึ่งไม่มีวันที่จะรัดกันได้เลย ที่จะรัดกันก็แค่ประโยชน์ของเอกชนหรือของคนกลุ่มน้อย ซึ่งอาจจะรัดกับประโยชน์ของประชาชนทั้งหมด แต่ประโยชน์ของรัฐบาลกับของประชาชนไม่มีทางจะรัดกันได้ เว้นแต่รัฐบาลนั้นจะไม่ใช้รัฐบาลของประชาชน และไม่ใช้รัฐบาลเพื่อประชาชน ดังนั้นจึงเป็นที่เห็นได้ชัดว่า การที่อ้างว่าประโยชน์ของรัฐบาลจะรัดกับประโยชน์ของประชาชนจึงเป็นการอ้างที่ไร้เหตุผล ในระบอบประชาธิปไตย แต่ถ้าเป็นในระบอบอื่น ประโยชน์รัดกันย่อมมีอยู่ โดยเฉพาะในระบอบ

ประชาชน แทนที่จะถือว่ามีรัฐชาติเป็นรัฐชาติของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน เราถือ
 ว่า รัฐชาติเป็นรัฐชาติของคนเอง โดยคนเอง เพื่อตนเอง ฉะนั้นถ้าให้ผู้แทนราษฎรมา
 เป็นรัฐมนตรีก็จำเป็นอยู่เองที่ประชาชนจะต้องเดี่ยเปรียบ เพราะมาเป็นฝ่ายของผู้เป็นเจ้าของ
 รัฐชาติ

ความคิดเห็นเช่นนั้น ถ้าหากันตามระบอบเผด็จการ หรือเอกราชปไทยก็เป็นสิ่งที่ถูกต้อง
 แต่ตามระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นสิ่งที่หลงผิดอย่างร้ายแรง เพราะตามระบอบประชาธิปไตยนั้น
 ประชาชนปกครองกันเอง รัฐชาติเป็นของประชาชน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประชาชนหรือผู้
 แทนราษฎรนั่นเอง รัฐชาติจะทำอะไรในทางออกกฎหมายก็ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้แทนราษฎร
 ส่วนข้างมาก หรือผู้แทนราษฎรจะออกกฎหมายให้รัฐชาติปฏิบัติ รัฐชาติก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย
 นั้น ซึ่งถือว่าเป็นเจตจำนงของประชาชน การที่ผู้แทนราษฎรไม่ว่าจะเป็นรัฐมนตรีหรือไม่ได้เป็นก็
 ย่อมออกเสียงไปตามที่ตนเห็นชอบ แต่เพื่อประโยชน์ของราษฎรนั่นเอง ถ้าถือว่าการออกเสียงให้
 ฝ่ายรัฐชาติเป็นการเอาเปรียบประชาชน ดังที่เจ้าของทฤษฎีประเทศได้อ้างไว้แล้ว ประชาชนก็ต้อง
 ถูกเอาเปรียบหรือเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่ตลอดเวลา เพราะผู้ที่จะเป็นรัฐชาติได้ก็ย่อมจะต้องมีเสียงข้าง
 มากในสภา มิฉะนั้นรัฐชาติก็ตั้งอยู่ไม่ได้ เมื่อรัฐชาติเดนมาร์กตั้งขึ้นมาให้สภาพิจารณาคตามปกติ
 ผู้แทนฝ่ายของรัฐชาติก็ต้องออกเสียงให้แก่รัฐชาติเสมอไป อีกประการหนึ่งถ้าถือว่าการออกเสียง
 ให้รัฐชาติเป็นการเอาเปรียบประชาชนก็เท่ากับว่าไม่ต้องการให้ผู้แทนราษฎรออกเสียงให้แก่ฝ่ายรัฐ
 ชาติ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น รัฐชาติจะทำอะไรได้? เพราะเดนมาร์กเข้าไป ผู้แทนราษฎรก็ต้องไม่ออก
 เสียงให้ เพราะถ้าออกเสียงให้ก็เป็นการเอาเปรียบประชาชน รัฐชาติกับผู้แทนราษฎรแยกกลายเป็น
 ปรมิกันซึ่งกันและกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว การปกครองบ้านเมืองจะทำไปได้อย่างไร ฝ่ายที่คัดค้าน
 รัฐชาตินั้น ก็คือผู้แทนราษฎรที่เป็นฝ่ายค้านเท่านั้น ซึ่งเป็นฝ่ายข้างน้อย แต่กระนั้นในบางคราว
 เมื่อการกระทำของฝ่ายรัฐชาติจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างยิ่งยวด ฝ่ายค้านก็อาจไม่คัดค้าน
 หรืออาจออกเสียงให้รัฐชาติก็ได้ ซึ่งแม้เช่นนั้นจะถือว่าเป็นการทำให้ประชาชนเดี่ยเปรียบก็ไม่ได้
 เพราะมันเป็นประโยชน์แก่ประชาชนเอง การที่ถือว่ามีรัฐหรือรัฐชาติเป็นคนละฝ่ายกับประชาชนเป็น
 ทฤษฎีที่ไม่อยู่ในระบอบประชาธิปไตย.

เหตุผลประการที่ ๔ ที่ไม่ให้ผู้แทนเป็นรัฐมนตรีก็คือ เมื่อผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีแล้ว เวลาออกไปหาเสียงเลือกตั้งย่อมก่อให้เกิดความอยุติธรรม เป็นถาวรเช่นเดียวกับผู้หาเสียงที่มีได้เป็นรัฐมนตรีมีทางขอความช่วยเหลือร่วมมือของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องถิ่นได้คักง่า และมีทางใช้อิทธิพลได้คักง่าผู้ที่มีได้เป็นรัฐมนตรี เหตุผลข้อนี้ก็เป็นเหตุผลที่ไร้เหตุผล การที่เจ้าหน้าที่จะเป็นฝ่ายปกครองหรือฝ่ายใดก็ตาม ถ้าช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยการใช้อำนาจในหน้าที่ย่อมเป็นความผิดทางอาญา ไม่ว่าจะช่วยรัฐมนตรีหรือไม่ใช่รัฐมนตรี ก็ช่วยมีมาแต่ในข้อคดีซึ่งเมื่อไม่นานมานี้เอง เจ้าหน้าที่ชั้นปลัดกระทรวงของกระทรวงมหาดไทยเองก็ถูกศาลพิพากษาลงโทษฐานใช้อำนาจหน้าที่ช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อมีกฎหมายบังคับการ ใช้อิทธิพล หรือการช่วยเหลือในการเลือกตั้งหรือในการหาเสียงอยู่แล้ว ก็ไม่มีเหตุผลที่จะไปกักกันไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรี เพราะถ้าจะช่วยเหลือในการหาเสียงหรือในการเลือกตั้งกัน แล้วก็ช่วยกันโตทั้งนั้น ไม่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเป็นรัฐมนตรีหรือไม่ใช่ จริงอยู่ รัฐมนตรีนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลอาจยกทรง แต่เจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์คือหน้าที่ไม่หวังประจบรัฐมนตรีย่อมเคร่งครัดต่อหน้าที่ และย่อมไม่นำพาคือการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่รัฐมนตรีในการหาเสียง ยิ่งกว่านั้น ถ้ารัฐมนตรีเป็นรัฐมนตรีที่คักแล้ว ย่อมจะไม่ใช้อิทธิพลของรัฐมนตรีไปหาเสียง และก็ไม่เห็นเหตุผลอันใดที่จะคักมกใจลงไปว่า รัฐมนตรีที่มาจากผู้แทนราษฎรนั้นจะต้องใช้อิทธิพลหาเสียงเลือกตั้ง ตามประเพณีการนั้นก็เป็นอย่างนี้ รัฐมนตรีที่ไม่ใช่ผู้แทนราษฎรคักหากที่ใช้อิทธิพลในการหาเสียงหรือช่วยเหลือในการเลือกตั้ง ฉะนั้น การที่อ้างเหตุผลว่าถ้าให้ ผู้แทนราษฎรมาเป็นรัฐมนตรีจะทำให้เกิดการอยุติธรรมในการเลือกตั้งนั้น จึงเป็นข้ออ้างที่ไร้เหตุผลอีกเช่นเดียวกัน

ในอังกฤษก็ดี ในสหรัฐอเมริกาที่ดี หรือในประเทศประชาธิปไตยอื่น ๆ ก็ดี เมื่อถึงคราวหาเสียงเลือกตั้ง รัฐมนตรีหรือประธานาธิบดีก็ออกไปหาเสียง ก็ไม่เห็นมีใครแม้แต่ฝ่ายที่สมัครแข่งขันหรือผู้คัดค้านเป็นฝ่ายเดียวเปรียบเทียบในการเลือกตั้ง ในการหาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีรัฐครั้งที่แล้ว ประธานาธิบดีจอห์นสันก็ออกตระเวนหาเสียงไปในรัฐต่าง ๆ ทั่วทุกประเทศ นายโกลด์วอเตอร์คู่แข่งนั้น ไม่เคยบ่นว่าประธานาธิบดีจอห์นสัน ใช้อิทธิพลหรือขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่

ฝ่ายปกครอง ในการหาเสียงเลือกตั้งในอังกฤษก็เช่นเดียวกัน เซอร์คัลลิส ดูน และรัฐมนตรี
ในขณะก็ออกไปหาเสียงทั้ง ๆ ที่เป็นรัฐมนตรี ก็ไม่เห็นว่ามีสมัครฝ่ายพรรคกรรมกรซึ่งว่าไม่ได้รับ
ความยุติธรรม และพรรคของรัฐบาลก็ถนัดฝ่ายแพ้แก่พรรคกรรมกรเสียด้วยซ้ำ แต่มาในเมืองไทย
เรา เจ้ารองทฤษฎีประหลาดกตัญญูแห่งเทศน์ที่จำมาเป็นเหตุไม่ให้ผู้แทนราษฎรมาเป็นรัฐมนตรี

เหตุสุดที่ขมมากต่างข้างกันนี้ เขาอ้างว่าเป็นเหตุผลทางวิชาการ เขายังมีเหตุผลในทาง
ปฏิบัติอีก ซึ่งจะเล่าต่างต่อไป.

7

ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีได้อ้างว่า ในทางปฏิบัติการที่รัฐ-
ธรรมนิยมบัญญัติมาให้สมาชิกสภาเป็นรัฐมนตรีนั้น เป็นทางแก้ปัญหาคายประการ ประการแรก
ก็คือคดีทางที่จะจึงเค้นข้อแย้งกันเข้ามาเป็นรัฐมนตรี (รวมทั้งเดธาการรัฐมนตรี) และไม่เกิด
ความจุ่นข้องหมองใจแตกพรรคแตกพวกกันเมื่อไม่ได้เป็น

การที่ผู้แทนราษฎรจึงเค้นเป็นรัฐมนตรีนั้น เราไม่ปฏิเสธว่าไม่มีเสียเลย เพราะเราได้
เคยได้ยินว่าเมื่อถึงคราวจะตั้งรัฐบาลหรือตั้งรัฐมนตรีเพิ่มหรือตั้งซ่อม ได้มีผู้แทนราษฎรบางคนจึง
เค้นเข้ามาหาผู้ที่ตั้งรัฐบาลขอเป็นรัฐมนตรี หรือหาพรรคพวกสนับสนุนเพื่อแสดงว่าคนมีพวก
สนับสนุนมาก ถ้าไม่ตั้งให้เป็นรัฐมนตรีก็อาจจะอ้าปากแยกพวกออกไปไม่สนับสนุนรัฐบาล และโดย
วิธีนี้บางคนก็ได้เป็นรัฐมนตรีทั้งที่ไม่ควรจะได้เป็น แต่ผู้แทนราษฎรที่คัมหรือเค้นก็ และมีความรักความ
สามารคนั้นเราไม่ได้จึงเค้นเป็นรัฐมนตรีเลย บางคนถูกแต่งตั้งโดยไม่รู้ตัวก็มี ผู้แทนราษฎรนั้นคัม
จำนวนมาก ที่จึงเค้นเป็นรัฐมนตรีนั้นมีจำนวนน้อย จะเรียกว่าเป็นข้อยกเว้นก็ได้ ฉะนั้นการที่จะ
ยกเอาข้อยกเว้นมาเป็นสาเหตุอ้างว่ามีกาจึงเค้นข้อแย้งกันเป็นรัฐมนตรี จึงไม่ควรให้ผู้แทนราษฎร
เป็นรัฐมนตรี จึงเป็นการอ้างโดยปราศจากเหตุผลอันควรทั้ง นอกจากนั้นก็ไม่มีปรากฏว่ามีใคร
ไม่ได้เป็นรัฐมนตรีแล้วแยกพรรคแตกพวกทำให้เกิดความจุ่นข้องหมองใจกัน เขายังมองไม่เห็น
ว่าใครจะหมองใจกับใคร เพราะไม่ใช่เรื่องทะเลาะวิวาทอะไรกัน แต่เป็นเรื่องที่ว่าหัวหน้ารัฐบาล

จะตั้งใครต่างหาก หรือถ้าจะโกรธเคืองหัวหน้ารัฐบาล ผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้เป็นรัฐมนตรีก็ตั้ง
 โกรธทุกคน ซึ่งเป็นไปไม่ได้

ยิ่งกว่านั้นการตั้งรัฐบาลอยู่ที่หัวหน้ารัฐบาล ซึ่งอาจจะไม่ปรึกษาใครเลยก็ได้ ผู้ที่
 จะเป็นหัวหน้ารัฐบาลย่อมจะต้องรู้ว่าบุคคลใดสมควรหรือไม่สมควรเป็น รัฐมนตรี ใน ตำแหน่ง (ใด
 หรือไม่) การที่ผู้จัดตั้งรัฐบาลไปยอมรับฟังคำร้องหรือคำขู่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่
 จึงกันเป็นรัฐมนตรีนั้นเป็นความอ่อนแอของผู้จัดตั้งรัฐบาลเอง จริงอยู่ รัฐบาลอยู่ได้ด้วยสมาชิก
 สันนิษฐาน แต่ถ้าผู้จัดตั้งรัฐบาลมีพิจารณาณัติ และตั้งรัฐมนตรีโดยถือเอาความเคียดแค้นและความ
 รู้ความสามารถของบุคคลเป็นหลักแล้ว สมาชิกผู้สันนิษฐานก็ยอมจะพอใจแม้คนจะไม่ได้เป็นรัฐมนตรี
 เพราะเหตุที่ผู้จัดตั้งรัฐบาลในบางคราวอ่อนแอ เราจึงเห็นผู้แทนราษฎรที่ไม่สมควรเป็นรัฐมนตรี ได้
 เป็นรัฐมนตรี และผู้ที่สมควรเป็นไม่ได้เป็นหรือต้องออกจากตำแหน่ง

ในประเทศอังกฤษซึ่งถือกันว่าเป็นประเทศมารดาประชาธิปไตย การช่วงชิงตำแหน่ง
 นายกรัฐมนตรีในพรรคเป็นของธรรมดา เมื่อนายแม็คมิลแลนออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
 เมื่อไม่นานมานี้ ก็มีกาเรตต์ อีแอกซ์ตันหัวหน้าพรรคคอมเชอร์เวตต์พ็อย์ยอมหมายถึงกาเรตต์เป็นนายกรัฐมนตรีด้วย
 การช่วงชิงตำแหน่งได้เป็นไปอย่างสุดเหวี่ยงในระหว่างสมาชิกชั้นนำหลายคน ในที่สุด เซอร์ คิกกัตต์
 ฮูม ก็ได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรค ผู้ที่แพ้ก็หาได้แตกพรรคแตกพวกออกไปจากพรรคไม่ เมื่อได้
 รับมอบให้ตั้งรัฐบาล เซอร์ คิกกัตต์ ฮูม ก็แต่งตั้งสมาชิกชั้นนำในพรรคซึ่งตั้งแต่วันแต่เป็นผู้แทนราษฎร
 ทั้งต้นเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีและตำแหน่งการเมืองตามความสามารถของแต่ละคน ก็ไม่เห็น
 มีการแตกพรรคแตกพวกแต่อย่างใด แม้ในประเทศประชาธิปไตยอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกัน.

8

เหตุผลในทางปฏิบัติประการที่ ๒ ที่เจ้าของทฤษฎีประหลาดยกมาอ้างไม่ให้ผู้แทนราษฎร
 เป็นรัฐมนตรีก็คือ จะทำให้ความจงใจของคนที่จะเป็นผู้แทนน้อยลง ในการหาเสียงเลือกตั้งก็จะ
 ไม่ทุ่มเทลงทุนอย่างเต็มที่ประจักษ์ และถ้าไร้อะไรให้เพียงมากโดยขายอันไม่สุจริตในการเลือกตั้งก็
 จะน้อยลงไป อาจเป็นทางให้โดนคดีจริง ๆ เข้ามาเป็นผู้แทนมากขึ้น

เหตุผลอันได้ตั้งสมมติฐานขึ้นว่า ผู้ตั้งสมัครรับเลือกตั้งซึ่งการเป็นรัฐมนตรีกันทุกคน
 ปรารถนาหนึ่ง อีกประการหนึ่งเพื่อที่จะให้ ได้เป็นผู้แทนราษฎรเพื่อไปเป็นรัฐมนตรีนั้นต่างก็ ใ
 ฝ่ให้เหตุผลมากโดยอาศัยในสุจริตในการเลือกตั้ง นอกจากนั้นก็กล่าวหาว่าผู้แทนราษฎรที่แท้จริงนั้น
 น้อย การเข้าใจเช่นนั้นเป็นการขัดกับความจริง ผู้ตั้งสมัครรับเลือกตั้งนั้นส่วนมากย่อมรู้จักว่าความ
 ความรู้ความสามารถที่จะเป็นรัฐมนตรีได้หรือไม่ ฉะนั้น จะไปเหมาเอาว่าทุกคนต้องการเป็นรัฐมนตรี
 จึงไม่มีมูลฐานแห่งความจริง ส่วนที่ว่ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งต่างก็ใฝ่ให้เหตุผลมากโดยในการเลือกตั้ง
 นั้นเป็นการถูกผู้สมัครรับเลือกตั้งทั่วไป เพราะการใฝ่โดยอาศัยในสุจริตในการเลือกตั้งนั้นเป็น
 เรื่องของเจ้าหน้าที่ในการเลือกตั้งมากกว่า ผู้สมัครนั้นถ้าไม่ใช่พรรคพวกของผู้มีอำนาจแล้ว ก็ยาก
 ที่จะคบโกงในการเลือกตั้งได้

ในเรื่องค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งนั้น ก็แล้วแต่ความสามารถในทรัพย์สินของแต่ละ
 คน ใครจะลงทุนอย่างสิ้นเนื้อประดาตัวหรือไม่เป็นเรื่องของเรา ไม่ใช่เรื่องของคนอื่นที่จะไปบึ้ง
 กัน ถ้าเขาอยากจะเป็นผู้ แทนราษฎรเพราะถือว่าเป็นตำแหน่งอันมีเกียรติ หรือเพราะต้องการจะไป
 ขัดคอไม่ให้คนที่อำนาจไร้อำนาจตามรอบใจ หรือเพื่อรักษาประโยชน์ของรัฐและประชาชน เขา
 ก็อาจจะทุ่มเทเงินทองในการหาเสียงโดยไม่ผิดกฎหมายสักเท่าใดก็ได้ และเป็นเรื่องของเรา ก็เหตุ
 ไฉนเล่า จะเอาเหตุนี้ไปกีดกันไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรี? ส่วนเรื่องที่เกรงว่า ถ้าผู้แทนราษฎร
 มาเป็นรัฐมนตรีแล้ว จะมาถอนทุนนั้นเลิกพูดกันได้แล้ว เพราะเราได้เคยกล่าวมาแล้วประการหนึ่ง
 และอีกประการหนึ่งผู้ตกบโยททรัพย์สินจากการเป็นรัฐมนตรีโดยไม่ได้ เป็นผู้ แทน ราษฎร นั้น ประ
 หารณย์อันรุ่งกันอยู่ทั่วไปแล้ว จะให้เหตุผลอย่างไรก็ไม่ใคร่เชื่อ

อนึ่ง ที่อ้างเหตุผลว่า ถ้าไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีแล้ว จะเป็นทางให้ได้อัน
 จริง ๆ เป็นผู้แทนราษฎรมากขึ้น เพราะการใฝ่โดยอาศัยในการเลือกตั้งนั้นน้อยดังนั้นหมายความว่าเท่า
 ที่ผ่านมาแล้ว ผู้แทนราษฎรที่แท้จริง ๆ นั้นมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นคนไม่ดีหรือดีไม่จริงทั้งนั้น ข้ออ้าง
 เช่นนั้นก็เป็นการถูกผู้แทนราษฎรทุกยุคทุกสมัย จริง อยู่ผู้แทนราษฎรที่ไม่ดีก็มีอยู่ แต่ก็เป็นส่วนน้อย
 และก็ได้ทำการทุจริตผิดกฎหมาย หรือทำความเสียหายร้ายแรงอะไร แม้บางคนจะอาวธวาค

ในสภา ก็ยังไม่เท่ากับผู้แทนราษฎรในบางประเทศที่ถึงกับรอนอย่างรุนแรงจนผู้แทนในสภา และก็ไม่
มีใครก็ยังถูกฟ้องหรือถูกศาลพิพากษาจำคุกเหมือนรัฐมนตรีก่อนไม่ได้มาจากผู้แทน ราษฎร บางคน ว่า
ถ้ายุติการผู้แทนราษฎรชุดสุดท้าย ในจำนวน ๑๖๐ คน ก็เป็นผู้ที่มีความรู้ชั้นปริญญาหรือเทียบเท่า
เกือบครึ่งจำนวน จะว่าผู้แทนราษฎรต่อจนมากไม่ดีหรือไม่มีความรู้ได้อย่างไร.

๑

เหตุผลในทางปฏิบัติประการที่ ๓ ที่เจ้าของทฤษฎีประหลาดยกมาอ้างไม่ให้ผู้แทน
ราษฎรเป็นรัฐมนตรีก็คือ เป็นวิธีช่วยเสถียรภาพในบ้านเมือง เพราะเมื่อผู้แทนราษฎรเป็นรัฐ-
มนตรีไม่ได้ก็ไม่ค่อยสนใจในการโค่นล้มรัฐบาล เพราะถึงแม้จะโค่นล้มรัฐบาลได้ก็ตัวเองก็ไม่ได้
เป็นรัฐมนตรี เหตุผลอันนี้ยังเหลวไหลหนักยิ่งขึ้นไปอีก เพราะเจ้าของทฤษฎีรูปเขาเองว่า
รัฐบาลนั้นคือบ้านเมืองหรือประเทศชาติ หรือนัยหนึ่งก็คือรัฐนั่นเอง ^{๕๕๕} หนักเพราะเขายึดหลัก
“บ้านเหนือคือรัฐ” เสียจนเขากะรูดคำแล้ว ฉะนั้น เขาก็เห็นว่าเสถียรภาพของรัฐบาลหรือ
ของเขาก็คือเสถียรภาพของบ้านเมือง เขาก็คิดเห็นไปว่า ที่มีการโค่นล้มรัฐบาลนั้นก็เพราะ
อยากจะเป็นรัฐมนตรีกันเท่านั้น เขาหาคิดไม่ว่ารัฐบาลที่เองหรือที่บริหารบ้านเมืองผิดพลาดนั้น
ควรจะถูกต้องตามวิถีทางรัฐธรรมนุญด้วยการลงมติไม่ได้วางใจของสภา หรือแม้ในกรณี
ที่ไม่ได้ทำการผิดพลาด แต่ด้านนโยบายขัดแย้งกันฝ่ายค้านก็ยอมหาโอกาสโค่นรัฐบาลเพื่อตนจะ
ได้เป็นรัฐบาลแทน และบริหารบ้านเมืองตามแผนนโยบายของตน ซึ่งคนเห็นว่าการโค่นล้มว่า หรือให้มี
การเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้ประชาชนตัดสินด้วยการเลือกตั้งว่าประชาชนจะนิยมแผนนโยบายของ
ฝ่ายใด ^{๕๕๖} หนักเป็นดังที่ปฏิบัติกันทั่วไปในประเทศประชาธิปไตย แบบซึ่งกฤษฎีกาหลายซึ่ง
เขาไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่เสียหายแก่ประการใด แต่เป็นของธรรมดา แต่ผู้ที่ฝังหัวอยู่ในระบอบ
อิตาเลียนโคโยหรือเผด็จการยอมเห็นเป็นของผิดธรรมดา เพราะถ้ามีการเปิดอภิปรายไม่ได้วางแล้ว
ฐานะของตนยอมตั้งลงยอมและมีหวังที่จะถูกโค่นออกจากตำแหน่งเพราะผู้เผด็จการ หรือ ผู้ นิ ยมดลธิ
อิตาเลียนโคโยยอมจะตั้งยอม โทโยอำนาจหรือทวีตดินโดยนิชอบ และตามข้อเท็จจริงที่นำมาใน
ประวัติการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเราไม่เคยมีรัฐบาลชุดใดถูกโค่นโดยการลงมติไม่ได้วาง
ใจเลย มีแต่ลาออกเพราะแพ้โหวตในกฎหมายสำคัญ และก็เพียง ๒ ครั้งเท่านั้น

หนึ่ง ที่เขาเข้าใจว่า ถ้าผู้แทนราษฎรไม่ได้เป็นรัฐมนตรีแล้วก็จะไม่สนใจในการ โคนัดมี
 รัฐบาล เพราะแม้จะโคนัดมีรัฐบาลได้ ตัวเองก็ไม่ได้เป็นรัฐมนตรีนั้น เขาเข้าใจผิดนัก ผู้แทน
 ราษฎรที่คิดและข้อดีคือบ้านเมืองนั้น แม้จะไม่มีโอกาสได้เป็นรัฐมนตรี ถ้าหากรัฐบาลทำการ
 รวดช้าหรือโกงประชาชนหรือรัฐ หรือบริหารราชการแผ่นดินผิดพลาด หรือกดขี่ประชาชน ผู้แทน
 ราษฎรจะไม่นิ่งเฉยปล่อยให้รัฐบาลลอยนวลอยู่ในตำแหน่ง แต่จะร่วมมือกันทำการ โคนัดมีรัฐบาลด้วย
 การลงมติไม่ไว้วางใจ ฉะนั้นการไม่ให้ผู้แทนเป็นรัฐมนตรีจะไม่ทำให้ผู้แทนราษฎรที่คิด และข้อ
 ดีคือหน้าที่ลดความสนใจในการ โคนัดมี รัฐบาลที่เดวลงเป็นแน่นอน

สิ่งที่ได้กล่าวมานี้ จะเห็นได้ชัดอย่างแจ่มแจ้งแล้วว่า เหตุผลที่ยกมาอ้างเป็นเหตุผลที่ไม่
 ให้ผู้แทนเป็นรัฐมนตรีนั้น เป็นข้ออ้างที่เหลวไหลไร้ไม่ได้โดยสิ้นเชิง แม้จะพิจารณาโดยไม่คำนึง
 ไรก็ตามก็คิดอะไรมากมาย เขาก็เห็นได้ว่า ผู้สร้างทฤษฎีได้พยายามหาเหตุผลมาสนับสนุนทฤษฎี
 ของตนอย่างยิ่ง แต่ก็ได้ไปได้เพียงนำขุ่น ๆ เท่านั้น เพราะเป็นเหตุผลที่ชักกันทั้งในทางหลักวิชาและ
 ข้อเท็จจริง อันที่จริงแล้ว ทฤษฎีนี้สร้างขึ้นเพื่อจุดหมายปลายทางของผู้เผด็จการเท่านั้น
 ก็ไม่ต้องการให้ผู้แทนราษฎรได้เข้าไปมีส่วนบริหารบ้านเมือง เพราะถ้าผู้แทนราษฎรได้เข้าไป
 เป็นรัฐมนตรีแล้ว ความคิดลึกลับบางทั้งหลาย รัฐมนตรีที่เป็นผู้แทนราษฎรก็จะลงมือด้วยและ
 คอยจับจ้องไม่ให้เขาทำอะไรได้ตามชอบใจ

10

ถ้าหากว่าไม่มีการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญ ปล่อยให้รัฐธรรมนูญฉบับบัญญัติที่ว่า
 ผู้แทนราษฎรจะเป็นรัฐมนตรีไม่ได้ หรือรัฐมนตรีเป็นต้นมาภิภพหรือผู้แทนราษฎรไม่ได้ ผลจะ
 เป็นอย่างไรในทางปฏิบัติ?

ผลก็คือ จะมีรัฐบาลชนิดที่ไม่ใช่รัฐบาลของประชาชน เพราะประชาชน
 หรือผู้แทนของประชาชนไม่มีส่วนในการตั้ง และไม่ใช่รัฐบาลโดยประชาชน เพราะ
 ประชาชนหรือผู้แทนของประชาชนไม่ได้เป็นรัฐบาล ในทางทฤษฎีรัฐบาลเช่นนี้จึงไม่ใช่รัฐบาล
 ตามระบอบประชาธิปไตย และในทางปฏิบัติเช่นเดา เขายังมองไม่เห็นว่ามีรัฐบาลจะอยู่ได้อย่างไร
 เพราะสภาจะลงมติไม่ไว้วางใจเสียเมื่อใดก็ได้ เมื่อเห็นว่ามีรัฐบาลไม่ดำเนินการบริหารบ้านเมือง

ความเจตน์จำนงของคนหรือดงภาษาจะไม่ให้รัฐบาลออกกฎหมายใด ๆ ก็ได้ หรือจะออกกฎหมายใด ๆ ให้รัฐบาลปฏิบัติก็ได้ ยิ่งในกรณีที่มีพรรคการเมือง พรรคการเมืองย่อมมีนโยบายว่าจะบริหารบ้านเมืองในรูปใดเป็นการแน่นอน พรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในสภาจะยอมจะต้องให้รัฐบาลบริหารบ้านเมืองตามนโยบายของพรรค ซึ่งถ้ารัฐบาลไม่ปฏิบัติ รัฐบาลก็อยู่ไม่ได้ แต่ถ้ารัฐบาลคองคอบปฏิบัติตามรัฐบาลก็คือหุ่นของพรรคการเมืองนั้น ซึ่งผู้เคารพตนเขงก็ยอมทำไม่ได้ และเมื่อทำไม่ได้ก็จะต้องออกไป

เพื่อที่จะให้รัฐบาลดำรงอยู่ได้โดยมีสมรรถภาพ พรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในสภาจะต้องจัดตั้งรัฐบาลเดียว โดยให้มีแทนราษฎรชั้นนำออกจากการเป็นผู้แทนราษฎรมาเป็นนายกรัฐมนตรีและเป็นรัฐมนตรี ซึ่งยอมทำให้เสียงสนับสนุนรัฐบาลในสภาลดน้อยลงเท่าจำนวนที่ผู้แทนราษฎรไปเป็นรัฐมนตรี ถ้าเสียงของพรรครัฐบาลมีมากกว่าเสียงของพรรคอื่น ๆ มาก ฐานะของรัฐบาลก็จะไม่ถูกระทบกระเทือน แต่ประชาชนก็จะต้องไปเสียเวลาเด็กตั้งซ่อมกันอีกโดยไม่จำเป็น แต่ถ้าเสียงของพรรครัฐบาลมีมากกว่าเสียงของพรรคอื่นไม่มาก ฐานะของรัฐบาลก็จะไม่มั่นคง เพราะในการเด็กตั้งซ่อมนั้น สมาชิกในพรรคของรัฐบาลมีหวังว่าจะไม่ได้รับเด็กตั้งมากกว่า ผู้สมัครรับเด็กตั้งในการเด็กตั้งครั้งแรกที่ได้คะแนนเสียงรองลงไปจะต้องมีภาวคิดว่าคนอื่นเป็นขรรคมดา ฉะนั้นในกรณีที่เสียงในสภาต่างกันไม่มาก หรือใกล้เคียงกัน เสียงของพรรคฝ่ายค้านอาจจะมีความได้เปรียบกับเสียงของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น หรือในบางกรณีฝ่ายค้านมีเสียงเพิ่มมากขึ้นมีจำนวนมากกว่าเสียงของรัฐบาลก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ไม่ช้ารัฐบาลก็จะโหวตในกฎหมายสำคัญฉบับใดฉบับหนึ่ง และต้องลาออกไป ฝ่ายค้านก็ตั้งรัฐบาลบ้าง และมีแทนราษฎรชั้นนำของพรรคฝ่ายค้านก็ต้องลาออกมาเป็นนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี ซึ่งทำให้เสียงของฝ่ายค้านน้อยลง และชาน้อยกว่าเสียงของพรรครัฐบาลเดิมก็ได้ รัฐบาลอยู่ได้ไม่กี่วันก็จะต้องออกอีก ฉะนั้นกันไปเช่นนี้ โดยไม่มีฝ่ายใดที่จะมีโอกาด้เป็นรัฐบาลที่มั่นคงถาวรได้ เพราะเหตุผลเพียงประการเดียวที่ผู้แทนราษฎรต้องออกจากตำแหน่งเพราะมาเป็นรัฐมนตรี ในกรณีเช่นนี้ บ้านเมืองจะเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างไร เพราะต่างฝ่ายต่างจะต้องออกต้องเข้าอยู่ตลอดเวลา โดยไม่ใช้ความผิดของฝ่ายใด แต่เป็นเพราะถูกบังคับโดยบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้จะมีบทบัญญัติไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรี เมื่อผู้แทนราษฎรได้ลาออกแล้ว ผู้แทนราษฎรคนนั้นเองก็เป็นรัฐมนตรีได้ การที่จะกักกันไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีจึงไม่ตามมากรจะทำได้ แม้เราจะต้องออกจากผู้แทนราษฎรก็เพียงในนาม แต่เขาก็ยังถืออยู่ว่าตัวเราเองยังเป็นผู้แทนราษฎรอยู่ และเมื่อถึงคราวเลือกตั้งเขาก็ออกไปหาเสียงได้โดยยังเป็นรัฐมนตรีอยู่ ถ้าเขาใจเขาว่ารัฐมนตรีไร้สิทธิพลในการหาเสียงเป็นการเอาเปรียบผู้สมัครคนอื่นได้ ความความเข้าใจใจตัวของทฤษฎีอันประหลาดนั้น ก็ไม่มีทางที่จะกักกันไม่ให้เขาไร้สิทธิพลได้

ฉะนั้น เราจึงเห็นว่า ทฤษฎีไม่ให้ผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีเป็นทฤษฎีที่เหลวไหลไร้เหตุผลและไม่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องคัดออกไปเสียจากรัฐธรรมนูญ

แก้ข้อความผิด

หน้า ๒ บรรทัดที่ ๑๕ ที่ว่า "ยกเว้นเงินใหม่มีเพียงมาตราเดียว คือ มาตรา ๑๗๖" นั้น ขอแก้เป็น "ยกเว้นเงินใหม่มีเพียงสองมาตรา คือ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๗๖ ในบทถาวร"

พิมพ์ที่บริษัทสหอุปกรณการพิมพ์จำกัด เลขที่ ๔๕๐/๖-๗

ถนนบำรุงเมือง พระนคร โทร. ๒๒๕๒๒

นายไสว พรหมมิ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๘.